

Anul XXXVI
Serie nouă
SEPTEMBRIE 2025

9
(CCXC)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

- ✓ Festivalul „Enescu și muzica lumii”
- ✓ Master-class la castel
- ✓ *In memoriam* Costin Mioreanu
- ✓ Vedete - Marina Voica, Angela Similea, Horia Moculescu
- ✓ „Mamaia 2025”
- ✓ Rock simfonic la Constanța

Cristina Sofia Damian, Adrian Daminescu

Foto: Alex Kamera Photography

Sărbătoarea muzicii

După fantastica interpretare a *Sărbătorii primăverii* de Stravinski în încheierea Festivalului Internațional „George Enescu” (apropos, bine că s-a renunțat la traducerea din anii comunismului și s-a revenit la *Ritualul primăverii*), a urmat „Sărbătoarea toamnei” sau, de ce nu, sărbătoarea ultimilor 35 de ani! Căci da, de pe timpurile „iepocii de aur” nu am mai asistat la construirea unui templu al artelor și al educației, la inaugurarea vreunui nou sediu pentru o instituție de învățământ superior artistic. Această minune (pentru că e greu de crezut că vom mai avea vreo alta de acest gen), s-a petrecut la Cluj, acolo unde Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” a ajuns la momentul tăierii panglicii, cu prilejul deschiderii noului an universitar, la modernul și îndestulătorul sediu construit după toate criteriile specifice desfășurării activității educative și concertistice.

Este o investiție de 128 de milioane de lei, finalizată după patru ani, un campus care concentrează structurile de învățământ și cele de cazare și masă, care oferă spații de repetiții, de concerte, de pregătire fizică (atât de necesară corectării problemelor de postură specifice muzicienilor), de cercetare științifică etc.

Mai mult, biata Filarmonică din orașul de pe Someș își găsește aici și noua casă, după ce de foarte mulți ani (alungată de fostul ministru Marga din Aula Casei

Noul sediu al Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca a fost amenajat pe locul unde cu foarte mulți ani în urmă a început construcția unui spital de urgență. Lucrările au fost oprite din lipsă de bani, iar construcțiile, aflate la limita vestică a municipiului, au rămas în paragină, până când imobilul (considerat de către

medici și de către specialiști în managementul spitalelor ca impropriu și necorespunzător structurat) a trecut în proprietatea Ministerului Educației. Și iată cum s-a reușit ca dintr-un proiect prost, care nu ar fi dus nicăieri, să se regândească spațiile pentru un alt țel, nobil și măreț, acela al educării pentru artă și pentru frumos; și nu doar cu porțile închise, ci dimpotrivă, deschis publicului, căruia i se oferă șansa unei audiții în parametri acustici superiori, într-o sală frumoasă, modernă, funcțională, stimulativă.

Felicitări!

Mihai COSMA

Universitarilor) își desfășura concerte în impropria Casă de Cultură a Studenților. Noua sală de concerte devine astfel cea mai mare din România, cu o capacitate de 1032 de locuri, întrecând Sala Radio din București ori Opera Națională București.

Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” continuă investiția la un amfiteatru în aer liber, de 2.100 de locuri, a cărui amenajare va fi terminată în primăvara anului viitor. Rectorul Vasile Jucan precizează că aici vor putea fi organizate diferite evenimente culturale, de la spectacole de operă în aer liber, la concerte de jazz și chiar proiecții de filme în cadrul Festivalului Internațional de Film „Transilvania”.

După cum se știe, Academia de muzică din Cluj nu avea un sediu propriu, fiind găzduită cu chirie într-o clădire aparținând cultelor, situație nu lipsită de probleme.

DIN SUMAR

„Enescu și muzica lumii” la Sinaia.....2-3

Muzeul „G. Enescu” în Festival.....4-5

Master-class la Castelul Salbek.....6-7

In memoriam Costin Mioreanu.....9-10

„Classic for Teens” - VI.....22-23

„Mamaia 2025” - All Inclusive.....28-37

Istoria șlagărului românesc.....42

Amintirea lui George Enescu la Festivalul de la Sinaia

An după an – iată s-au împlinit 26 de ediții! – suita evenimentelor festivaliere ale lunii august, omagiază la Sinaia personalitatea enesciană. Iar aceasta, dată fiind ziua de 19 august, ziua de naștere a marelui artist.

Conceptul privind constituirea fiecărui serial anual al manifestărilor îi aparține maestrului Marin Cazacu, actualul manager al Filarmonicii bucureștene. Se urmărește cu remarcabilă consecvență, cum este firesc, în egală măsură atât aspectul artistic, cât și cel educativ privind creșterea, evoluția tinerelor generații în sensul marilor idealuri enesciene.

Cu totul emoționant – în ceea ce mă privește – s-a dovedit a fi fost recitalul celor mai tineri participanți, cei care evoluează de asemenea în cadrul ansamblului

Marin Cazacu

orchestral Junior. Formația este condusă de tânărul, de inimosul dirijor Andrei Stănculescu, artist al cărui act artistic găsește o aplicație atât de potrivită la nivelul celor tineri! Evenimentul a avut loc în sala a Casino-ului, sub inspirata emblemă „Farmecul Peleşului”. Au putut fi audiate pagini remarcabile din literatura românească a genului, lucrări de largă circulație aparținând lui George Enescu însuși, de asemenea lui Ciprian Porumbescu sau lui Iosif Ivanovici.

Cum notam mai înainte recitalul tinerilor instrumentiști se dovedește a fi fost un moment realmente vizionar privind viitorul însuși al vieții noastre muzicale. Au putut fi audiați elevi ai claselor liceale și gimnaziale aparținând celor două licee bucureștene de muzică, liceelor de similară vocație din Iași, Cluj, din Timișoara, unii dintre aceștia fiind tineri originari din Republica Moldova.

Ne-au animat speranțe autentice; este firesc a-i aminti pe tinerii violoniști Valentin Rotar, Ștefan Amarandei, Veronica Roșca, Arianna Luca, Felicia Mihai, Antoniu Cristea, pe violistul Marius Antohi, pe violonceliștii Ruxandra Țoța, Tiago Suma și Tudor Ionescu, pe contrabasista Ana Țoța, pe

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL Enescu și muzica lumii

30 IULIE - 19 AUGUST 2025
SINAIA / EDIȚIA A XXVI-A

MIERCURI 30 IULIE SINAIA, SALA CASINO, ORA 19:00 CONCERTUL DE DESCHIDERE AL FESTIVALULUI Orchestra Română de Tineret Dirijor Katarina Wincor Solistă Ioana Cristina Goicea - violă Rahmattou, Sibellu, Adrian Pop	DUMINICĂ 10 AUGUST SINAIA, COTA 2000, ORA 13:00 ser liber MUZICA LA ÎNĂLȚIME! Adrian Petrescu - oboi, saxofon și alte surprize	VINERI 15 AUGUST SINAIA, SALA CASINO, ORA 19:00 FARMECUL PELEȘULUI Orchestra Junior Dirijor Andrei Stănculescu Bărbulescu, Enescu, Pădăreanu, Ionescu-Gabănescu
MIERCURI 6 AUGUST SINAIA, SALA CASINO, ORA 19:00 GENERAȚIA MILENIULUI III Antonia Tudose - pian Bărbulescu, Chopin	MARTI 12 AUGUST SINAIA, MUZEUL SINAIA, ORA 19:00 MINIATURI MUZICALE Soliști Orchestra Junior	DUMINICĂ 17 AUGUST SINAIA, PARCUL ȘTIRBEY, ORA 19:00 ANOTIMPURI, LIRISM ȘI VIRTUOZITATE! ser liber Radu Dunca - violă Alexandru Burca - pian Vivaldi - Andante Piazzolla, Castelnuovo, Riccardo Origo, Fraze non vince
VINERI 8 AUGUST SINAIA, SALA CASINO, ORA 19:00 UN ARTIST, UN PIAN ȘI UN TAMBAL TABLOURI DINTR-O EXPOZITIE! Cătălin Răducanu - pian și tambal Mozart, Beethoven, Chopin și J.S. Bach	MIERCURI 13 AUGUST SINAIA, SALA CASINO, ORA 19:00 DE LA BACH LA ABBA - O CĂLĂTORIE MUZICALĂ Orchestra Arcada Ana Török - violă Răzvan Dumitru - violă și J.S. Bach Trotan Boală - violă Zsolt Török - violoncel	MARTI 19 AUGUST SINAIA, SALA CASINO, ORA 19:00 CONCERTUL DE ÎNCHIDERE AL FESTIVALULUI ENESCU 70! Conul de cameră "Preludiu - Vocea Enăchescu" Dirijor Andrei Stănculescu Enescu, Piazzolla, Ravel, Prokofiev, Debussy, Górecki, Javna, John Rutter, Ogiński-Lupa
SĂMBĂTĂ 9 AUGUST SINAIA, PARCUL ȘTIRBEY, ORA 19:00 ONE MAN SHOW! ser liber Adrian Petrescu - oboi, saxofon și alte surprize Clasic, divertisment, folclor și muzică de film	JOI 14 AUGUST SINAIA, BISERICA ROMANO-CATOLICĂ, ORA 19:00 SUB ARIPIA SFINTEI MARII Noemi Onacu - soprană Daniel Dumitrescu - pian Mozart, Schubert, Brahms, Chopin, Górecki, Pergolesi, Barber	INTRAREA GRATUITĂ la concertele în aer liber

flautiștii Miryam Cifor și Patrik Berti, pe clarinetistul Eric Daniel Theodoru. Au fost acompaniați de pianista Teodora Chircă.

Concertul de deschidere al Festivalului a fost susținut de Orchestra Română de Tineret condusă de dirijor austriac Katarina Wincor, artist ce dispune de specială experiență în relația cu formațiile de tineri muzicieni. Prezentat în viziunea cunoscutei violoniste Ioana Cristina Goicea, Concertul de Jan Sibelius s-a bucurat de acel suflu romantic ce aparține muzicii celebrului compozitor finlandez. Sensibilitate romantică de aleasă orientare am putut observa inclusiv în interpretarea pe care pianista Antonia Tudose a dat-o *Baladelor* lui Frédéric Chopin.

Katarina Wincor, Ioana Cristina Goicea

Într-un cu totul alt registru tematic s-a înscris recitalul susținut de captivantul pianist Cătălin Răducanu, recital dedicat pianului, și în egală măsură țambalului, instrument de care se dovedește a fi atras în baza unei vocații aparte. Evoluții improvizatorice în zona muzicii de jazz, ale muzicii lăutărești, au făcut deliciile unui public care

Cătălin Răducanu

a știut să aprecieze talentul tânărului muzician, abilitățile originalului performer.

Un veritabil *one man show* a oferit cunoscutul oboist Adrian Petrescu, o personalitate cuceritoare atât în zona muzicii academice – l-am urmărit zeci de stagioni în șir pe scena Atenerului – cât și în zonele limitrofe acesteia, în muzica de largă adresare oferită la nivelul bunului gust, a unei pasiuni care rascolește literalmente universul timbral

Adrian Petrescu

al instrumentelor de suflat, atât al celor cu ancie dublă, simplă sau al fluierelor tradiționale românești. A avut ambiția de a fi urcat muntele pentru a se fi adresat creștelor și celor care l-au urmat în acest temerar, în acest captivant excurs.

Cvartetul de coarde „Arcadia” (originar din Cluj), formație de extinsă circulație în perimetrul actual al vieții muzicale a timpului nostru, și-a extins de această dată aria stilistică abordând un repertoriu extins, de la maeștrii Barocului muzical la muzica clasică, la cea romantică și de aici... la momente din repertoriul celebrei trupe ABBA. Este un excurs ludic menit a stârni curiozitatea unui larg public.

În mijloc de august, Sub Aripa Sfintei Marii, biserica romano-catolică a găzduit de această dată recitalul susținut de soprana Noemi Onucu, însoțită de pianistul Daniel Dumitrașcu. Mediul acustic și mediul spiritual al lăcașului de cult se dovedesc a fi pe cât de potrivite, pe atât de inspiratoare.

Lirism și virtuozitate pornind de la *Anotimpurile* lui Antonio Vivaldi, au etalat violonistul Radu Dunca în compania pianistului Alexandru Burcă. Iar aceasta într-o captivantă extensie repertorială!

În mod semnificativ pentru climatul recentei ediții a festivalului de la Sinaia, ediție dedicată în mod special personalității enesciene, concertul de închidere a fost susținut de eminentul ansamblu, de Corul de cameră „Preludiu – Voicu Enăchescu”, ansamblu condus de același Andrei Stănculescu, artist de versatilă, de captivantă, de diversă orientare repertorială.

Ne-am bucurat de recenta ediție gândindu-ne, cum este firesc, la cea a anului viitor. Căci – iată! – tinerele talente oferă bucurii ce pot fi realmente uimitoare!

Dumitru AVAKIAN

Cvartetul de coarde „Arcadia”

Muzeul în Festivalul Internațional „George Enescu”

*Aș vrea să pot contribui la împlânzirea unora dintre semenii.
Fac și eu cât pot, cu vioara, cu bagheta, cu condeiul...*
(George Enescu, 1936)

Ajuns la cea de-a XXVII-a ediție, Festivalul Internațional „George Enescu” rămâne una dintre cele mai importante manifestări muzicale din lume – un eveniment de excelență și generozitate, care oferă publicului o experiență artistică și emoțională unică. Creat în spiritul valorilor în care a crezut compozitorul, festivalul pune în lumină nu doar creația lui George Enescu, ci și personalitatea sa carismatică, atât de necesară într-o societate aflată în căutare de modele.

Alături de Artexim, Muzeul Național „George Enescu”, partener cultural al festivalului, și-a propus să aducă în atenția publicului viața și opera Maestrului printr-un amplu program de evenimente dedicate celor 70 de ani de la trecerea sa în eternitate, evenimente conexe, desfășurate sub egida festivalului.

Muzeul a fost prezent din prima până în ultima zi, derulând o largă paletă de proiecte sub genericul „Muzeul în Festivalul Internațional „George Enescu”, program de tradiție al instituției. Dacă dacă expoziția „Enescu 70 – Redescoperirea compozitorului în secolul XXI”, prezentată la Sala Palatului din data de 24 august marchează începutul programului muzeului, lansarea volumului semnat de Irina Hasnaș și Matei Pop, „Întâlniri magice - interviuri, confesiuni, evocări. Radio Clasic FM în dialog cu marii muzicieni ai lumii la București”, lansare realizată în cadrul seriei Book Talks @ Enescu, încheie un adevărat maraton cultural.

Principala misiune a muzeului, aceea de a păstra și promova personalitatea muzicianului, a fost dusă la îndeplinire prin prezentarea unui număr de 12 expoziții, cu 15 expuneri, atât în București cât și în țară. Palatul Cantacuzino fiind în restaurare, muzeul a expus la sediile partenerilor atât expoziții realizate din colaje de imagini și documente transpuse grafic pe printuri, cât și expoziții cu obiecte ce au aparținut compozitorului, bunuri de patrimoniu selectate din arhiva instituției.

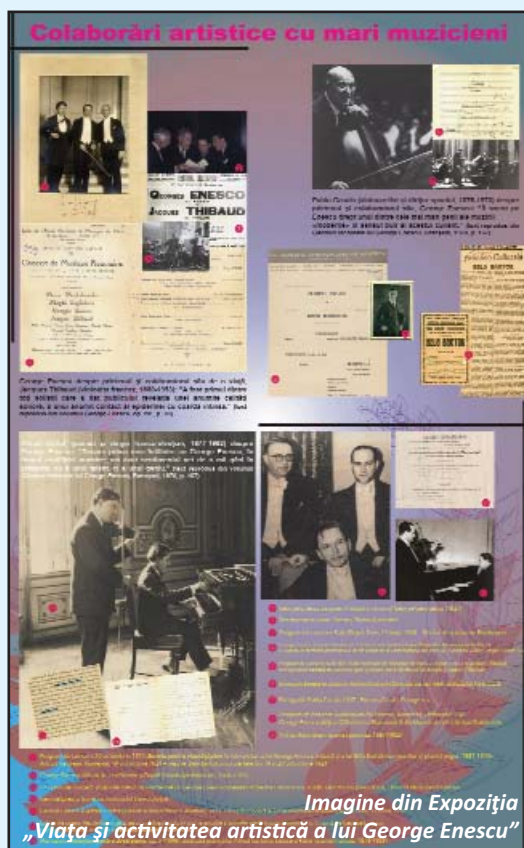
Astfel, expoziția „George Enescu și Universul Artelor”, în parteneriat cu Muzeul Municipiului București și generos găzduită la Palatul Suțu, invită publicul într-un univers în care muzica se întâlnește cu imaginea, explorând natura artistică a lui Enescu. O secțiune specială este dedicată modului în care Enescu a fost surprins și imortalizat în artă, prin lucrări de pictură, sculptură, grafică și fotografie. Un punct de interes deosebit îl constituie secțiunea dedicată modului în care Enescu a fost reprezentat în artă, un veritabil corpus iconografic ce

reunește lucrări semnate de artiști de prim rang ai artei românești moderne, printre care Gheorghe Anghel, Corneliu Baba, Otilia Michail Oteteleșanu, Milița Petrașcu sau Gheorghe Tomaziu. Acestor lucrări li se adaugă și obiecte inedite, precum bagheta dirijorului George Georgescu, care a condus orchestra în primele două ediții ale Festivalului „George Enescu”, sau o scrisoare trimisă de George Enescu primarului general al capitalei, Dem. I. Dobrescu.

O altă expoziție cu obiecte este și cea de la Palatul Dacia-România. Realizată de ArtSafari în parteneriat cu Artexim, într-un concept inedit, expoziția „Enescu și Minotaurul” își propune să spună o altfel de poveste a unui geniu. Muzeul se alătură și altor instituții de profil, punând la dispoziție, printre altele, costumul de academician, cu sabie și bicorn, partitura tipărită a operei *Oedipe* și afișul premierei de la Paris, vioara de copil, o baghetă de dirijor, o cunună de lauri, măsuța de lucru.

În seria de expoziții pe printuri s-au înscris tematici ce pun în evidență nu doar multiplele ipostaze ale activității celui care afirma „în lumea muzicii, eu sunt cinci într-unul: compozitor, dirijor, violonist, pianist și profesor”, ci și implicarea sa socială, prezența în evenimente importante pentru viața poporului nostru: „George Enescu și Casa Regală a României”, la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”; „George Enescu, dirijor”, la Sala Radio; „Viața și activitatea artistică a lui George Enescu / The Life and Artistic Activity of George Enescu”, la Biblioteca Națională a României;

„George Enescu în vremea Marelui Război (1914-1918)”, la Centrul Metropolitan de Educație și Cultură „Ioan I. Dalles”; „Memoria Timpului. Route Napoléon în corespondența lui George Enescu” la Casa memorială

Mădălina-Claudia Dănilă,
Hugh Sung

Sabin Laviniu Penea, Alexandra Amariei

„George Enescu” de la Sinaia; „Muzicieni români în arhiva fostei Securități păstrată de C.N.S.A.S.” la Muzeul „Mihail Kogălniceanu” – Iași; „George Enescu pe continentul nord-american”, în parteneriat cu Muzeul Județean Botoșani, la Muzeele memoriale Dorohoi și Liveni; „George Enescu. Portrete”, la Muzeul Geologic Național. Este de menționat și expoziția realizată în parteneriat cu Biblioteca Națională a României și Biblioteca Județeană „Panait Cerna” Tulcea, „Moștenirea Enescu. Note, cuvinte, ecouri”, ce a adus în atenția publicului tulcean o serie de partituri ale compozitorului și lucrări editate de către cei trei parteneri.

Recitalurile camerale au inclus în program lucrări ale lui George Enescu, dar și ale altor compozitori, printre care Maurice Ravel, de la nașterea căruia s-au împlinit 150 de ani. Momentele muzicale au fost găzduite la sediul Muzeului Municipiului București (Recital de pian la 4 mâini / Mădă & Hugh Piano Duo și „Hommage à Georges Enescu – In memoriam George Enescu – 70 de ani de trecerea sa în Eternitate” – recital Sabin Laviniu Penea – vioară, Alexandra Amariei – pian) și la Casa Memorială „George Enescu”, Vila „Luminiș” din Sinaia („In memoriam Ravel – 150 de ani de la naștere, Enescu – 70 de ani de la trecerea sa în Eternitate” – recital Valery Sokolov – vioară, Maria Diana Petrache – pian; recital de muzică și poezie dedicat lui George Enescu la „70

de ani de la trecerea sa în Eternitate” – Mariana Mirescu, Oana Rădulescu Velcovici, Ioana Amalia Bordan, Cristina Lascu; „Dialoguri sonore în clar-obscur: de la Enescu la Gershwin” – recital Emil Vișenescu – clarinet, Andreea Bratu – pian; „Fleur Fanée – La Musique de la Belle Époque” – recital vocal-instrumental (Cristina Radu, Noémi Karácsony, Valentin Mureșan)

Un alt tip de proiecte s-a axat pe îmbinarea muzicii cu evocarea și expunerea: „George Enescu: Puterea vindecătoare a muzicii” – vernisajul expoziției „George Enescu în vremea marelui război”, proiecția filmului „Muzica rănilor de război”, recital vioară solo Sabin Laviniu Penea, proiect găzduit la Sala Dalles; „Enescu 70 pe înțelesul tuturor” – concert-conferință-expoziție, un proiect complex, conceput Ștefan Ignat, realizat în parteneriat și găzduit de Opera Națională din București. Se cuvine a aminti atelierul interactiv „George Enescu: Muzica, înainte de toate”, realizat în parteneriat cu Liceul Tehnologic Special „Regina Elisabeta” – București, Asociația Nevăzătorilor din România, Fundația Remember Enescu și Asociația Magia Artelor.

Lansarea volumului „Întâlniri magice – Interviu, confesiuni, evocări”, autori Irina Hasnaș și Mihai Pop, Editura Muzicală, 2025, la Sala Radio, a prilejuit întâlnirea

Valentin Mureșan, Cristina Radu, Noémi Karácsony

publicului cu Luminița Arvunescu, muzicolog și jurnalist, președinte al Uniunii Criticilor, Redactorilor și Realizatorilor Muzicali din România, Cristian Marica – redactor-șef, Radio România Cultural, Andrei Enescu, redactor șef Radio Clasic FM, într-o caldă prezentare a acestui volum „despre cum trebuie gândită muzica în secolul XXI, o carte în care confesiunile și mărturiile se constituie în importante repere pentru evoluția artistică, o carte stăpânită de emoțiile creatorilor de emoții” (Irina Hasnaș).

Prin expoziții, recitaluri, conferințe și ateliere, instituția ce poartă numele muzicianului a adus o contribuție semnificativă la Festivalul Internațional „George Enescu” din acest an, confirmând, o dată în plus, că muzeul nu este doar un spațiu de conservare, ci un loc viu al dialogului cultural, unde poveștile prind viață și se construiesc punți către viitor. (Foto: Muzeul Național „George Enescu”) (A. M.)

Imagine din Expoziția „George Enescu. Portrete”

Opera la castel

Într-un cadru natural idilic, situat la confluența Ardealului cu Banatul, Castelul Salbek a intrat deja în conștiința culturală a zonei, a țării și chiar la nivel internațional, ca un pol de excelență în domeniul educației pentru operă. Conceput de muzicologul și antreprenorul cultural Oltea Șerban-Părau (multiplă laureată a Premiilor "A. M.") și de managerul Ovidiu Miculescu, evenimentul – cu adevărat unic – reunește doi poli ai artei cântului: maestri consacrați, faimoși pe marile scene ale lumii, „vedete” ale templelor operei din întreaga lume, cu tineri aspiranți la statutul de cântăreți lirici, dornici să învețe, să se perfecționeze, să preia nemijlocit de la cei dintâi arta și secretele „meseriei” de artist de operă.

Nu spun cântăreț, pentru că în aceste cursuri de vară/master-classes nu este vorba doar despre emisia vocală, respirații și gestionarea pasajului sau a acutelor, ci despre esența misiunii artistului: aceea de a urca pe scenă pentru a reda sentimentele, tensiunea, bucuria, drama, deznădejdea, iubirea personajului pe care îl creează pentru public, în așa fel încât să creeze emoție, să ajungă la suflurilor celor care îl urmăresc, oferindu-le, prin artă, clipe de unică trăire.

Pentru a ajunge în straturile înalte ale performanțelor adevărate și valoroase, alegerea mentorilor a fost făcută cu mare atenție, în așa fel încât deja simpla rostire a numelor profesorilor implicați să fie o garanție a rezultatului dorit și, totodată, un magnet pentru cei care ar dori să se întâlnească față în față cu reprezentanți dintre cei mai străluciți ai domeniului. Din fericire, această alegere a funcționat minunat inclusiv din perspectiva acestor celebri invitați, care, după ce au venit o dată în aceste locuri, la aceste master-classes, au înțeles că este un lucru serios, bine organizat, care le oferă satisfacția întâlnirii cu tineri cu

revenind cu drag, bucurie potențată de faptul că două dintre aceste vedete ale lumii operei provin din România: mezzo-soprana Ruxandra Donose și soprana Leontina (Ciobanu) Văduva. Alături de ele, extraordinarul tenor mexican Ramón Vargas, stabilit la Viena și oaspete al tuturor marilor companii de operă ale lumii.

Desigur, în acest context, participarea tinerilor la

Primăria municipiului Arad

master-classes a devenit foarte atrăgătoare, ținând cont și de condițiile organizatorice absolut excepționale și unice: transport, cazare, masă, maestru acompaniator, promovare, prezență în recital și în concertul de gală etc. Firesc, la fel ca și la cele două ediții precedente, a fost nevoie ca cei trei maestri să realizeze o preselecție, o triere a potențialilor participanți, pe baza înregistrărilor video trimise în acest scop. A rezultat în final o listă de 23 (în cele din urmă 22) de participanți din mai multe țări, care, fiecare, a putut, pe rând, să lucreze cu fiecare dintre cei trei mentori. Întâlnirile acestea, sincere, amicale, îndelungi, au creionat o abordare complexă, sfaturile vizând cam tot ceea ce trebuie să știe un tânăr, de la modul de a se îmbrăca, de a se prezenta, de a

păși de scenă, de a juca rolul, de a interacționa cu partenerul/partenerii în duete, terțe și ansambluri, de a mulțumi publicului, de a studia și de a pregăti o arie sau un rol etc. A fost timp din belșug pentru toate acestea, și, mai ales, disponibilitate totală din partea maestrilor de a nu păstra pentru ei „secretele” cu care au cucerit publicul din lumea-întreagă. Disponibilitate dublată de capacitatea de a se implica pentru lungi ore în aceste întâlniri de lucru, ignorând oboseala sau suprasaturația, menținându-și răbdarea și zâmbetul încurajator pe tot parcursul zilelor. Nu trebuie scăpat din vedere faptul că alături de mentorii amintiți mai sus au pus umărul pe tot parcursul master-class-urilor, trei maestri acompaniatori dintre cei mai buni care există în România: Ioana Maxim, Liana

Mareș și Andra Demidov, deopotrivă experimentate prin prisma poziției lor în instituții de spectacole și în zona învățământului superior.

Repetiție în sala Filarmonicii

adevărat talentați, care răspund prompt la sugestiile lor, pentru că au toate mijloacele ca să o poată face. A fost o bucurie deci să-i revedem în fiecare an pe cei trei maestri,

Desigur, pentru a asigura cadrul necesar, aceste sesiuni de pregătire s-au desfășurat fără public și chiar departe de locuitorii micii așezări Petriș, focusul, concentrarea, mobilizarea fiind exclusiv pentru muzică și teatru muzical.

Ramón Vargas

La încheierea sesiunilor de pregătire era firesc ca toți cursanții să arate publicului ce au învățat și cât de bine pot să prezinte cântece, arii, duete și ansambluri din opere. Aceste lucru a fost făcut într-un context absolut unic, pe domeniul castelului, în fața unui public de invitați de elită, din zona de business și din cea culturală, cu participarea reprezentanților mass-media, în cadrul unei spectaculoase zile petrecută în natură și într-un cadru istoric, cu muzică de înaltă elevație, cu tineri de certă perspectivă și cu oameni de afaceri care pot contribui la finanțarea unor proiecte viitoare, cu toții reuniți apoi la un prânz rafinat, pregătit de „master chefi”.

Au cântat la acest recital din miezul zilei cea mai mare parte dintre cursanții finaliști: Fabian Mereuță, Lorena Puican, Valeria Beliman, Larisa Ștefan, Denisa Balaban, David Pogana, Iustina Bulimar, Cătălin Pop, Samuel Alper Adiguzel, Sebastian Toșa, Sara Mihali, Alexandra Tănase, Juliana Wells, Brigita Mateeș, Ananda Dingenen, Alexandre Bianque, Anastasia Türköz, Horațiu Daniel Coman, Anastasia Popova, Laura Avila, Samia Saleh, Ștefan Lamatic, Cristian Ruja, Laura Chiorean.

Cu bucurie am constatat că proiectul arhitectural de refacere a castelului merge înainte, cu perspective certe de finalizare și de redare a acestui spațiu către comunitate și către turiști. În plus, a fost lansată fascinantă idee a construcției unui spațiu teatral, de operă, provizoriu, în natură, de

mare capacitate din punct de vedere al numărului de locuri, dotat cu tot ceea ce trebuie să aibă o scenă modernă care își propune să găzduiască un spectacol.

Cu sprijinul doamnei ambasador Simona Miculescu (reprezentanta României la UNESCO – Paris), sunt avute în vedere și alte momente dedicate tinerilor talentați și valoroși, astfel încât să există cât mai multe urmări și concretizări ai acestor pași de început.

Punctul culminant al întregii săptămâni a fost Gala Salbek Opera Festival, desfășurată la Arad, în piața din fața superbului Palat Administrativ (Primăria), moment corolar al Zilelor Aradului. Cu participarea Orchestrei Filarmonicii și sub bagheta carismaticului și eficientului dirijor David Crescenzi în fața publicului au cântat fragmente superbe din repertoriul de gen Ruxandra Donose și Ramon Vargas (inclusiv, la un moment dat, Leontina Văduva), plus o invitată specială – o altă vedetă a scenelor mondial, în plină activitate și în plină glorie: soprana Anita Hartig. Desigur, fiecare dintre ei a interacționat și cu cei mai buni dintre absolvenții master-class-ului, care, astfel și-au văzut visul cu ochii – acela de a fi parteneri de scenă ai unor mari cântăreți, de talie internațională. (Fotografii de Mihai Cosma)

Mihai COSMA

Aniversări, comemorări...

Pe 9 septembrie 1960 venea pe lume **Nicolae Caragia**, compozitor de muzică ușoară. Membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România originar din Nisporeni (Republica Moldova), muzicianul este licențiat al Institutului de Stat al Artelor din Chișinău, Facultatea de Muzică. Ulterior s-a stabilit în România și are un palmares impresionant de trofee obținute la festivaluri internaționale. Este, de asemenea, laureat al secțiunii Creație la edițiile din 2017 și 2018 al festivalului „Crizantema de Aur”, în 2022 obținând Trofeul concursului. A

Foto: Bogdan Dragonir

colaborat cu artiști precum Dan Spătaru, Dida Drăgan, Adrian Daminescu și Aurelian Temișan, împreună dând viață unor șlagăre care au îmbogățit repertoriul muzicii ușoare românești. Revista „Actualitatea Muzicală” îi urează „La mulți ani!”

În ziua de 6 septembrie 1950 se naște la Pietrari (Vâlcea) **Eugen Sârbu**, violonist și dirijor. De-a lungul carierei a fost apreciat atât pe plan național, cât și internațional. Talentul său muzical și dedicarea față de artă l-au propulsat în rândul celor mai respectați muzicieni ai vremii, mai întâi la București, apoi la Paris și la New York. Învățând de la o vârstă fragedă să cânte la vioară, Eugen Sârbu a câștigat premii la competiții internaționale precum Jean Sibelius, Regina Elisabeta, Paganini etc.. Odată cu trecerea anilor a început să dirijeze diverse orchestre și ansambluri, participând la concerte și festivaluri de

prestigiu. A avut un rol semnificativ și în educația tinerilor muzicieni, contribuind la dezvoltarea școlii

violonistice în România. Eforturile sale au fost recunoscute prin numeroase premii și distincții, consolidându-i astfel statutul. A trecut la cele veșnice în 21 iulie 2024, la Londra.

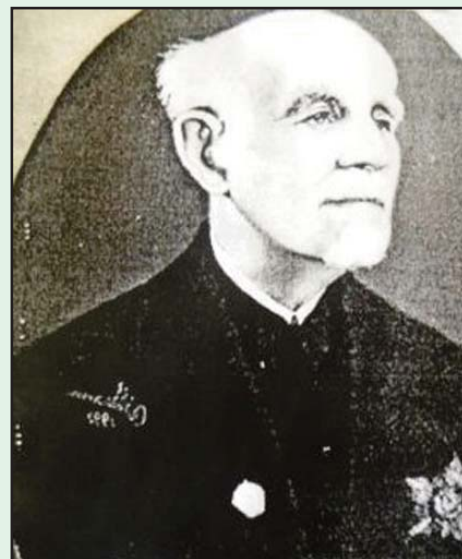
La 14 septembrie 1955 s-a născut **Mihai Vanica**, compozitor de muzică ușoară, violonist și redactor radio. Tatăl său, Ion Vanica, a fost compozitorul și dirijorul care a înființat Corul de copii Radio, iar fratele său mai mare, Romeo Vanica, a fost unul dintre membrii formației „Mondial”. Mihai a început studiile muzicale cu tatăl său și le-a continuat la Conservatorul din București. A fost violonist în Orchestra Radio și

redactor la Radio România Cultural, având contribuții jurnalistice considerabile. A compus zeci de piese pentru copii, colaborând îndeaproape cu textierul Marian Stere. A participat

la festivaluri și concursuri de muzică ușoară, nu doar în calitate de concurent, ci și în calitate de membru al juriilor. Printre titlurile semnate de Mihai Vanica se numără „Întoarce-te, iubire”, „Dragoste, rămâi lângă mine” și „Revedere”, toate pe texte de Marian Stere. A plecat dintre cei vii pe 17 martie 2021.

Gheorghe Dumitrescu-Bistrița, născut pe 15 septembrie 1895 în localitatea Bistrița din județul Mehedinți, a fost un folclorist de renume, ale cărui contribuții au avut un impact semnificativ asupra culturii românești. Născut într-o familie numeroasă, cu posibilități materiale reduse, a absolvit școala primară din satul natal pentru ca apoi să continue studiile la Liceul „Traian” din Turnu Severin și la Seminarul Teologic din Râmnicu Vâlcea. La început a activat ca învățător de sat, fiind apoi numit

preot paroh al satului Bistrița, unde a continuat să se implice activ în educația comunității. Începând cu anul 1919 a fondat revista „Izvorașul”, una dintre cele mai apreciate publicații de folclor și etnografie din țară, cu apariții lunare și un număr considerabil de pagini în care erau culese materiale semnate de peste 500 de colaboratori din întreaga țară. Timp de peste 21 de ani, la redacția și tipografia din Bistrița au fost publicate mii de pagini dedicate culturii și limbii române, consolidând astfel patrimoniul cultural al țării. Preotul-cărturar nu s-a limitat doar la editarea revistei „Izvorașul”, ci a contribuit și la publicarea altor reviste și cărți, promovând tradițiile folclorice. A trecut la cele sfinte în ziua de 2 februarie 1992.

Norela-Liviana COSTEA

In memoriam Costin Mioreanu (1943-2025)

La 20 August 2025, se stinge din viață, în orașul de pe Loara, Tours, o personalitate de origine română rezidentă, din 1968, la Paris, unde își dobândise o notorietate internațională datorită polivalenței intelectual-artistice, aceea de compozitor, muzicolog, doctor în litere și în semiotică muzicală – „reflecțiile sale semiotice”, și, deopotrivă structuraliste fiind sintetizate în cartea *Fuite et conquête du champ musical/ Evadare și cucerire a câmpului muzical* (Klincksieck, 1995); profesor de Filosofie, Estetică și Știința Artei la Sorbona (1973, 1981); director artistic al celebrei Edituri pariziene Salabert, și co-fondator, împreună cu Iannis Xenakis, printre alții, al Fundației Salabert (1981); co-director artistic al Ansamblului

„2e2m” (1982 și 1985); director al Centre de Recherches en Esthétique des Arts Musicaux de la Universitatea Paris 1 Panthéon-Sorbonne (1983); director al Centre de Recherches en Esthétique des Arts Musicaux (1991); asociat al Groupe de Recherches Musicales (GRM, 1970-1980), fondator, în anii '80, al Casei de discuri, Poly-Art International: Costin Mioreanu.

Pregătindu-mă pentru elaborarea acestui succint *Memento*, s-a ivit, firesc, întrebarea: care ar fi atributele definitorii prin care ar putea rămâne, cu deosebire în memoria celor care nu l-au cunoscut, un creator atât de prolific, de inventiv, cu o gândire și o viziune pluridisciplinară asupra actului componistic, precum Costin Mioreanu, onorat cu Premiul Internațional de compoziție „Gaudeamus” (Olanda, 1967), Premiul „Georges Enesco”, al SACEM (1974), și cu Premiul SACEM, secțiunea Pedagogie (1992)?

Mă hazardez să ofer un răspuns, desigur, subiectiv.

Libertatea de gândire, ca și imaginația sa „peregrină”, să spunem, prin mitologiile și legendele lumii, ori prin „buclele” spațio-temporale ale Universului (vezi

„Le Royaume de la Reine”, 1982, sau „Jocul Elfilor”, 2010), în căutarea rădăcinilor, a... etimologiilor, dacă le pot numi astfel, ale sunetelor, îl determină pe Mioreanu să-și făurească un parcurs componistic cu tentă narativ-dramaturgică – deși elementul programatic propriu-zis există doar la nivel virtual, perceput ca simplă senzație – alcătuit din structuri duale, și/sau recurente: ritmuri eterogene metamorfozate în structuri polifonice, armonii explozive rezolvate în texturi liniare plutind pe fondul unor *pedale* secționare la rândul lor de cezuri algoritmice, din conglomerate *microtonale* desfășurate apoi pe suprafețe netede, cu tendințe onirice... Sugestivă pentru mai multe dintre aspectele enumerate anterior mi se pare piesa *Jocul Elfilor* (2010), dedicată Ansamblului „Archaeus”. Construite ca o alternare de alb-negru, diurn-nocturn, volatil-exploziv, din segmente „accidentate”, dar și din unisonuri și consonanțe vapoase, cele 13 secțiuni alcătuiesc însă o „structură monolitică” respectând parcă principiul proporției ondulatorii. O altă partitură care-mi vine în minte este *Nuages, Nuages* (1984), realizată cu polisintetizatorul *Prophet-10*. Este o muzică picturală, cu „intonaii xenarmonice” stranii, și un substrat filosofic referitor la cuplurile platonico-aristotelice Unu-Pluralitate, Identic-Asemănător, plăsmuită din texturi epurate de materialitatea sunetului, deopotrivă cu trimitere la *Nuages/Nori* din *Nocturnele pentru orchestră* de Debussy, la „norii de sunete” folosiți de Xenakis (în principal în *Metastaseis*), și chiar la *teoria norilor*, a lui Deleuze, care se întreabă dacă „norul gândirii și al Ființei sunt identice”? Puritatea armoniilor contrapunctice comprimă și eliberează sunetele iscând diverse forme de nori – explozivi, sau plutind în spațiu, emanând reverberații fantomatice asemănătoare *Undelor Martenon*, sau fenomenelor psihoacustice.

Sub semnul „Diferenței și Repetiției”

Sintagma lui Deleuze ar putea fi adoptată, cred, ca emblemă a creației lui Costin Mioreanu. Pornind de la premisele curentului avangardist, lansate/impuse de contemporanii săi, la mijlocul secolului XX, unii dintre aceștia mentori prețioși în evoluția sa muzicală – Ștefan Niculescu, Myriam Marbe, Aurel Stroe, Anatol Vieru, dar și György Ligeti, Karlheinz Stockhausen, Pierre Schaeffer, ori lingviști și semioticieni ca A. J. Greimas, Roland Barthes, Gilles Deleuze – Costin Mioreanu își asigură *noutatea* propriului demers componistic, atât prin recursul la sursele primare, modal-arhetipale, cât și la simplitatea limpidă a muzicii lui Erik Satie, obținută deopotrivă prin cultivarea rezonanței naturale a sunetelor și a efectelor produse cu ajutorul quasi exclusiv al mediului electronic, cu precădere la sintetizatoare ca Minimoog, Polymoog, PPG Wave, Prophet-10, atât de „în vogă” la mijlocul secolului trecut, odată cu inițierea, de către Pierre Schaeffer, a experimentelor electro-acustice – i.e. a „muzicii concrete”.

Arta de „a face din repetiție ca atare o noutate, adică o sarcină a libertății”

Aserțiunea lui Nietzsche ne-ar putea introduce în miezul sintagmei diferență și repetiție.

Deși, în prezentarea discografică a pieselor electronice *Le Royaume De La Reine Pellapouf/Regatul Reginei Pellapouf*, și *Première Coïncidence/ Prima Coïncidență*, înregistrate în 1982 sub egida *Poly-Art International*, Costin

Miereanu afirma că ele „contrazic într-un anumit fel atât muzica evolutivă, cât și muzica repetitivă”, întreaga sa creație e construită totuși pe principiul repetitivității, dar, o repetitivitate de tip variațional, ce sfidează doar aparent logica formei, la fel ca la Debussy, ori Satie, și unde, modulațiile timbrale și agogice transformă demersul sonor în succesiuni în lanț de noutăți auditiv-expresive, asociate de către același Deleuze cu „multiple stări fărâmițate”. Astfel de tehnici transformaționale apar în piese ca *Miroitements/Străluciri* (1981), unde repetitivitatea variațională, în curgerea ei ondulatorie, are valoarea „Ființei [univoce], care înseamnă eterna reîntoarcere la Același” (cf. Deleuze), sau în *Piano-Mirroirs* (1984) pentru computer cu claviatură EMI/sintetizator polifonic. Conglomeratele sonore despre care aminteam, sunt înfășurate aici în „tonuri sinusoidale”, cu efecte iluzive de cioburi de oglinzi, ale căror străluciri intermitente, dispart, se prelungesc prin sunetul cristalin al clopoțelilor, producând efecte de „trompe l’oreille” (cf. Vincent de Roguin). Contrapunctarea gurilor sonore, a tăcerilor și suspensiilor interrogative echivalează cu tot atâtea descinderi lăuntrice, cu scopul dobândirii clarității memoriei afective și regăsirii Sinelui, într-un veritabil act ontologic. Ceea ce surprinde în muzica lui Costin Miereanu, pe lângă alte aspecte, este ciclicitatea „sui generis” a majorității partiturilor sale: aproape niciodată, revenirea la punctul de pornire nu se repetă identic. Concretețea inițială se transformă, în final, în contrariul ei, devine transparentă, imprecisă, *asimetrică*, reitând în egală măsură spiritul muzicii lui Satie, și al piesei *Jardins-Oubliés* (1981), cu „halucinațiile ei microtonale”, caleidoscopice. Simetria subiacentă rezultă, paradoxal, din asimetria momentelor extreme, aidoma modelelor cu geometrii asimetrice ale Grădinilor de la Versailles!

Așadar, la plecarea sa dintre noi, dincolo de afabilitatea, de zâmbetul jovial răsfrânt de către Costin Miereanu cu generozitate asupra semenilor, rămâne ecoul genuin al muzicii sale, în care s-au îmbinat, în modul cel mai autentic și elevat, „ variațiunile imaginative” ale spiritului, și pulsațiile morganatice generate de mediul electronic; rămâne, ca în cazul splendidului *Concert pentru saxofon sopran și orchestră* (2006), cu inegalabilul Daniel Kientzy, dualitatea teluric/astral - proces de oglindire a unui univers în celălalt, printr-o mișcare spiralat-circulară de o frumusețe care se auto-generează și se multiplică pe ea însăși.

Despina PETECEL THEODORU

Despărțirea de un imens artist

Pe 28 august, la vârsta de 92 de ani, a murit poate cel mai mare compozitor al timpului nostru, Rodion Șcedrin, născut la Moscova în 1932, cu o carieră prodigioasă, de impact internațional.

„Rodion Șcedrin este un fenomen și o epocă unică în viața muzicală mondială. Operele, baleturile și lucrările sale simfonice au fost jucate pe toate scenele majore ale lumii timp de multe decenii, cu mare succes” – a transmis printr-un comunicat Bolșoi Teatr, care a anunțat moartea compozitorului. Fost Președinte al Uniunii Compozitorilor și fost profesor la Conservatorul „P. I. Ceaikovski”, Șcedrin a trăit în ultimii ani în occident, distanțându-se de politica

Rusiei. Atitudinea sa critică la adresa regimului i-a adus și pierderea postului de la Conservator, petrecută în urma refuzului de a susține printr-o luare de poziție publică invazia armatelor țărilor Tratatului de la Varșovia în Polonia, în 1968. Își avea domiciliul la München, renunțând să mai trăiască la Moscova după destrămarea U.R.S.S. Totodată deținea și cetățenia spaniolă, și pe cea lituaniană.

Lucrările sale (peste 150 de opus-uri) acoperă genuri diverse: opere, balet, piese simfonice și concertante, camerale, instrumentale, coarle, vocale etc. Dintre acestea pot fi citate *Căluțul cocoșat*, *Pescărușul*, *Anna Karenina*, *Doamna cu cățelul*, *Nu doar dragoste*, *Suflete moarte*, *Stângaciul* etc. A fost distins cu importante premii și decorat de mai multe ori, deținând și titlul de Artist al Poporului al U.R.S.S., o rară demnitate oferită, celor mai relevanți oameni de cultură. A fost membru al Academiei de Arte din Berlin.

Se poate spune că a fost unul dintre cei mai valoroși creatori din a doua jumătate a secolului XX, atât prin prisma lucrărilor sale originale, dar și prin celebritatea adaptării muzicale pe care a făcut-o asupra operei *Carmen*

Rodion Șcedrin

de Georges Bizet, transformată în balet și orchestrată doar pentru coarde și un vast grup de percuție. Această variantă a circulat în întreaga lume cu imens succes, după ce a fost lansată la Bolșoi Teatr în interpretarea, în rolul principal, a Maiei Plisețkaia, star al baletului mondial, cu care Rodion Șcedrin a fost căsătorit mai mult de jumătate de veac. Baletul *Carmen* face parte și în prezent din repertoriul Operei Naționale București, după cum suita simfonică extrasă pentru concert a fost adesea cântată la Ateneu și la Sala Radio.

Șcedrin și-a ales subiecte majore pentru lucrările sale, apelând la surse literare valoroase, semnate de Gogol, Cehov, Tolstoi, Vladimir Nabokov, Nicolai Leskov etc.

Ar fi trebuit să fie oaspete al Festivalului Internațional „George Enescu” la o masă rotundă cu mai compozitori ai lumii, coordonată de Dan Dediș, în urmă cu câțiva ani, dar în cele din urmă prezența sa nu a mai fost posibilă.

A fost și un redutabil pianist, colaborând cu mari orchestre și dirijori. Creația sa (dar și interpretările sale) a fost înregistrată pe CD-uri la prestigioase case de discuri.

Mihai COSMA

Despre „Enescu pe pâine”

N-am nimic contra cruciadelor – de-o popularitate plină de heirupism populist – care se fac pentru injectarea și însemințarea cât mai fără de-ntors sau opțiune a muzicii simfonice românești pentru toată lumea. Ba nimic n-am nici contra faptului că de numele, imaginea și prestața lui George Enescu se abuzează propagandistic și comercial până spre paroxism. Repet: nu mă afectează personal, fac și eu o bifare... Fie și doar în loc de cronică sau elogiu la orice altceva se-ntâmplă pe „piața” sau în „peisajul” muzical național (între ghilimele evocând 2ă empirisme terminologice mai mult decât banalizante, dar menite tot să

puțini. Că Festivalul (precum Opera) se pricopsește cu expoziții de feșăn sau de picturi un pic de gang ori amatoriste, nu-i bai. Cine s-observe?

Că unele ansambluri sau piese de program puteau lipsi ori puteau fi sărite la invitate și contract (deh, selecțiile și programările se fac cu mari anticipații, n-ai de unde ști dacă unii nu-și schimbă agenda, cutare lipsește, între timp sau în ajun răsare altcineva)... e treaba relațiilor sau obligațiilor pe care și le fac directorii oficiali și influențării neoficiali. *Rapsodiile române*, care sună de multe ori (inclusiv bine sau foarte bine), îi fac pe unii muzicofili mai cu ștaif că înghită în sec ori cu minigrimasă cugetând și cârtind cum că toată lumea e înnebunită după respectivele lucrări de primă

tinerețe a geniului și mult prea indiferentă față de capodoperele dificile și complexe din ulterioara maturitate. Aceste rapsodii nu doar că au popularitate maximală (din cauza accesibilității), dar proiectul și misiunea răsdemocratizării le silește să coboare până la fitecine și prin adaptări pentru formații cu voce jazzistică solo, pentru chitară primă, pentru acordeon zglobiu și dansant. Foarte bine! Reproduceți-le și cu orchestre folclorice sau aranjament pentru, să zicem, 7 pianе. Cu, de ce nu, suport de video și lasere psihedelico-imersive.

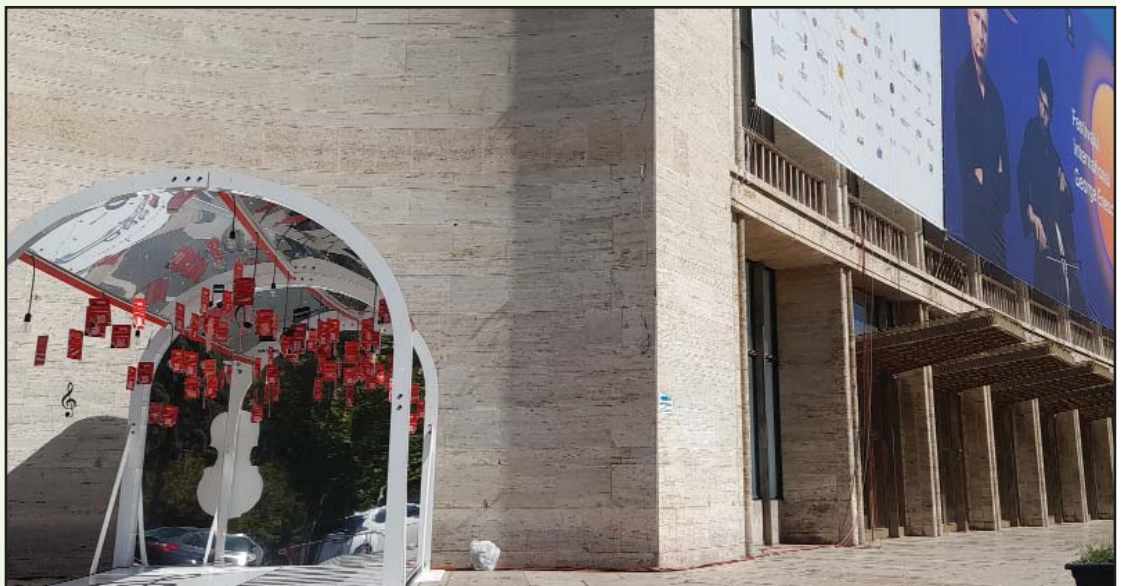
Zicând despre răsdemocratizare că e proiect și misiune devine interesant și să analizăm un pic sloganul atât de ubicuu, repetat și mimat parcă obligatoriu (tic pseudocultural/oratoric), după care țara, guvernul, „noi românii” în pâr am avea datoria („trebuie” – termen nelipsit din orice declarație/declamație) să milităm pentru ca „tinerii” să adore simfonismul, să vină la concert, să nu-l rateze pe vreunul (transmisiunile radio și teve în direct pun și ele umărul, ulterior și revenind în programe).

Expresia „să aducem tinerii în sala de concert” pare ceva sfânt sau maximal nobil (ca un fel de hristic *lăsați copilașii să vină la mine...*), devenind însă slogan autoritar cu referire la tinerii care „trebuie” să fie cât mai expuși, atrași, convinși, convertiți la „arta mare”. (De parcă simfonismul ar fi Calea, Adevărul și Viața, altminteri iadul muzicilor minore, zgomotoase și agresive urmând să-i pape pe toți și să facă de rușine națiunea sau viitorul.) Mai lemnoase ca cincinalul ceaușist sau ca dezvoltarea social-politică multilaterală, sintagma și obsesia „proiectului de țară” (ceva egal grandios și vag, însă mereu lipsind, ratându-se ori amânându-se) revine

adune cât mai multe laikuri și să sensibilizeze cât mai numeroase interese deoarece fac sens în urechi de educații minore).

Că fața lui Enescu și numele Festivalului său Internațional flutură pe benăre de reclamă la vinurile unor Domenii viticole (sponsorul Festivalului...), o fi deranjând pe-un pumn de inși/inse care oricum nu contează. Bine măcar că e interzisă reclama la țigări, că poate și de-acolo s-ar mai fi tras ceva profit oficial și expunerea vizuală a vreunei pipe pe lângă baghetă, frac, papion. Iar dacă tot nu s-a interzis încă și-abundă-n masmedia promovarea cazinourilor și-a jocurilor de (ne)noroc, de ce nu s-ar vedea contracte și găzduiri de atare distracții și adicții și pe lângă sălile de operă, concert, balet, cultură și arte meseriașe. Că sălile de concert au amenajat, afară sau în foaier, câte-o scenografie kicioasă pentru ca lumea să-și facă selfiuri (cheia sol, oglinjoare și inimioare, logoul băncii comerciale și-un slogan ce se vrea inspirat), iarăși poate fi interesant pentru unii, util ori haios pentru nu

în gura mare a oricărui politruc, ministru sau parlamentar, influențar televizionist și purtător de cuvânt al societății negreșit civice și nicidecum militare. Și face ce face sau drege, mai devreme sau mai târziu (dacă aștepti să-și continue oșiosul verbaj) tot i se asociază și ideea că „tinerii trebuie aduși în sala de concert”, musai tre să fie familiarizați cu

presari, educatori și docenți într-ale vieții și filozofării (respectiv bavardării) muzicale.

Totuși-totuși: sălile sunt pline, spectacolele-s soldaut, biletele dispărând relativ devreme sau anticipat, chiar și rândurile goale destinate eternului protocol cam dispar (ocupate), deci casa monetară e plină.

muzica mare încă de cât mai devreme (și prelung). Ca și cum una dintre cele mai aprige nevoi „de țară” ar fi aceea de muzicieni, muzicanți, artiști stradali și lucrători muzicali, muzicologi, comentatori și critici de gen, istorici și im-

De ce atâta invocare a simfonismului ca „datorie față de tineretul de astăzi”? De ce tema neprecupețirii niciunui efort (altă sintagmă ce-ntoarce roata senzațiilor comuniste) pentru ca simfonismul să devină frate cu (te

pomenesti că salvare sau compensație față de) dominantul alfabetism disfuncțional sau demianalfabetism aplicat al contemporaneității? Întrebare retorică, de nu un pic cinică, deoarece evident e că nu negreșit grija pentru nația sau viitorul ei primează printre managerii politici, ci mai degrabă acel succes ori magnetism financiar care ajută ca fonduri și investiții tot mai babane să satisfacă și libertăți de alegere și de favorizare care acoperă inclusiv subiectivități, reciprocități sau interese nominale inavuabile.

În paralel, însă, problema chestionării retoricilor populiste (de ce propaganda pentru simfonism când locurile-n săli de eveniment sunt limitate iar publicul le umple) nu e totuși lipsită și de vreo îndreptățire și efect etic. Fie și răspunsul „de ce nu?” ar putea suscita o suspensie pozitivă. Căci da, s-ar putea ca un pic de muzică-n plus (respectiv sensibilizare melomană) să mai vopsească gardul aparențelor națiunii, să mai acopere găunoșenia și artificialitatea culturii pe care o deținem majoritar în online, în boții computerelor personale, cei care răspund în locul nostru la orice întrebare sau referință cognitivă și din ale căror idei prestabilite sau vorbe standardizate iată că ne vom extrage mai toată competența și conștiința.

Marin MARIAN

M.U.S.I.C. - Magical Urban Sounds In Connection

În această toamnă are loc turneul european susținut de ansamblul M.U.S.I.C., ce reunește 9 muzicieni de elită selectați din peste 30 de țări. Itinerariul turneului se desfășoară din România până pe Coasta de Azur, traversând Italia, Austria, Ungaria și Bulgaria. Ansamblul va susține concerte în orașele Sofia, Gabrovo, Veliko Tarnovo, Sibiu, Arad, Snagov, București, Vác, Graz, Klagenfurt, Torino, Asti și Nisa.

Organizat de jmEvents și câștigător al programului Creative Europe al Uniunii Europene, M.U.S.I.C. - Magical Urban Sounds In Connection este o co-producție inedită, un fusion între jazz și muzica clasică. Pe lângă interpretări originale ale unor lucrări consacrate, publicul va putea asculta și partituri noi create special pentru M.U.S.I.C. de pianistul și compozitorul italian Luca Aletta.

De asemenea, M.U.S.I.C. vine în sprijinul tinerilor din comunitățile locale printr-o serie de concerte-atelier menite să stimuleze creativitatea și dialogul intercultural, iar în paralel, campania **If You Care** atrage atenția asupra sustenabilității și invită publicul să reflecteze la impactul propriilor acțiuni asupra mediului.

Teodora CONSTANTINESCU

Omagiu lui George Enescu

Măști, 19 august, a fost ziua de naștere a marelui muzician român George Enescu. Așa că, înarmată cu un bogat buchet de sentimente în culorile respectului, aprecierii, iubirii și veșnicei uimiri, m-am îndreptat cu nerăbdare spre locul unde se desfășura concertul său aniversar, respectiv Palatul Șuțu. Sigur că m-aș fi simțit mai în largul meu dacă evenimentul s-ar fi produs acasă la Enescu – acasă la noi, muzicienii - ca până nu demult (Palatul Cantacuzino) dar, cum nu s-a putut din motive obiective, m-am bucurat de galanta găzduire a palatului sus-menționat, și el o frumoasă emblema a Bucureștiului.

Perceput de mine ca un prolog la grandioasa operă Festivalul Internațional „George Enescu”, concertul a reunit în componența lui lucrări ale sărbătoritului alături de alte câteva opusuri scrise de cei mai importanți compozitori români din prima jumătate a secolului al XX-lea, fie descoperiți, fie promovați, susținuți, apropiați, colaboratori sau prieteni ai

compozitorului dar toți laureați în timp ai premiului ce îi poartă numele. Excepția fiind doar Maurice Ravel, coleg, prieten, confident și colaborator încă din perioada studenției, de la Conservatorul din Paris.

Prima parte a concertului a fost susținută de pianista Andreea Butnaru, care și-a pus rarele-i abilități - blândețe, profunzime, vigoare, un ritm perfect calibrat, tușeu elegant, suplete, deosebită sensibilitate, sfioșenie emoțională, nemaivorbind de tehnica-i impecabilă - în slujba tălmăcirii lucrărilor de o certă valoare. Și, ascultând-o, parcă am văzut un film sonor al modului atât de divers și fundamental diferit în care compozitorii cântați au inserat, înspicat sau doar atins cu fermecătoare aluzii elemente din universul folclorului nostru, făcând posibil astfel ca din fiecare piesă să răzbată acel indescritibil parfum românesc, imposibil de copiat, contrafăcut sau diluat. Și asta pentru că Andreea Butnaru a metamorfozat esența acestora într-o epopee plină de căldură, melancolie și voioșie. Foarte rare calități!

Dar ce am auzit? Pentru început, Filip Lazăr, unul dintre fondatorii Societății Compozitorilor Români, alături de Enescu, ca și al Societății Triton din Paris, cu *Bagatele pentru pian*; deși au fost scrise în tinerețe, interesantele miniaturi relevă o scriitură complexă, un discurs dens, un joc al ideilor foarte modern prin liniile melodice și armoniile care se răzgândesc brusc, ca într-un joc ale cărui reguli nu există sau se schimbă spontan dar firesc.

A urmat *Nocturna în la minor pe teme moldave* de Dinu Lipatti, o piesă lirică, melancolică și atrăgătoare ce îl anunța cumva pe complexul muzician ce avea să devină. Apoi, pianista a interpretat piesa a treia din *Suita op. 10* de Enescu, respectiv *Pavana*, care a avut prima audiție în 1907, atunci fiind

cântată de autor. În ea, după cum chiar Enescu mărturisește, se simte influența compozitorilor francezi, Ravel și Debussy. Recitalul a continuat cu *Burlesca* din *Piese Impromptues op. 18*, tot de Enescu, ce reflectă poate mai mult ca altele remarcabila sa deschidere față de tot ce însemna la vremea aceea cultura europeană.

În continuare lumea sonoră a recitalului m-a înduioșat cu *Ondine* - prima parte din *Suita pentru pian Gaspard de la Nuit* de Maurice Ravel, lucrare inspirată de poemele fantastice ale lui Aloysius Bertrand. Mi-a plăcut grozav modul cum pianista a scos în evidență pasaje fluide ce imită sunetul apei și în general, scriitura pianistică de esență impresionistă, din care a lăsat să se simtă gândirea orchestrală elaborată ce l-a caracterizat pe compozitor în toată creația sa.

Prima parte a concertului s-a încheiat cu *Toccata* de Paul Constantinescu, foarte cunoscută și recunoscută pentru virtuozitatea tehnică, dexteritatea și sonoritatea aproape solară absolut necesare redării ei, calități pe care Andreea le deține cu prisosință. Nenumăratele aplauze, ovații și flori, meritate din plin, au încheiat secțiunea solistică a serii.

Personal, mi-aș dori să o aud cât mai des în această postură de solistă, care, pe lângă faptul că îi stă foarte bine, o și reprezintă ca artist complet.

În partea a doua a concertului era menționată doar *Sonata op. 26, nr. 1, în fa minor*, pentru pian și violoncel de George Enescu, o lucrare amplă în patru părți, compusă de autor când avea doar 17 ani și interpretată în premieră la Paris de celebrul violoncelist Joseph Salmond, la pian fiind însuși Enescu. În ciuda vârstei, din ea transpare stăpânirea perfectă a formei și a limbajului armonic specific romantismului târziu, ca și înclinația sa spre polifonie și structuri sonore suprapuse, trăsături ce au devenit definitorii stilului său din maturitate. Este o lucrare pe cât de frumoasă, pe atât de complexă și dificil de interpretat. Acum însă, ea a beneficiat de splendida tălmăcire a celor doi remarcabili muzicieni violoncelistul Florin Mitrea și pianista Andreea Butnaru. Mi-a plăcut nespus. Mai ales că era o piesă rodată și înțeleasă până la ultimul nerv de amândoi protagoniștii, relevantă fiind compatibilitatea armonică între sunetele celor două instrumente, atât de importantă în această lucrare. Cum la Andreea au rămas aceleași extraordinare calități, mă voi opri la cele care îl caracterizează pe Florin Mitrea, dacă ar fi să amintesc doar sunetul de o rară acuitate, impresionantul florilegiu de nuanțe și sonorități, căldura sunetului, arcușul sigur, pizzicato-urile și vibrato-urile ce emană mereu și mereu, la fiecare audiție, cu reînnoită putere, văpaia lui suflătească.

A fost o interpretare de zile mari, asemănătoare cu ceva ce, de fapt, n-are nume, n-are durată și nu se repetă. Și, de parcă ar mai fi încăput ceva în fonoteca sufletului meu, la final cei doi au oferit un bis care pe mine m-a topit – și anume *Balada* pentru vioară și pian de Enescu în transcripția lui Florin Mitrea pentru violoncel, în care notele vibrau prin aer, învăluind ascultătorii într-o atmosferă neînțeles de melancolică, vigoasă și tulburătoare. Ascultând-o, mi-a părut de parcă ar fi fost iradierea unui suflet care se odihnește zămbind. Așa o fi fost? Sper.

Prologul cu titlul „Omagiu lui Enescu” a fost de esență lirică și a încheiat în el cele mai pure, delicate simțiri într-o formă concisă și cizelată. Iar protagoniștii lui au fost de poveste, dăruind prin tălmăcirea lor un strop de eternitate.

În final, punctez viziunea poetului Victor Dună, spicuind dintr-o creație de-a sa – poezie care, în opinia mea, concluzionează seara, omagiu, postura, geniul, recunoașterea și universalitatea sărbătoritului:

„Ce poți să spui despre Enescu./ Nimic./ A iubit/ Omenescul/ Și l-a făcut/ Transcendental.”

Doina MOGA

Noi apariții la Editura Muzicală

Ca în fiecare an, Editura Muzicală aduce în atenția cititorilor proiecte editoriale ce scot la lumină aspecte de interes din viața muzicală românească. Iată, mai jos, câteva dintre titlurile propuse în 2025:

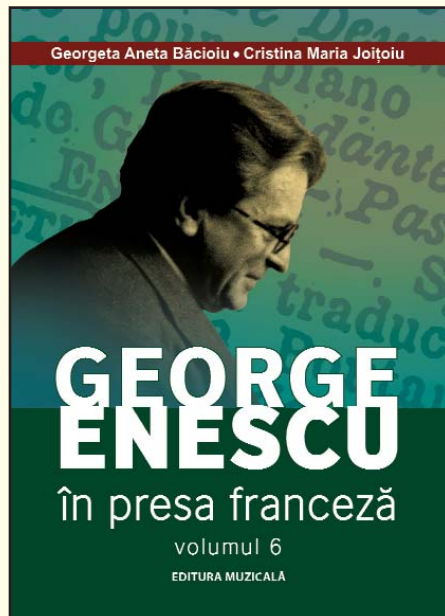
O invitație la reflecție asupra moștenirii culturale și asupra viitorului acesteia, volumul al treilea din seria „Noi istorii ale muzicilor românești – Portrete de compozitori (1)”, coordonat de Valentina Sandu-Dediu și alcătuit de Olguța Lupu, Florinela Popa și Antigona Rădulescu, explorează evoluția muzicii românești din perioada 1874-1934. Lucrarea reunește analize care pun în evidență aspectele istorice ale muzicii din România prin prisma influențelor

culturale, sociale și politice care au modelat-o de-a lungul timpului. Autoarele abordează genuri muzicale de la tradițional până la contemporan, din perspectiva unor compozitori precum Alfonso Castaldi, Mihail Jora, Alfred Alessandrescu, Anatol Vieru, Carmen Petra-Basacopol, Pascal Bentoiu și alți contemporani ai lor, conturând un altfel de portret al muzicii românești.

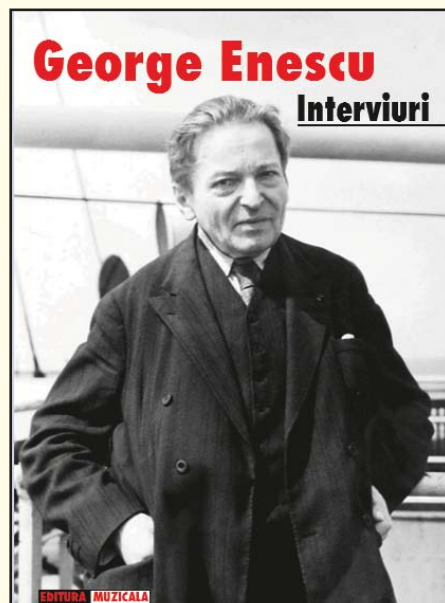
Volumul al șaselea din seria „George Enescu în presa franceză”, scris de Georgeta Aneta Băcioiu și Cristina Maria Joițoiu prezintă o analiză detaliată a percepției asupra operei și personalității compozitorului român George Enescu în contextul cultural francez din anul 1910. Prin

intermediul articolelor, recenziilor și cronicilor apărute în diverse publicații din Franța, este explorat impactul pe care Enescu l-a avut asupra muzicii și artei și modul în care muzicianul a fost perceput de criticii și publicul

francez. Volumul prezintă atât parcursul componistic cât și contribuțiile ca violonist, pianist, colaborările sale cu artiști de renume și evenimente importante în care a fost implicat. Prin cercetarea meticuloasă a surselor de epocă, autoarele ilustrează complexitatea și profunzimea influenței lui Enescu, conturând o imagine mai clară a rolului său în istoria muzicii internaționale și, prin extensie, impactul său în formarea școlii muzicale românești.

Un alt volum ce pune în lumină personalitatea compozitorului român

este „George Enescu – Interviuuri”, o reeditare în care sunt documentate diverse interviuri cu marele compozitor și violonist român. Ediția îngrijită de Laura Manolache pune sub reflector gândirea și viziunea artistică a lui Enescu. Volumul explorează teme precum procesul creativ, influențele muzicale și viziunea sa despre muzica românească și internațională, dar atinge și aspecte ale vieții sale personale, oferind cititorilor o imagine complexă asupra vieții unei personalități marcante din istoria muzicii.

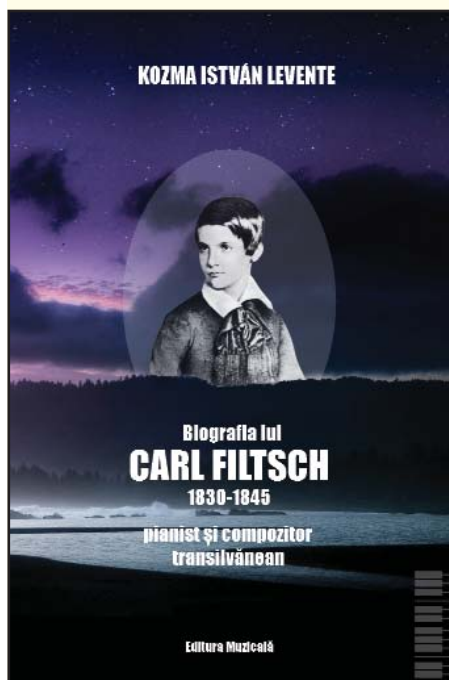
Horia Moculescu, un compozitor și pianist renumit, ne oferă în volumul său „Mici... miniaturi pentru pian” o colecție de lucrări ce surprind esența muzicalității prin simplitate și profunzime. Cele zece miniaturi, fiecare cu o poveste proprie – șlagăre care au încântat generații de români, sunt concepute să dezvolte

abilitățile tehnice ale pianistului în formare prin linii melodice simple, captivante și ușor de reținut. Stilul muzical abordabil și expresiv face ca aceste piese să fie potrivite atât pentru începători cât și pentru interpreți experimentați, aducând un suflu nou în repertoriul pianistic. Fiecare partitură din acest volum reflectă pasiunea muzicianului pentru muzică și dorința de a împărtăși frumusețea ei cu o audiență cât mai largă – de la interpreți la ascultători.

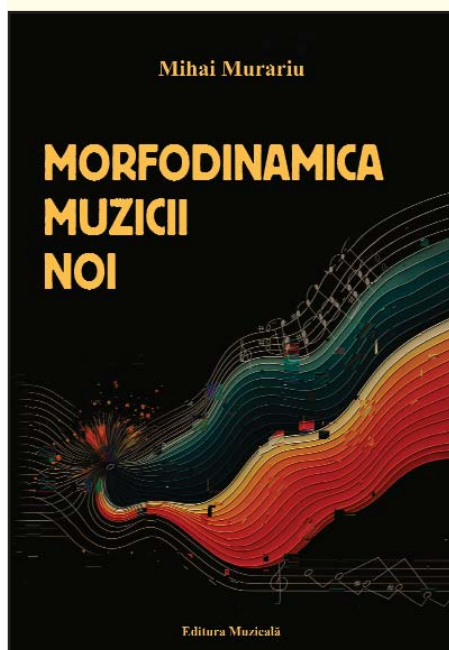
În volumul „Biografia lui Carl Filtsch (1830-1845), pianist și compozitor transilvănean”, Kozma István Levente prezintă etapele

formării muzicale, influențele artistice și contribuțiile aduse de micul geniu la muzica vremii. În această biografie putem afla despre impactul pe care l-

a avut muzicianul în peisajul cultural european, dar și despre provocările întâmpinate de Filtsch în timpul scurtei sale vieți, realizările sale remarcabile și dificultățile cu care s-a confruntat. Printr-o cercetare amănunțită, autorul conturează un portret complex al unui artist prodigios al cărui parcurs artistic a fost, din nefericire, întrerupt prematur.

„Morfodinamica muzicii noi”, volum semnat de Mihai Murariu,

explorează evoluția și transformările muzicii contemporane, analizând

modul în care diferitele stiluri și tehnici compoziționale se îmbină și interacționează. Autorul dezbate modul în care conceptele de formă și structură se îmbină în muzica modernă, evidențiind influențele tehnologiei și culturii de astăzi asupra compoziției. Ni se propun abordări teoretice și practice, prin studiul câtorva exemple relevante din creațiile unor compozitori contemporani, descriind procesul morfodinamic în patru etape. Cartea este o resursă valoroasă pentru muzicieni, teoreticieni și pasionați de muzică, oferind perspective noi asupra modului în care putem percepe, crea și înțelege muzica în era modernă.

„Întâlniri magice” este un alt

volum captivant lansat în luna septembrie, care aduce în prim-plan rezultatul colaborării dintre Irina Hasnaș și Matei Pop. Această lucrare este rezultatul unei sinergii care îmbină munca jurnalistică minuțioasă cu bogăția culturală oferită de Muzeul Național „George Enescu”. Cititorii sunt invitați dincolo de cortină, în case de artiști, în mijlocul unor petreceri sau în toilul unor evenimente care au schimbat, poate fără să știe, cursul istoriei muzicii prin interacțiuni întâmplătoare, intense și uneori contradictorii.

În curând va fi lansată și seria de trei volume intitulate „Filarmonica din București în reflectorul cronicii muzicale”. Cărțile, ce însumează un număr imens de pagini, sunt semnate de apreciatul muzicolog Octavian

Lazăr Cosma și explorează istoria și evoluția Filarmonicii din București așa cum a fost percepută de criticii vremii. Primul volum se concentrează asupra înființării și dezvoltării instituției (între 1866 și 1906), evidențiind momentele cheie ale începuturilor și personalitățile marcante care au contribuit la succesul acesteia, precum

Eduard Wachmann. Al doilea volum se axează pe criticile muzicale și recenziiile concertelor din perioada de consolidare a ansamblului (1906-1914), oferind o privire detaliată asupra evoluției repertoriului abordat, subliniind contribuțiile compozitorilor români și străini la creșterea imaginii instituției în contextul muzical de la acea vreme. În cel de-al treilea volum – care merge până în anul 1920 – vom putea urmări implicarea tot mai mare a personalităților muzicale române ale vremii (în frunte cu George Enescu) în creșterea ansamblului – de la numărul de muzicieni și diversificarea ansamblurilor, până la abordarea unor partituri tot mai ample, complexe și solicitante. Cele trei volume croiesc un drum către actualitatea trecutului, dezvăluie dinamica complexă dintre evenimentele istorice și peisajul muzical. Fiecare volum aduce în prim-plan personaje și situații care au modelat destinul unei națiuni. Reamintim existența volumului dedicat perioadei interbelice (1921-1945), apărut anterior la Editura Muzicală.

Norela-Liviana COSTEA

Leonard Dumitriu: „Capodopere lirice sub lupa analizei...”

Anul 2025 este marcat de mai multe apariții editoriale semnificative în domeniul cercetării muzicologice, contribuind la consolidarea unei tradiții academice solide, cu rol esențial în cercetarea românească și având ecou în context european. Printre acestea, un volum remarcabil este cel semnat de muzicianul ieșean Leonard Dumitriu, intitulat „Capodopere lirice sub lupa analizei: *Káťa Kabanová* de Leoš Janáček”, publicat la Editura Muzicală – o carte ce vine în continuarea unor preocupări anterioare în privința cercetării asupra biografiei, creației și activității marelui compozitor ceh, concretizate în volumul precedent, „Leoš Janáček. Pași de viață, mărturii de creație vocală”, publicat în 2023 la aceeași editură.

Leonard Dumitriu este un nume consacrat în cultura muzicală românească. În 2020 i s-a decernat premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România – pentru contribuția deosebită în domeniul muzicologiei sistematice. În acest sens, Leonard Dumitriu este un analist minuțios al lucrărilor abordate, manifestând un interes deosebit pentru partiturile complexe de secol XX.. Autorul se află într-o perpetuă documentare, căutare și extindere a orizontului de cunoaștere, devenind și un veritabil cercetător de teren prin călătoriile întreprinse în locurile definitorii pentru viața și activitatea lui Leoš Janáček, adâncindu-se în arhive, biblioteci, institute de cercetare și observând atent mediile culturale care i-au modelat destinul. Această multiplă dimensiune a dezvoltării profesionale conferă scrisului său rigoare științifică și autenticitate, datorită contactului direct cu sursele originare ale inspirației compozitorului și a capacității sale de a transmite informațiile descoperite într-o exprimare personală, sensibilă și cu o dinamică vibrantă a condeiului scriitoricesc.

Volumul dedicat operei *Káťa Kabanová* propune o investigație sub lupă a uneia dintre cele mai tulburătoare partituri scrise de Leoš Janáček, în care anumite aspecte ale vieții personale, experiențe tumultuoase și trăiri sufletești au fost transformate într-un discurs sonor de mare intensitate – trăsături evidențiate cu pregnanță prin imaginea aleasă de autor pentru coperta cărții. Subiectul operei, inspirat din piesa *Furtuna* de Aleksandr Ostrovski și tradus în limba de cehă de libretistul Vincenc Červinka, dobândește valențe semantice de mare adâncime în plan sonor prin transfigurarea textului original într-o capodoperă a teatrului liric modern.

Conținutul volumului este organizat în trei părți, ale căror titluri sunt concise, clare, fruste: I – *Adevăruri*; II – *Investigații*; III – *Raționamente*, precedate de un argument și urmate de bibliografie, anexe și indice de nume. Pornind de la explicarea factorilor

determinanți pentru scrierea unui nou volum dedicat lui Janáček, Leonard Dumitriu se ocupă în primul capitol de contextul genului operistic în creația compozitorului ceh, apoi descrie etapa existențială de deplină maturitate a acestuia (ajuns la vârsta de 67 de ani), citează fragmente din scrisorile către femeia iubită, Kamila Stösslová, explică afinitatea sa pentru cultura rusă, alegerea piesei de teatru din creația consacratului dramaturg rus ca sursă literară a operei și transformarea acesteia în libret, autorul considerând cele două versiuni „structuri în oglindă”.

Partea a II-a vizează analiza partituri printr-o serie de „investigații” pe care Leonard Dumitriu le realizează din unghiuri multiple, având capacitatea de a urmări construcția și elaborarea lucrării atât din perspectiva riguroasă a muzicologului, cât și din

experiența sa de compozitor și dirijor de operă. Din acest motiv, autorul intituiează capitolul „Iscodiri muzical-dramatice”, urmărind meticolos desfășurarea acțiunii în relație cu evoluția muzicii prin tratarea motivică, asocierile simbolice cu personaje, situații, stări, complexitatea ritmică, ambiguitatea armonică și stratificarea scriiturii în zone de suprapuneri ale componentelor de limbaj predominante (tematism, motivică, ritmicitate, coloristică, polifonie), însă dincolo de această strictețe a metodei analitice, autorul menține pe parcursul capitolelor o „voce” narativă sensibilă: examinează semnificațiile profunde ale materialului muzical, urmărește adaptarea discursului solistic la trăsăturile limbii cehe prin replicile scurte, sacadate și cea „vocalitate motivică” denumită astfel pentru a surprinde unicitatea sonorității lirice din această operă, subliniază fundamentarea ritmului pe pulsație și dinamica rostirii prin racordarea la „melodiile vorbirii” specifice acestei limbi, observă suprapunerile din partitura generală prin combinarea unor trasee ritmico-melodice în straturi verticale succedate printr-o virtuozitate a scriiturii comparabilă cu cea stravinskiană, simțind modul în care tratarea timbralității surprinde ascultătorul printr-o suplețe expresivă, conectată la tot ce se petrece în cadrul acțiunii.

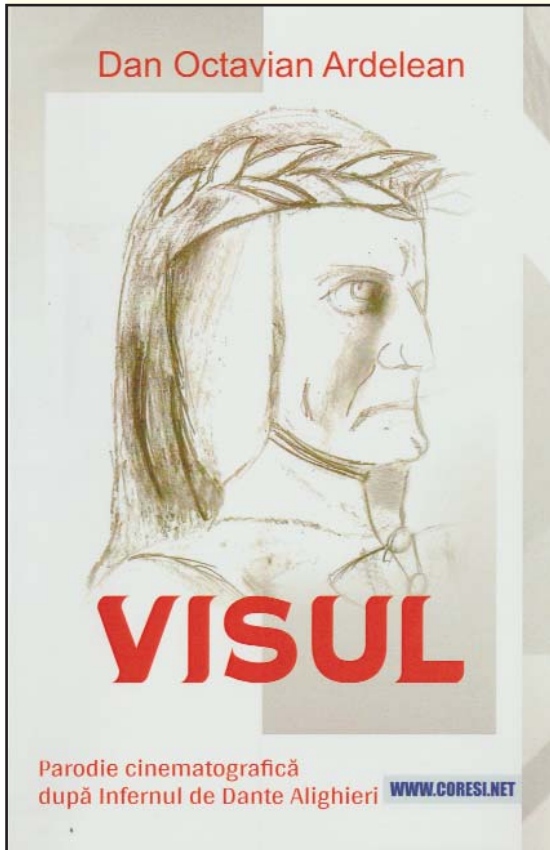
Ultima parte reunește firele țesute pe parcursul capitolelor anterioare într-o splendidă împletitură de sinteză asupra operei *Káťa Kabanová*, din care extrage „raționamentele” de esență descoperite în filigranul sofisticat al partituri, asupra căreia Leonard Dumitriu și-a aplecat atenția cu finețe hermeneutică, migală analitică și măiestrie stilistică. Astfel, arhitectura volumului este gândită ca o reflectare a conținutului operei în formă verbală scrisă, demonstrând modul în care Janáček corelează realitatea socială de la mijlocul secolului al XIX-lea cu articularea interioară a protagonistei, a cărei voce devine un mijloc de comunicare simbolică prin cânt și cuvânt, relația dintre acestea constituind un element definitoriu al stilului janáčekian.

Volumul lui Leonard Dumitriu constituie o contribuție semnificativă la cercetările internaționale despre Leoš Janáček dintr-o perspectivă românească deosebit de bine articulată.

Mihaela-Georgiana BALAN

Dan Octavian Ardelean: „Visul”

Membru de cinci decenii al UCMR, compozitorul este un nume binecunoscut în lumea muzicii ușoare, e drept fără al doilea prenume, Octavian. Este arădean și după

absolvirea Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București a devenit, în 1970, dirijor la Teatrul de revistă „Constantin Tănase”. Pianist și dirijor, a fost mulți ani, în fruntea orchestrei sale, pe scena Festivalului național al romanței „Crizantema de aur” de la Târgoviște. Se mândrește pe drept cuvânt cu numeroase participări și premii la Festivalul de la Mamaia, precum și cu postura de finalist al celebrului „Yamaha Song Festival” de la Tokyo, Japonia, cu o creație cântată de Eva Kiss. De asemenea și-a pus semnătura pe 2 opere, 5 musical-uri, 4 comedii muzicale, coloana sonoră la 10 filme. Legat intrinsec de preocupările sale diverse, a fost profesor la UNATC, pregătind generații de viitori actori în arta cântului, de altfel lucrarea sa de doctorat s-a intitulat „Sincretismul artelor”. După prima sa carte, „Gânduri interzise”, recenzată în paginile noastre, muzicianul-scriitor a

lansat tot la Editura Coresi un nou volum, „Visul”.

La evenimentul de lansare de la sediul central al Bibliotecii Metropolitane „Mihail Sadoveanu” din Capitală au participat editorul Vasile Poenaru, Daniela Bardan, manager al Bibliotecii județene Giurgiu (unde cartea a fost ulterior prezentată și în cadrul „Zilelor Europene ale Patrimoniului”), colegi de Conservator, între care Adriana Marian (nume important al redacției muzicale de la Radio România) – o altă colegă, Ileana Popovici, a transmis un mesaj cald și un cadou... italian, pasionații colecționari Marcel Preda și Mihnea Badea, care s-au ocupat de fotografii și i-au surprins pe participanți cu afișe inedite.

Evenimentul a fost filmat de Sergiu Ardelean, apreciat director de imagine la TVR, alături de el fiind Dan Manoliu, directorul artistic al Festivalului de la Mamaia și al emisiunii „Drag de România mea” a lui Paul Surugiu-Fuego (cu această ocazie lansându-i o invitație lui Adrian Păduraru).

Evident nu puteau lipsi momentele muzicale compuse de Dan Ardelean, primul fiind melodia „Gândurile”, interpretată de actrița Maria

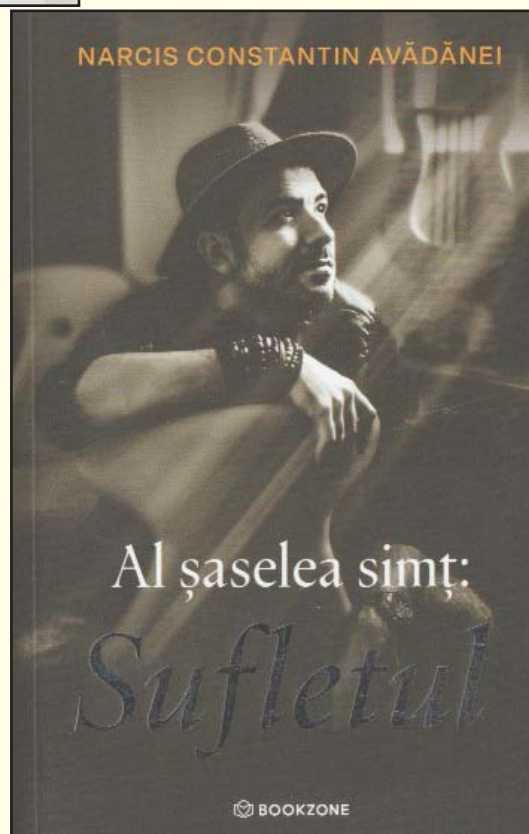
Grosu-Grundova, laureată a Concur-sului național de musical inițiat în urmă cu câțiva ani de Mihai Cosma la UNMB.. Cu căldură a fost primit actorul Adrian Păduraru, în prezent manager al Teatrului „Matei Vișniec” din Suceava, de această dată în calitate de președinte al Asociației pentru Ecologie Culturală. A acordat câteva diplome, între care Larei Ardelean, nepoata autorului, autoare a desenului de pe copertă, dar mai ales a dat viață formidabil (chiar cântă foarte bine!), alături de alți câțiva membri ai trupei, unui acaparant „Blues” din spectacolul muzical cu care Dan Octavian Ardelean, Adrian Păduraru și mai tinerii lor colegi străbat țara. Și cum filmul care l-a făcut celebru pe actor a fost „Declarație de dragoste”, spectacolul se cheamă „Declarație de drag”!

Narcis Constantin Avădănei: „Al șaselea simț: Sufletul”

Binecunoscut realizator de spectacole muzicale și de emisiuni de televiziune („Drag de România mea”, TVR2, pentru al șaptelea an consecutiv – Premiul „AM” pe anul 2023), Narcis Avădănei, „poetul cu pălărie” așa cum este cunoscut, ne propune la

prestigioasa editură Bookzone, în superbe condiții grafice, al treilea volum al său, în care de această dată include și proză. Foarte solicitat de compozitori pentru muzicalitatea și originalitatea versurilor sale, autorul înscrie la loc de frunte în palmares laurii cucerite alături de Jolt Kerestely la premiile UCMR, pentru albumele avându-l ca protagonist pe Paul Surugiu-Fuego.

De altfel venerabilul compozitor, ajuns la 91 de ani, este unul dintre cei care semnează cuvinte de apreciere în carte, alături de Daniela Zeca Buzura (autoare a Prefetei), Marina Almășan și Adrian Artene. Cu peste 90 de cântece pe versurile sale, Narcis Avădănei va primi cu siguranță, în urma apariției acestui volum, noi propuneri de colaborare din partea compozi-torilor noștri. (M. G.)

În liniști de *Scriptorium*, din neliniști de *neume*: o virgulă, o mirare și un semn de întrebare...

Să intrăm în încăperea aceea fie strălucind în lumină la orele în care soarele îi dă binecuvântarea, fie slab luminată spre fapt de seară, la ora *luminaria*, astfel numită de monahi. Este o încăpere mai tot timpul rece – focul fiind „dușmanul” nimicitor al oricărui *Scriptorium* –, o încăpere învăluită nu doar în joc de umbre, ci și în clepsidra misterelor, aflată sub „paza” unor „arome” specifice, amestecate, imposibil de aflat în altă parte: lemnul învechit sau nou, abia strunjit al planșelor de lucru, al multelor stative ce păstrează foliile spre uscare sau al scaunelor odihnindu-se pe dușumele ce scârțâie... miros amestecat de piele, pergament, resturi de la pene proaspăt ascuțite și de la litere proaspăt șterse cu *scalpellum*, cerneluri colorate, praf de cenușă iar uneori, fum gros de lumânare ori miros fin brizat, amintind de flori și faguri de la tăblițele pe care *stylus* lăsa semne modelate în ceară.

Tăcere apăsătoare, grijă ținând perfecțiunea contururilor; totul este aici la mare cinste: de la pergamentul sau pielea ce se cereau netezite cu atenție, păstrate ca formă și pregătite pentru scris... măsurate, tăiate, rulate, legate și până la umilul vârf de pană mereu calibrat prin ascuțire, înnegrit sau înroșit de cerneală. Se umblă cu mare grijă între stative, spre a nu întinde cerneala încă neuscată a ultimelor folii, abia terminate de umplut cu semne. Rugile șoptite sau doar păstrate în mișcarea buzelor premere orice gest, îi dau greutate și orice întrerupere din activitate va cere o nouă rugă, o nouă invocare, o nouă binecuvântare... Iar alături de *Scriptorium*, în fiecare mănăstire exista și biblioteca aferentă, păstrătoare de nebănuite comori. Grație lor suntem în măsură să descifrăm astăzi amprenta legendarelor veacuri ce au clădit soclul pentru măreția *Templului Muzicii*, așa cum îl cunoaștem astăzi...

Pe atunci, cel ce păstra secretele pe care astăzi căutăm să le descifrăm era numit *notator*, un scrib muzical/*scriptor*, ce transcria conștiincios, cu pana/*penna* întreg cortegiul semnelor ciudat-criptice, *neuma*, de la cele simple (*punctus/punctum*, *virga*) la melisme complexe (*plica*, *podatus*, *flexa*, *torculus*...) pe care unii, mai hăruiți, le știau „interpreta”/descifra sensul, în vreme ce majoritatea obscură își folosea doar talentul de caligraf/*scriptor* muzical/*notator*. Acțiunea lui era cea de a transcrie o creație muzicală sau muzical-literară: *notare/neumare/figurare* pe materialul de bază, pergamentul, numit *pergamen/membrana/membranula*. Nu era doar iscusit caligraf/*pictor*, ci își fabrica propriile cerneluri speciale/*incaustrum*, colorate în negru/*nigris* – pentru textul poetic sau cel muzical, roșu/*minium/rubris* – pentru marcarea liniilor portativului, galben/*croceus* – pentru colorarea/anluminarea literelor capitale de la începutul paragrafelor, al capitolelor, al paginilor... Cererea era nemăsurată mai ales că, în secolul lui Guido d'Arezzo, același *croceus* devenea „lege” pentru a marca acel C, fie pe linie, fie în spațiul dintre linii....

Portativul, având notată *cheia/clavis*, se desena cu o peniță specială ce putea trasa linii egal depărtate – *rastrum*, liniile portativului fiind numite *linea/regula*, iar acțiunea de

a le desena de către caligraful în postura de *regulator*: *regulare/lineatio*; spațiul dintre linii era *spatio/intervallum*. Acest *regulator* trebuia să cunoască practica notării vocilor în cazul pieselor polifone: pentru vocea de tenor se cerea desenarea unui portativ de patru linii, pe când vocea superioară cerea desenarea unui portativ de cinci linii.

Nota, numită *notula/figura*, cu sau fără *ligatură/tractus/tractulus/cauda* ca și pauza/*pausatio* – se cereau a fi citite de dirijor ori de cântăreț/*cantor* sau – după caz – de interpretul instrumentist/*operator*.

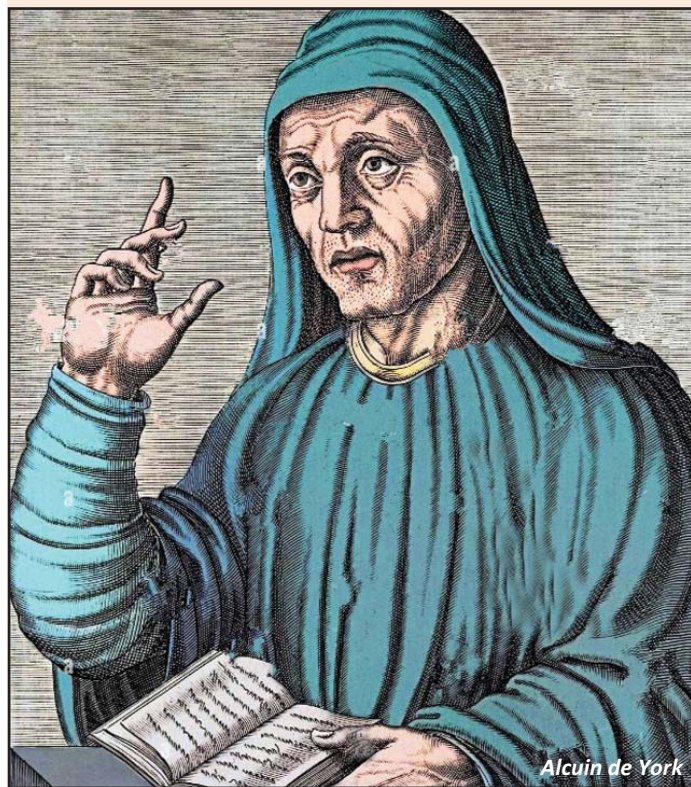
Neumele s-au născut din nevoia de încifrare scriptică a unui „duplum” – pe de-o parte gesturile cheironomice al conducătorului de cântare iar pe de altă parte direcționarea ductului melodic – pe care a căutat să-l surprindă și să-l

sugereze prin transcrieri de semne codificate. Pe linia aceleiași idei, tot lor, *neumelor*, le revine în istoria scrisului onoarea de a fi stat la baza generării unora dintre semnele de punctuație pe care le utilizăm astăzi și care își propuneau să capteze și să redea inflexiunile vorbirii: melodia simplei rostiri. Astfel, dacă civilizațiile continentale ale antichității europene grecești sau romane puneau accent pe savanta întrefesere între dinamica intonației, frazarea și ritmul rostirii – ca în arta retoricii transpuse în impetuoșitatea oratorilor – civilizația *Eului Mediu* european simte nevoia să-și educe cititorii, inoculându-le prin scris ideea nevoii de nuanțare a trăirilor sufletești. Chiar dacă într-o formă diferită de cea pe care o cunoaștem astăzi, repertoriul de *neume* a născut sugestii și indicatori

neumatici pentru intonații specifice întrebării – *semnul de întrebare/punctus interrogativus*, mirării admirative sau exclamative – *semnul de mirare/ exclamare/ punctus exclamatio*, legării unor propoziții sau elementelor de discurs – *virgula/flexa/punctus elevatus*....

Semnul de întrebare – **Alcuin de York/ Flaccus Albinus Alcuinus** (c. 735-804), teolog, educator, savant (matematician), în același timp scrib muzical, caligraf de excepție și maestru de cântare recunoscut la scara întregului continent european, este creditat ca inventator al *semnului de întrebare* (provenit, probabil din termenul latin *questio*, redus la literele sale „bornă”, cu un *q* deasupra și un *o* minuscul dedesubtul lui). La acea dată, semnul părea a fi

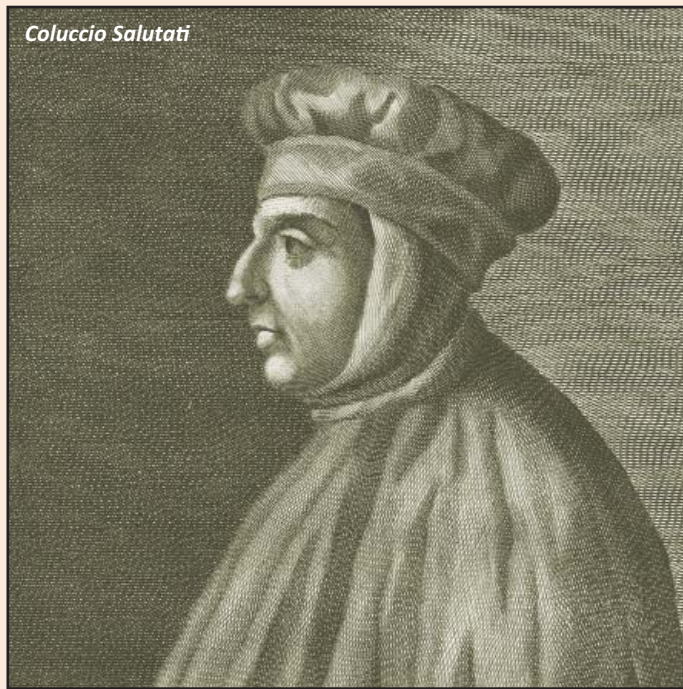
foarte diferit de cel din zilele noastre, grafia lui indicând intonația ridicată a glasului și semănând mult cu *neumele* încifrând sunetele muzicale.

Semnul de exclamare – Același repertoriu de *neume* a inspirat (spre 1360) și apariția semnului de exclamare (provenit din limba italiană: *gioia*, termen redus la diftongul central *io*), compus din două elemente ce sugerează intonația vocală pe linia aproximării *neumatice*: o linie verticală (*i*) deasupra – ca semn al nuanțării ascendente – și un mic cerc (*o*) dedesubtul lui – marcând o scurtă pauză, oprirea. A fost utilizat pentru prima dată în manuscrisul *De nobilitate legum et medicinae* (1399) al lui **Coluccio Salutati** (1331-1406), cunoscut umanist, cancelar al Florenței.

Virgula – Inițial a indicat întreruperea scurtă a fluxului verbal prin punct așezat în trei poziții diferite: fie între litere pe o imaginată linie mediană față de înălțimea acestora, fie în partea de sus sau de jos a aliniaturii (sec. XII). Folosirea curentă a virgulei în textele tipărite în care se standardizează deja punctuația se va datora cunoscutului editor și tipograf venețian **Aldus Manutius/Manuzio** (1449/1452-1515), inventator al formatului redus de carte (portabil/ de buzunar) și al literelor *aldine*; în 1556, nepotul său (tipograf roman, manager al tipografiei vaticane și profesor de retorică la Universitatea din Bologna), **Aldus Manutius/Manuzio cel Tânăr** (1547-1597), va conferi

discursului și frazei flexibilitate deplină și claritate sintactică printr-o întreagă galerie de simboluri,

Coluccio Salutati

completând și întregind astfel registrul în continuă lărgire al semnelor de punctuație.

Despre arta celor implicați, adăpostită în liniști de *Scriptorium* și imposibil de imaginat astăzi, aflăm din file îngălbenite de *Codex* sau din tratatele vremii – cele câteva care s-au păstrat și prin care ni se permite să luăm legătura cu mărturii ale secolelor de mult trecute... chiar și ale celor ce depășesc cu mult mileniul... Sunt acele tipuri de manuscrise care, păstrând același fel de notație și

Aldus Manutius

parcurend aceleași etape de concepție și realizare, cu aceleași tehnici și instrumente de lucru, pun în lumină treptele parcurse pentru a concura cu neuitarea și a ajunge la tiparul modern.

Carmen STOIANOV

Despre muzica inteligentă și arta augmentată

Într-o eră marcată de progrese tehnologice rapide și profunde, inteligența artificială (IA) și realitatea augmentată (RA) s-au impus ca forțe revoluționare, având un impact semnificativ asupra diverselor domenii creative, în special în artele vizuale, teatru și muzică clasică. Aceste „instrumente” noi transformă și procesul de creație, dar și modul în care publicul se raportează la operele de artă, oferind experiențe captivante și inovatoare.

Inteligența artificială a invadat de mult timp (deja) artele vizuale, deschizând noi orizonturi pentru artiștii care beneficiază acum de modalități inovatoare de expresie și explorare artistică. Algoritmii de învățare automată, capabili să analizeze volume imense de date, facilitează chiar generarea de opere originale ce pot reflecta o paletă imensă de stiluri, de la cele clasice, evocatoare ale unor maeștri, până la forme contemporane, ce sfidează convențiile. Artiști precum Refik Anadol și Mario Klingemann sunt exemple grăitoare despre cum tehnologia poate fuziona cu arta, transformând datele informatice în experiențe vizuale impresionante. Această simbioză a inteligenței artificiale cu procesul creativ ne provoacă să reconsiderăm conceptele tradiționale de „autor” și „originalitate”. Astfel, întrebările legate de „autorul” unei opere generate cu ajutorul IA devin tot mai relevante. Este creatorul algoritmului artistul, sau opera este rezultatul unei colaborări între om și mașină? Aceste dileme intelectuale ne determină să ne reevaluăm înțelegerea asupra creativității și rolul tehnologiei în acest proces.

Pe de altă parte, realitatea augmentată adaugă o nouă dimensiune experienței artistice, îmbogățind interacțiunea publicului cu operele de artă. Aplicațiile de

RA permit spectatorilor să vizualizeze lucrări artistice într-un cadru multidimensional, să exploreze detalii ascunse și să participe la narațiuni interactive, transformând galeriile și muzeele în spații ce stimulează curiozitatea și măresc implicarea celor prezenți. Prin integrarea acestor tehnologii, expozițiile se transformă în experiențe interactive, provocând vizitatorii să se implice activ în procesul artistic.

Teatrul – sanctuar al expresiei umane, se află și el într-o continuă metamorfoză, iar realitatea augmentată și inteligența artificială joacă un rol important în redefinirea

sa. Imaginați-vă cum, prin intermediul tehnologiilor RA, spectatorii devin parte integrantă a piesei jucate. Cu ajutorul unor dispozitive mobile sau ochelari speciali, ei pot interacționa cu personaje digitale, simțind că povestea se desfășoară în jurul lor, ca un vis în care realitatea și fantezia se împletesc. Această fuziune dintre lumea fizică și cea digitală deschide uși către o experiență teatrală profundă, în care fiecare detaliu vizual devine o fereastră către emoții și reflecții. În același timp, IA îmbogățește procesul creativ, aducând o nouă dimensiune în scrierea și interpretarea teatrală. Când cele două tehnologii se întâlnesc în universul teatral, spectacolele pot căpăta o dinamică nebănuită, unde publicul poate influența desfășurarea acțiunii, iar IA poate adapta dialogul și comportamentul actorilor în funcție de reacțiile celor prezenți, făcând ca teatrul să devină o experiență interactivă și evolutivă, imprevizibilă, un loc unde reprezentațiile reflectă complexitatea și efervescența lumii contemporane.

Un fenomen asemănător întâlnim și în muzica clasică, unde realitatea augmentată îmbogățește experiența muzicală, aducând elemente vizuale care completează interpretările *live*. Experiența unui spectacol de muzică clasică poate fi intensificată prin proiecții RA care ilustrează poveștile din spatele compozițiilor sau prin interacțiuni cu publicul. Regăsim, printre instituțiile care au integrat aceste tehnologii, Filarmonica din Berlin, Teatrul La Scala din Milano, Royal Opera House din Londra, Festivalul de la Bayreuth, Opera din Beirut etc.. Prin utilizarea realității augmentate,

spectatorii pot vedea animații și efecte vizuale care completează povestea operei vizionate sau a muzicii simfonice. Mai mult, inteligența artificială poate fi utilizată pentru a analiza preferințele publicului și pentru a personaliza programul artistic, contribuind, prin urmare, la atragerea unor audiențe mai diverse și la revitalizarea interesului pentru artele spectacolului.

Compozitorii contemporani își extind orizonturile creative experimentând cu IA pentru a genera partituri originale sau pentru a analiza lucrările maeștrilor secolelor trecute. Proiecte precum AIVA (Artificial Intelligence Virtual Artist) demonstrează capacitatea IA de a compune muzică ce rivalizează cu aceea scrisă de compozitori umani, provocând discuții profunde despre autenticitate și valoare artistică. Această fuziune între muzică și tehnologie creează o atmosferă complexă, transformând fiecare concert într-o experiență multi-senzorială. Un prim avantaj este acela că muzica clasică devine mai accesibilă și mai relevantă pentru tinerii familiarizați cu tehnologia, care așteaptă experiențe interactive.

Totuși, implicarea inteligenței artificiale în artele vizuale, teatru și muzica clasică ridică o serie de dileme morale care merită o analiză mai atentă. Într-o lume în care tehnologia avansează rapid, capacitatea IA de a crea opere de artă, compoziții muzicale sau scenarii de teatru pune în

perspectivele unice, personale, uneori neșlefuite sau de inspirație modestă. Când un algoritm generează o pictură, un monolog sau o partitură, este aceasta o extensie a creativității umane sau o simplă replicare a unor stiluri și tehnici preexistente și, prin urmare, nedemnă de titlul „original”? Pe de altă parte, „nimic nu este nou sub soare”, deci o creație nu poate fi considerată „originală” în sensul pur, ea fiind suma unor experiențe colective... iată un argument circular de care Honegger ar fi mândru. Prin încercăturile legate de originea operei de artă mai există și preocupările legate de proprietatea intelectuală. Cine deține drepturile asupra unei opere create de IA: creatorul algoritmului, utilizatorul care a coordonat procesul de creație sau însăși inteligența artificială?

Devine însă clar faptul că utilizarea algoritmilor în creația artistică poate duce, într-un viitor nu foarte îndepărtat, la o diminuare a cererii pentru artiști tradiționali, de această dată ridicându-se întrebări despre valoarea expresiei umane în contextul artistic și despre sustenabilitatea meseriilor creative în fața avansului tehnologic.

Este, oare, de dorit să lăsăm tehnologia să preia roluri care au fost odată rezervate oamenilor, sau ar trebui să ne concentrăm pe valorificarea creativității umane? Până unde poate fi tolerată inserția acestor tehnologii în teatru? Poate un algoritm să rescrie „sufletul” unei lucrări muzicale, să transmită emoția pe care un interpret o poate răspândi prin abordarea personală? Vom ajunge să acceptăm „artiști-IA” pe scenă, având în vedere că teatrul și muzica sunt, în esență, o formă de conectare umană?

Interacțiunea dintre inteligența artificială, realitatea augmentată și arte nu este o simplă tendință efemeră, ci o revoluție culturală profundă. Aceste instrumente tehnologice ne provoacă să lărgim orizonturile percepției artistice, să regândim relația cu arta și să ne deschidem mințile către posibilități nelimitate, decizia rămânând la discreția publicului.

Norela-Liviana COSTEA

discuție natura creativității și autenticitatea artistică. După cum menționam și la început, unul dintre principalele puncte de dispută este dacă operele create de IA pot fi considerate „artă” în adevăratul sens al cuvântului. Arta a fost întotdeauna un mijloc de exprimare umană, un canal prin care au fost comunicate emoțiile, experiențele și

„Classic for Teens” - VI

Ajuns la cea de-a VI-a ediție, Festivalul Internațional „Classic for Teens” s-a încheiat la Focșani (în Sala Balada, arhiplină) cu un concert extraordinar – „Mozart - Grația sunetului”, susținut de Orchestra de Cameră a Conservatorului „Santa Cecilia” din Roma. Cea mai veche instituție de educație muzicală din Europa a fost invitată pentru a treia oară consecutiv la acest prestigios eveniment la care, revista „Actualitatea Muzicală” a fost partener media. Sub bagheta dirijorului grec Vasilis Tsiatsianis, orchestra italiană a interpretat alături de violonistul Ilija

Cătălin Răducanu

Marinković (Serbia), soprana Diletta di Cosimo (Italia) și tenorul Alexandru Țibă (România / Italia) un program care a cuprins lucrări din repertoriul clasic, printre care și *Concertul în la major, K. 219 pentru vioară și orchestră*. Invitați speciali au fost concertmaistrul Miksa Irányossy Knoblauch (Ungaria / Portugalia), prim-violonist al Orchestrei Naționale a Portugaliei, prim-violoncelistul Marius Parascan (România / Italia) și flautistul James Strauss Martins da Silva (Brazilia / Austria).

Au fost 10 zile de festival cu peste 100 de artiști din 12 țări, care au oferit publicului 8 concerte internaționale, 8 masterclass-uri gratuite, 2 conferințe și 3 expoziții tematice,

ateliere de formare, conferințe interactive și evenimente găzduite de Ateneul Popular și Teatrul „Maior Gheorghe Pastia”, Sala Balada și Galerile de Artă din Focșani; la toate publicul a avut acces gratuit.

Au fost și multe momente artistice de referință: concertul de deschidere „Dialoguri muzicale în amurg” susținut pe scena Teatrului Municipal „Maior Gheorghe Pastia” de soprana Teodora Gheorghiu (Elveția), pianista Mara Dobrescu (Franța, Director Artistic al Festivalului) și de violonistul Romuald Grimbert-Barré (Franța), concertul „Pe urmele sunetului...” cu lucrări de Serghei Rahmaninov și George Gershwin susținut de clarinetistul Emil Vișenescu și pianista Oxana Corjos – „un dialog muzical de o finețe aparte, în care clasicul și modernul s-au întâlnit într-o poveste de neuitat”, spectacolul „Romance & Cinema” cu artiști ai Operei din Brașov, concertul „Armonii de lumină și umbră” (soliști: Alexandru Țibă – tenor, Diletta di Cosimo – soprană și Tommaso Marino – pian) sau concertul

de muzică clasică – jazz – folclor „Un artist, un pian și un țambal” susținut de pianistul și țambalistul Cătălin Răducanu.

La ediția 2025, printre artiștii invitați din România, Portugalia, Italia, Serbia, Franța, Brazilia și Japonia s-au numărat violonistul Gaëtane Prouvost (Franța) și țambalistul Ludovit Kovac (Slovacia / Franța) cu concertul „Duo vent d’Est”, Trio-ul Teodora Brody, Călin Grigoriu (chitară) și Andrei Kivu (violoncel) cu concertul cu sonorități de jazz, world music și classic „Unifying Worlds” sau baritonul Alexandru Chiriac și soprana Alina Ichim de la Teatrul de Operă din Brașov. Cei doi au prezentat concertul „Romance & Cinema” alături de pianistul Valentin Vasilache, actrița Simona Manole și soliștii ansamblului de balet al Operei din Brașov, Luna Muramatsu (Japonia) și Sergiu Girati (România).

Andrei Kivu, Teodora Brody, Călin Grigoriu

Din 2019 până în prezent, „Classic for Teens”, singurul festival de muzică clasică din România dedicat direct tinerilor între 14 și 26 de ani, a atras sute de artiști din numeroase țări, a organizat 40 de concerte live și a avut peste 8.000 de spectatori și zeci de mii de vizualizări online. Expoziția retrospectivă a celor 5 ediții anterioare ale festivalului a reamintit publicului momente minunate din activitatea voluntarilor, a tinerilor participanți la lecțiile deschise cu virtuozii din domeniul muzicii clasice, cu publicul entuziast din sălile de concert și cu amintiri de la concerte și de la evenimentele care au avut loc.

„Pentru mine, fiecare ediție a *Classic for Teens* este o confirmare că muzica clasică nu aparține doar sălilor de concert elitiste, ci poate să trăiască în inima unei comunități întregi” - spunea Mara Dobrescu, directoarea artistică a festivalului. „Să văd săli pline până la refuz, cu tineri stând pe scări pentru a asculta muzică, îmi confirmă că am ales drumul cel bun. Să ascult concerte, alături de tinerii orașului, a fost o

tea de a se perfecționa gratuit alături de maeștri ai artei muzicale.

Să nu uităm și de cei 150 de tineri voluntari, liceeni și studenți, care au participat la organizarea logistică, transformând evenimentul într-o platformă de formare în management cultural, leadership, comunicare, exprimare artistică și responsabilitate civică. „Classic for Teens LAB – Voluntari pentru cultură” este un program educațional dedicat adolescenților și tinerilor din județul Vrancea.

„De fiecare dată când văd ochii strălucitori ai tinerilor din sală, când îi aud aplaudând cu atâta căldură și când simt că muzica chiar îi atinge, realizez de ce am pornit această aventură în urmă cu șase ani. *Classic for Teens* a devenit mai mult decât un festival: este dovada că o comunitate poate să crească prin cultură și că tinerii au nevoie să fie inspirați, nu doar distrați. Focșanii au demonstrat încă o dată că pot fi un centru cultural și muzical european” - a spus Mioara Moraru, președinta Asociației PropatriaVOX și inițiatora a festivalului.

Totodată, Asociația Propatria VOX împreună cu Asociația culturală româno-italiană PROPATRIA din Roma a organizat în această toamnă și Festivalul Internațional „Propatria – Tinere Talente Românești”, ajuns la cea de-a XV-a ediție, cu evenimente desfășurate în marile metropole europene - Roma, Paris, Berlin, Valencia, Vatican și Bruxelles. Deschiderea a avut loc la Roma, la Teatrul Girona „Bach chez Cioran – o tragedie angelică” (cu pianista Mara Dobrescu și cu actorul Volodia Serre), un spectacol de muzică și lumină care îmbină sonoritățile lui Johann Sebastian Bach cu textele lui Emil Cioran. (Foto: Asociația PropatriaVOX)

Oana GEORGESCU

încântare. Acest festival nu este doar despre note muzicale, este despre suflete care se întâlnesc și se transformă prin frumos”.

O noutate a acestei ediții a fost lansarea seriei de podcasturi dedicate festivalului, realizate de Carla Boboc și Mihai Ivașcu, care au oferit publicului o incursiune în culisele evenimentelor și în universul artiștilor invitați.

Masterclass-urile de vioară, pian, canto și compoziție au fost conduse de profesori renumiți din Franța, Italia, Serbia și România: Mara Dobrescu – pian, Lea Pavarini, profesoară de pian la Conservatorul „Santa Cecilia” din Roma, tenorul Claudio di Segni, maestru al scenei lirice, violoniștii Ilija Marinković și Romuald Grimbart-Baré, Alexandra Cherciu – compoziție, Teodora Gheorghiu – canto) și au oferit tinerilor muzicieni oportunita-

Jazz longa, vita brevis

Prima lună a acestei toamne a inclus ca în fiecare an câteva zile de naștere proprii unor personalități accentuate aparținând jazzului autohton – ne referim la vocalistele Anca Parghel (16.09.1957) și Teodora Brodi Enache (30.09.1967), la pianistii și compozitorii Ion Baci Jr. (30.09.1959) și îndeosebi Marius Popp!

Îmbinare benefică de simț constructiv, ordonat prin studiul matematicilor, cu spiritul creativ al artistului animat de inspirație, fantezie, înzestrare nativă pentru magia sunetelor – cel pe care l-am numit pe merit „monstru sacru” pentru dăruirea de o viață – omul de muzică **Marius Popp**, a văzut lumina zilei la 21 septembrie 1935 în străvechiul burg transilvan al Sibiului... trezecișinouă de primăveri mai târziu el înscriindu-se între membrii fondatori ai Festivalului de Jazz dirigit din 1974 de Nicolae Ionescu. Deși adolescent iubitor de muzică, talentul la desen, ca și cunoștințele în aria matematicilor i-au îndreptat lui Marius Popp pașii spre nobila disciplină – și științifică și creativ-artistică – a proiectării de alcătuiți edilitare, *arhitectura*, pe

1999), Viena și München (2004); participant la spectacolele grupului „Politempia Structurală” (Paris, 1978). A susținut work shop-ul „Alpenzeller Jazz Days” din Elveția (1999), La un concert - eveniment al ansamblului celebrului vibrafonist american Lionel Hampton la București (1971), a fost invitat de acesta să cânte împreună! A mai conlucrat, de-a lungul carierei lui, cu mari jazzmani de peste ocean: Art Farmer, Johnny Griffin, Barney Kessel ș.a. În perioada 2007-2008, a colaborat cu saxofonistul austriac Harry Sokal.

Pe la finele anilor '60 Marius Popp se afirmase deja mai mult decât o certă speranță a interpretării românești de gen, între reductabili săi competitori numărându-se Jancy Körössi, Richard Oschanitzky, Cristian Colan, Eugen Ciceu. Colabora el pe atunci cu instrumentiști români deveniți la rândul lor „corifei” ai jazzului nostru – Johnny Răducanu, Dan Mândrilă, Eugen Gondi, cu vocalista Aura Urziceanu, cu mai tinerii saxofoniști Peter Wertheimer, Ștefan Berindei. Succedând celor dintâi înregistrări la Radio, precum și aparițiilor pe micul ecran, muzicianul multilateral s-a manifestat preponderent, fructuos, mai ales în țară – o activitate concretizată prin nenumărate evoluții în fața publicului ca mănuior al claviaturii în alb-negru și

lider al unor formații de componență diversă, pe scene de club, concert, festival, ca prolific creator – membru plin al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (din 1979) – ca aranșor, ca profesor și promotor neobosit al jazzului. Majoritatea albumelor de autor (atât LP-urile „Panoramic Jazz Rock”, „Nodul gordian”, „Acordul fin” din Seria Jazz - Electrecord, „Flașnetarium”, „Marius Popp” din seria „Jazz Restitutio”, precum și CD-urile „Essential”, „Semințe prăjite”, „Marius Popp Live”, „Margine de lume”, reeditarea pe CD a discului LP „Panoramic Jazz Rock”), dar și creațiile proprii incluse în antologiile - compilații pe CD-uri „Compozitori români de jazz” volumele 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7), culegerea de teme „15 imagini ritmice - Ficțiuni de jazz” tipărită mai demult sub sigla Editurii Muzicale a Uniunii Compozitorilor, ca și volumul „34 de teme de jazz”, memorează valoroase

creații ale sale menite să înfrunte timpul, moda, uitarea, prin valoare și autenticitate.

Includerea numelui lui Marius Popp în volumul „Eurojazz Personalities” (1975), ca și premiile de creație obținute pentru compoziții de jazz, muzică de film, de teatru, aplauzele cumulate în țară și peste hotare pe zeci de scene festivaliere (înainte menționatele Ljubljana, Varșovia, Praga, San Sebastian, Debrețin, Nagykanisza, Mannheim, Göttingen, Paris, Russe, Tel Aviv și Festivalul de Teatru de la Sao Paolo ori „Romania Jazz Meeting” de la Frankfurt), vin să consfințească rezultatele neobositelor implicări interpretative și de creație. Ca dascăl, Marius Popp a avut atuul de întemeietor / conducător al primului „Curs de improvizație în jazz și muzică ușoară” organizat la Școala Populară de Artă din capitală și meritul de a fi autorul prețiosului tratat „Armonia aplicativă în improvizația de jazz, pop, rock” tipărit de Editura Muzicală. Au fost tot atâtea argumente legitime pe seama cărora i s-a conferit maestrului Marius Popp, de către juriul „Galei Premiilor de

care a studiat-o la Institutul „Ioan Mincu” din București, absolvit în anul 1959. Cum însuși artistul mărturisea, la instruirea sa ca muzician (autodidact!), au contribuit atât vărul lui, ilustrul profesor universitar / compozitor Alexandru Pașcanu, ca și neuitatul Mihai Berindei.

S-a impus ca pianist concertist în diverse cluburi din capitală (1964-1966), membru al Cvintetului de jazz „București” (1973), fondator și conducător al propriei formații de jazz (1974-1995), tot în capitală profesor de improvizație în jazz la Școala Populară de Artă (1986-1990), profesor de pian complementar la Liceul „George Enescu” (1997-2000), profesor de improvizație în jazz la Universitatea particulară Luceafărul din București (1998-2001). A participat la Festivalurile de jazz de la: Ploiești (1969 - 1971), San Sebastian (1970), Varșovia (Jazz Jamboree, 1971), Ljubljana (1972), Praga (1973, 1980), Sibiu (1974 - 1995), de la Debreczen, Nagykanisza, Mannheim (1978, 1979), Göttingen (1980), Tel-Aviv (1997-1999), Russe (Ethno-Jazz, 1997-1999), Frankfurt (Romanian Jazz Meeting,

Jazz” pe 2003, Premiul de excelență pentru întreaga activitate; a fost răsplătit cu Premiul Uniunii Compozitorilor (1979, 2002), cu Premiul Uniter (1991), Premiul Uniunii Criticilor Muzicali, Premiul revistei „Actualitatea Muzicală”. În toamna anului 2005, muzicianul a fost sărbătorit în cadrul Festivalul Internațional de Jazz de la Brașov. A fost de asemenea invitat al Institutului Cultural Român din Viena. La împlinirea vârstei de opt decenii, Uniunea Compozitorilor l-a aniversat pe respectatul nostru artist printr-un deosebit de reușit Concert aniversar.

Neîndoielnic „arhitectul-pianist devenit pianistul-arhitect, apoi muzician pur și simplu” – cum inspirat îl caracteriza ilustrul Richard Oschanitzky pe Marius Popp, a reprezentat unul dintre pilonii cheii de boltă a jazzului românesc.

Maestrul a trecut la cele veșnice la etatea de optzecișu de ani. De-ar fi supraviețuit, ar fi marcat actualmente nouă decenii de existență pământească... Peste timp, de la el ne-a parvenit, pentru posteritate, ingeniosul dicton: „JAZZ LONGA, VITA BREVIS”!

Un concert de excepție

Am avut șansa de a mă număra printre privilegiații martori vizual-auditivi ai unei epatante comuniuni *muzicieni-public* derulate la Râmnicu Vâlcea în sala Lahovari, luni 8 septembrie sub egida Filarmonicii „Ion Dumitrescu”. A fost a doua dintre cele șase ample concretizări sonore, în tot atâtea concerte, ale temerarului

din Iași. Aceștia adăugându-li-se trei concerte în formulă de cvintet, la București, Cluj și Galați.

Vizând o plurivalentă fuziune între jazzul contemporan și muzica simfonică, o punte evocativă între rural și urban, pitoresc și citadin, între tradiție și inovație, inspirată de frumusețea naturii specifică vieții satului unde locuiește Luiza Zan împreună cu familia (în județul Covasna), conceptul „In My Village Symphonic” a venit să revalorifice piesele albumului 2023 „In My Village”, creat de Luiza Zan – muzică și texte. Secvențele împrumutate din album au apărut de astă dată augmentate în versiuni ample, simfonizate, interpretate de solistă în parteneriat cu un cvartet instrumental de jazz și un ansamblu simfonic, în măiestritele orchestrații semnate de compozitorul Andrei Petrache; el fiind angrenat în concertele turneului într-un triplu rol: orchestrator, dirijor și solist la pian... Proiectul a mai inclus și realizarea unui nou disc de jazz (vinil) în limba română, semnat de Luiza Zan, alături de aceiași dotați muzicieni: Andrei Petrache (pian), Alex Mike (ghitară bas și contrabas), Răzvan Florescu (vibrafon, percuție) și Philip Goron (baterie, percuție). Proiectul conferă și o dimensiune educațională realizată în parteneriat cu Asociația BookLand și dedicată copiilor din mediul rural defavorizat. Aceștia pot asista nemijlocit la repetițiile generale ale concertelor, participând la sesiuni interactive cu artiștii, destinate a stimula creativitatea și implicarea lor reală. „In My Village Symphonic” s-a dorit a fi nu numai un concert, ci și o modalitate de a aduce în prezent vechi cutume – rezonanțe proprii spiritului și tradițiilor satului românesc – translate într-un limbaj artistic modern, accesibil. Fapt semnificativ, concertul-eveniment de la Râmnicu Vâlcea a apărut

subsumat fastelor auspicii, generos preconizate de ediția din acest an a Festivalului Internațional „George Enescu”!

Dacă ar fi să constituim o linie de filiație valorică a jazzului vocal autohton prin decenii, le-am numi într-un atare registru pe Aura Urziceanu, pe Anca Parghel și actualmente pe Luiza Zan. Venită pe lume la Tulcea, la 7 octombrie 1980, artista a început o carieră serioasă, ca și cântăreață, la vârsta de... patru ani. Melodia „Frunzuliță d’alior” cu care a câștigat Premiul I într-un concurs Șoimii Patriei din epoca comunistă, a fost reluată peste douăzeci de ani în noaptea care a urmat atribuirii Premiului I, împreună cu formația „Slang”, la Festivalul Internațional „Cerbul de Aur” din iulie 2004. Aceasta la exact șapte zile după

cucerirea unui prestigios premiu al II-lea la Festivalul de Jazz de la Montreux, de muziciană română. După ce a studiat la Școala de Arte, Luiza Zan s-a perfecționat în compartimentul canto clasic timp de nouă ani consecutiv, frecventând cursurile Liceului de Artă din Piatra Neamț și pe cele ale Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași, specializare lied - oratoriu și operă; însă de-a lungul anilor de studenție a studiat și muzica jazz cu doi reputați profesori americani Fullbright, saxofonistul Rick Condit și pianistul Armen Donelian, ea participând la diferite competiții de jazz unde a dobândit meritate premii.

proiect inițiat de admirata vocalistă compozitoare **Luiza Zan**, sub genericul „In My Village Symphonic”: un impozant proiect cultural co-finanțat de AFCN (Administrația Fondului Cultural Național), prevăzut a se desfășura în perioada 15 august - 28 noiembrie a. c. Gândită drept un turneu în nouă orașe autohtone, această suită de manifestări live a activat colaborări cu orchestrele simfonice a cinci filarmonici din țară – prima la Bacău (în concertul din data de 29 august), a doua la Râmnicu Vâlcea – care face obiectul prezentelor rânduri de cronică –, fiind urmate de acelea din Brașov, din Pitești, din Satu Mare, ca și cu orchestra Universității Naționale de Arte „George Enescu”

Cele mai importante distincții au fost cele obținute la Montreux – Premiul Juriului (2003), Premiul al II-lea (2004) și la Gala Premiilor de Jazz (Societatea Română de Radiodifuziune) – Premiul Confirmării. Luiza Zan a compus nu doar muzică de jazz, ci și muzică de film și pentru spectacole coregrafice.

Cât îl privește pe Andrei Petrache, el s-a impus ca un muzician nepereche, multiplu înzestrat... La vârsta de numai douăzecișisapte de ani (născut în București, la 8 mai 1998), el este autorul a peste optzeci de lucrări în stiluri diferite (clasic, modern, jazz, fusion) acoperind atât genurile vocale, cât și cele instrumentale, precum și specia electronică – abordând deopotrivă zonele muzicii de film, ori cele de spectacol coregrafic. Creațiile sale au fost premiate la multe concursuri de compoziție naționale și internaționale (peste douăzeci de premii la competiții de gen), fiind interpretate în cadrul diverselor concerte sau festivaluri – la București, Bistrița, Mediaș, Sinaia, Deva, Brașov, Ploiești,

Pitești, Sibiu, Târgu Mureș, Timișoara, Cluj, Sf. Gheorghe, dar și dincolo de granițe, la Hanovra, Moscova, Paris, Ierusalim, Tokyo, Londra, Cambridge, Bruxelles, Aalborg, Dubai și altele. Vorbind despre formarea sa profesională complexă, vom menționa că a studiat pianul timp de doisprezece ani, a absolvit studii de licență – specializarea Compoziție Clasică, clasa profesorului universitar dr. Dan Dediu continuând ca masterand la aceeași specializare, a studiat și dirijatul de orchestră, sub îndrumarea profesorului și mănutorului baghetei Cristian Mandea.

Concertul de la Râmnicu Vâlcea a strălucit atât prin interpretările „după note” ale numerosului colectiv de pe scenă dominat de personalitatea vocalistei compozitoare, cât și prin iluminatele solouri susținute mai ales de pianistul Andrei Petrache, de virtuozul vibrafonist Răzvan Florescu, dar și de bateristul Philip Goron și (într-o unică, dar pregnantă intervenție) de basistul Alex Mike. Programul a

alăturat nouă compoziții (inclusiv versurile textelor) ale Luizei Zan, majoritatea investite orchestral de Andrei Petrache: o „Uvertură” a anticipat secvența „Stop and Stare” urmată de cele intitulate „She Reigns” și „Her” (aceasta, dedicată mamei solistei), prelucrate după albumul „In My Village”; piesa „Seara” și aceea numită „Eu și tu” din epilogul concertului au reprezentat noutăți destinate viitorului disc în limba română; „This Moment” – un episod de sine stătător; iar „Her Violin”, o piesă a Luizei Zan transcrisă orchestral de aranjorul și trombonistul american Dave Stamps; cea mai amplă creație a vocalistei, „In My Village - Suite”, lucrare în cinci părți, i-a prilejuit protagonistei inițiativa de a dialoga pe viu la unison, cu publicul și cu orchestra, intenție pe care fanii din sală au adoptat-o cu entuziasm...

Concertul „In My Village Symphonic” de la Râmnicu Vâlcea – un summum sonor de neuitat!

Articole de **Florian LUNGU**

Bartók și improvizația în jazz-ul contemporan: Ban-Surman-Maneri

Melomanii și muzicienii care au urmărit după 1989 concertele Festivalului internațional „George Enescu” își amintesc experiența inedită de la ediția 2009, numită simplu, semnificativ „Enescu Re-Imagined”. În anul următor, creațiile octetului instrumental animat de pianistul născut în România Lucian Ban și basistul american John Hebert, prezentate atunci, au intrat în memoria discului cu același titlu, publicat la casa „Sunnyside”. Modul de tratare a unor eșantioane din muzica lui Enescu în limbajul jazz-ului contemporan a stimulat interesul, admirația criticilor, cronicile publicate în „The New York Times”, „The Guardian, JazzTimes”, „The Village Voice”, „Time Out” (sunt câteva exemple) determinând juriul Asociației „Jazz Journalists” să acorde setului de înregistrări titlul „Cel mai bun album de jazz al anului 2010”.

Nu numai succesul proiectului inspirat de muzica lui George Enescu l-a stimulat pe Lucian Ban să-și îndrepte atenția spre documentele alcătuite, ordonate, comentate de Béla Bartók în perioada 1909-1917, când a realizat culegerile de folclor din Transilvania. Puternice motivații s-au mai dovedit apartenența sa la cultura muzicală românească, interesul permanent al autorilor de jazz modern, al organizatorilor de concerte și caselor de discuri pentru originalitatea tradițiilor arhaice din diferite zone etno-culturale ale lumii, aniversarea și comemorarea lui Béla Bartók în intervalul de timp 2021-2025. Noua serie datorată etnografului Bartók poate fi împărțită în două etape: în formula de duo, cu Lucian Ban (pian) – Mat Maneri (violă), augmentată la trio datorită prezenței lui John Surman (saxofon tenor și sopran, clarinet bas).

Am avut ocazii să testez relația folclor transilvănean – jazz contemporan ascultându-i pe Lucian Ban și Mat Maneri nemijlocit, apoi prin intermediul discurilor. Una dintre experiențele directe datează din 15 mai, când au concertat în Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” din Iași. Lucian Ban și Mat Maneri nu se raportează la partiturile academice (Enescu) și tradiția mireană arhaică (Bartók) alegând motive melodice spre dezvoltare simplă în manieră jazz-istică. *Dansurile din Transilvania*, motivele de inspirație din concertul ieșean, au fost tratate respectându-se concepția lui Bartók despre legăturile subterane dar evidente ale culturilor muzicale arhaice cristalizate în zone etno-geografice îndepărtate una de cealaltă, aparent diferite, contradictorii. În acest tandem scenic, evident, se manifestă două tipuri de *meltingpot*:

Lucian Ban, Mat Maneri, John Surman

Lucian Ban își ordonează improvizațiile obsedat, în sensul superior al cuvântului, de muzica tradițională a Transilvaniei (s-a născut în Teaca Nășăudului), de învățăturile dascălului în ale compoziției la Conservatorul din București, Anatol Vieru, de tehnicile și sonoritățile dualiste specifice genului cameral academic și jazz-ului contemporan – câteva modele care l-au influențat numindu-se Thelonius Monk, Paul Bley, Jimmy Giuffrè. Mat Maneri a rămas îndatorat exemplului tatălui său, care i-a deschis interesul pentru jazz și creații muzicale din diverse spații geografice exterioare Americii de Nord, microtoniile redescoperite decând colaborează cu Lucian Ban, în muzica românească tradițională fiind confirmarea celor cunoscute anterior, reprezentative pentru alte culturi arhaice. Maneri mi-a mărturisit că melodiile, modul de cânt

vocal sau instrumental din transcrierile și înregistrările lui Bartók i-au modelat încă odată stilul de a se exprima la violă.

Un aspect important deopotrivă în ambientul scenic, în înfățișarea discurilor realizate de Lucian Ban și Mat Maneri, este respectul aproape fanatic pentru documentele create de Béla Bartók, în totalitatea lor: înregistrări audio, reproduceri ale fotografiilor, transcrieri pe portative, desene, texte lăsate de acest întemeietor al etnografiei muzicale românești. Pentru a demonstra relația tradiției noastre mirene arhaice cu jazz-ul modern, Lucian Ban adaugă spectacolului muzical lumini discrete ce „decupează” locurile autorilor-interpreți pe scenă, concentrând atenția spectatorului și asupra ecranului unde apar peisaje, costume, chipuri, siluete, secvențe nemiscate din viața zilnică și din momente de sărbătoare, pagini din transcrierile, însemnările și desenele lui Bartók. Urmărindu-l cu primele două ocazii, la București și la Iași, am avut mai întâi îndoiala că ascultătorul din sală își va putea dedica toată atenția doar muzicii, atras și de frumusețea, de originalitatea imaginilor (create tot de Bartók!). Nu a fost așa. Lucian Ban și Mat Maneri își configurează invențiile spontane fără să urmărească succesiunea documentelor de pe ecran, dar atingând comuniunea deplină a muzicii cu imaginile. Performanța aceasta, rar atinsă conform regulii ce stabilește elocvența muzicii, mai constituie argumentul superb al faptului de cultură, educativ, ce se poate dispensa de cuvinte suplimentar lămuritoare. Uneori, Lucian Ban le adresează publicului, dar parcimonios, spre a lăsa fluxului sonor libertatea de exprimare.

Din anul 2018, Lucian Ban și Mat Maneri au mai atins o performanță: John Surman, unul dintre cei mai originali, versatili, activi, repectați muzicieni reprezentând o perioadă lungă din istoria jazz-ului modern (a debutat la mijlocul deceniului 1961-1970, înregistrând în 1969 primul din seria impresionantă a discurilor) a ales să-și dedice împreună cu ei timpul, energia, experiența și renumele. Altă calitate, extrem de rară, înobilează muzica lui: dimensiunea spirituală, sacră.

Sunt elemente pe care le-a adăugat cu echilibru, simț al adaptării și al comuniunii artistice relației muzică tradițională românească – modernitate a compoziției și improvizației marca Lucian Ban – Mat Maneri. Dovada admirabilă o constituie cele două albume discografice publicate simultan la 5 septembrie 2025: *Cantica Profana. The Béla Bartók Field Recordings* (Sunnyside) și *The Athenaeum Concert* (ECM). Sunt memorate fragmente din recitalurile susținute de trio-ul Lucian Ban – John Surman – Mat Maneri – în anul 2024 pe diferite scene din Europa și la București. Producțiile muzicale demonstrează două calități principale: versatilitatea creatorilor interpreți în funcție de zone muzical-spirituale părelnic antagoniste temporal și stilistic jazz-ului, înțelegerea deplină, acel interplay fără de care jazz-ul, dar și oricare formă de exprimare artistică nu pot exista.

Ce cuprinde, sintetic spus, seria de acte muzical-artistice ordonate în concerte, pe cele două discuri publicate

în septembrie 2025? Combinația melodiei transilvănene de ascultare sau de joc, nostalgia, aleanul, tristețea, chiar dramatismul baladei românești în rezonanță cu blues-ul american și melopeea orientală, reticența expresivă tipică muzicii camerale europene, explozia ritmic-sonoră proprie freejazz-ului în improvizații solitare ori simultane, de grup, secvențe în stil minimalist. Originalitatea actelor muzicale constă în temele melodice din folclorul transilvănean, în ceea ce poate fi numit *ars combinatoria*, în caracterul spiritual ca dominantă a întregului spectacol. Nu în ultimul rând, trebuie reținut argumentul sine qua non, tot mai greu de găsit în arta contemporană ce pare a fi spus totul până acum: unicitatea surselor muzicale arhaice, motiv de îndrăzneală re-imaginare. Spectacolele muzicale susținute în țară, cele două discuri au ajuns la statutul actului de cultură admirabil, modern, elevat.

Alex VASILIU

All inclusive

Cum am văzut greșeli mari în programele de sală mai vechi ale festivalului și cum chiar anul acesta prezentatorii au anunțat ediția a... 62-a, să clarificăm o dată pentru totdeauna, poate citesc și organizatorii. Au trecut, e adevărat, 62 de ani de la prima ediție, inițiată de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, când se inaugura și Teatrul de vară din Mamaia, botezat inițial „Ovidiu”. Dar în acest interval au existat numeroase întreruperi, de care am amintit și în serialul publicat în aceste pagini: vreo 3 ani în perioada când toate forțele artistice erau concentrate, pe drept cuvânt, la festivalul internațional „Cerbul de aur” de la Brașov, apoi întreruperea dureroasă din 1976, în urma atacurilor politice ale lui Adrian Păunescu din revista „Flacăra”. Omul căruia trebuie să-i mulțumim pentru faptul că festivalul n-a decedat a fost secretarul de stat la Consiliul Educației și Culturii Socialiste Ladislau Hegheduș, un maghiar care a făcut imens pentru muzica românească. Acesta a organizat în 1982, pentru testarea „organelor”, pe scena de la Mamaia (de aici confuzia unora, între care Daniela Caraman Fotea), un festival intitulat sugestiv „Zbor de porumbei”, unde compozitorii și textierii au fost invitați să înscrie piese având ca tematică pacea.

Deci nici vorbă de „festivalul de la Mamaia”, așa cum n-a fost nici cel din 2023 – o succesiune de recitaluri și onoruri

reluarea oficială trebuie considerată odată cu ediția a XLII-a, cea de anul trecut, cu cele două competiții care de fapt dau specificul manifestării. Din păcate, din cauza faptului că primăria constănțeană a abandonat total teatrul de vară din Mamaia de vreo două decenii (ultimele ediții se desfășuraseră la grădina Soveja din Constanța), evenimentele din acești ultimi 3 ani au semănat mai degrabă cu spectacolele

Cristina Sofia Damian, Adrian Daminescu

organizate în țară de „Zilele orașului”, ele desfășurându-se într-o piațetă (Perla), unde unii spectatori urmăresc concertele peste gard, iar artiștii evoluează pe niște schele metalice reci și la propriu, și la figurat, ridicate pentru câteva zile și apoi demontate... Poate gazdele s-au grăbit: trebuiau să aștepte renovarea Teatrului de vară, ceea ce nu înseamnă că nu apreciem eforturile pentru edificarea unei scene mari, cu spațiu generos pentru orchestra simfonică, artiști și balet, plus gradenele pentru mai bine de 2000 de spectatori. Dar Teatrul de vară din Mamaia este altceva – pereții lui ascund istorie, legendă, din ei parcă răsună, dacă te concentrezi, refrene nemuritoare, voci de neuitat... Chiar dacă în piațeta Perla se văd peste gard firme, magazine, balcoane, acolo, în

la aniversarea a 60 de ani de la lansare, dar fără concursurile de Creație și de Interpretare. Festivalul s-a reluat în 1983, cu ediția a XII-a și a continuat până în 2012, când a dispărut din nou în urma unui management local catastrofal. Deci

Delia Radu, Sergiu Rudichi

afara incintei, erau sigur oameni care iubeau muzica ușoară, care n-au mai găsit bilete, n-au avut bani pentru ele și în nici un caz cei cu invitații. S-a anunțat că anul viitor se va reveni la Teatrul de vară, măcar să fie așa, dar cum în urmă cu doi ani președintele Consiliului județean anunța public altă distribuție și că voi prezenta împreună cu Dan Negru îndrăznesc să fiu ușor sceptic. Deie Domnul să mă înșel...

Nu neapărat fiindcă am fost implicat în el, dar recitalul „Sufletul meu de copil” al lui Paul Surugiu-Fuego a fost momentul de vârf și nu doar al actualei ediții. Cu toate că a început foarte târziu, după o ploaie strașnică în timpul recitalului Lidiei Buble, au fost mulți spectatori care nu și-au părăsit locurile timp de aproape patru ore, până la 2 noaptea – jos pălăria în fața TVR2 (director artistic al festivalului a fost experimentatul Dan Manoliu), care a transmis totul în direct.

Nici măcar în 2023, la aniversarea celor 60 de ani, când ar fi fost normal și când au fost programate multe recitaluri ale unor trupe rock (probabil anul acesta n-au mai fost bani...), n-a existat un show amplu, compact dedicat istoriei festivalului, șlagărului românesc și eroilor săi. A făcut-o însă acum Fuego, omagiind, inclusiv prin emoționantele proiecții din final, pe toți compozitorii noștri de muzică ușoară, contemporani sau trecuți în neființă, dar și pe mulți dintre interpreții și textierii care ne-au părăsit, evocați în melodii

Andrei Tudor, Romeo Zaharia, Moni-k

nemuritoare. Doar în acest context le-am putut aplauda pe câteva din laureatele concursului, din 1983 până în 1991, ceea ce ar fi trebuit însă să fie principala preocupare a producătorilor. După Corina Chiriac, Adrian Daminescu, Cristian Faur, Nico și emoționanta evocare Gabriel Cotabiță! organizatorii au programat în finalul festivalului, în seara de gală (deloc întâmplător singura cu multe locuri goale) „două recitaluri extraordinare”, cum au fost anunțate, de câte o oră, ale unor soliști puțin cunoscuți marelui public și care n-au fost niciodată la Mamaia, Andrei Ursu (nu mai e nevoie de voci, ci eventual de dansatori) și Andria! Distincții trebuiau să primească din partea organizatorilor, în prima seară

(noroc că a făcut-o Fuego, cu plachete și flori!) vedetele care au scris istorie la festivalul de la Mamaia: Stela Enache (i-a fost înmănat totuși trofeul „Nostalgia”), Marina Florea, Gina Pătrașcu, Simona Florescu, Carmen Trandafir, Sanda Ladoși, Ileana Șipoteanu, Denis Ștefănescu. Fuego și echipa lui, în frunte cu poetul Narcis Avădănei, au gândit un recital

absolut impresionant, cu tulburătoare aduceri aminte și cu refrene pe care admirabilul public nu le-a uitat. Acordarea trofeelor „Nostalgia” sper că n-a avut în vedere postura de... pensionari a destinatarilor, pentru că aceste autentice vedete nu sunt doar niște nume din amintiri, le-am admirat prestațiile „live” impecabile, înregistrează melodii noi, apar în concerte și la evenimente, lansează discuri (Carmen Trandafir, în această toamnă, cu albumul „Măști”), nemaivorbind că de cântat o fac mai bine decât mulți din noua generație, unii invitați și în acest an (probabil în baza unor contracte cu casa de producție respectivă).

Iar dacă tot este Festivalul NAȚIONAL AL MUZICII UȘOARE ROMÂNEȘTI ar fi de dorit să fie invitați artiști care au legătură cu acest gen muzical, cu Mamaia și care să cânte (mai ales în concurs) în limba strămoșească! Paul Surugiu-Fuego a dovedit încă o dată – așa cum o face în emisiunea sa de la TVR2, „Drag de România mea”, dar și în concerte, articole, emisiuni radio – un profund respect pentru valori,

Juriul

ceea ce în țara noastră „nu se mai poartă”. În ceea ce o privește pe „invitata specială” Marina Voica, regină a eleganței și la 89 de ani a primit Trofeul „Nostalgia” – dar nu „pentru o jumătate de piesă”, cum s-a spus, ci pentru o carieră de excepție. A fost condusă în scenă de Ionel Tudor, care i-a orchestrat multe creații, inclusiv iconica „Într-un colț de cafenea”. Trebuia găsită, cu înțelepciune, o formă de a o pune în valoare – de pildă cu o compoziție proprie lansată la Mamaia, „Sunet dulce” (Acordeon).

Nu poți vorbi de festival Mamaia fără a le invita (eventual în juriu și neocolind la o adică playback-ul), fără a le omagia într-un fel sau altul, pe Margareta Pâslaru, Mihaela Mihai, Doina Spătaru, Angela Similea, Mirabela Dauer, fără a trimite un gând bun către Cornel Constantiniu, așa cum omagierea decanului de vârstă al compozitorilor noștri, Jolt Kerestely (91 de ani și jumătate), se impunea de la sine. Mai sunt artiști valoroși în țară, deci nu este nevoie să se mai repete câteva nume, așa cum nu trebuie nicidecum uitate cântărețele extraordinare stabilite peste hotare, cu care publicul s-ar revedea cu imensă plăcere – Luminița Dobrescu, Pompilia Stoiian, Anca Agemolu, Eva Kiss sau Elena Cârstea. Apelarea la un „sfat al înțelepților” (așa cum am mai propus), i-ar ajuta pe mai tinerii producători – evident puțin cunoscători în domeniu, (reprezentând posturi de radio care nu prea transmit muzică ușoară românească: Kiss FM, Magic FM, Rock FM) și care inevitabil nu sunt

familiarizați cu istoria genului – să evite greșelile și să dea la iveală ediții cât mai bune, pe măsura efortului financiar făcut de Consiliul județean, Primăria Constanța, Centrul de cultură „Th. Burada”. Deocamdată rămâne de văzut cât au învățat din lecția „predată” de Paul Surugiu-Fuego... Dintr-un asemenea „sfat” consultativ ar putea face parte Jolt Kerestely, Horia Moculescu (a debutat la Mamaia în urmă cu exact 60 de ani!), Margareta Pâslaru, Mihaela Mihai, Doina Spătaru, Sergiu Cioiu, Petre Geambașu, Titus Andrei, Paul Enigărescu, Marius Țeicu, Marina Voica, Angela Similea, Mirabela Dauer, Corina Chiriac, Stela Enache, precum și reputatele realizatoare TV Aurora Andronache și Carmen Movileanu (cu care am prezentat la Mamaia în 1990). Mă întrebam, atunci când Marina Voica a fost aniversată de Cristi Brancu în emisiunea sa de la Prima TV, dacă ea, după o carieră fabuloasă, a fost vreodată decorată de președinte la Palatul Cotroceni, dar imediat mi-am adus aminte că de asemenea

Denis Ștefănescu

recunoașteri nu s-au bucurat corifeii muzicii ușoare românești. N-au săli, festivaluri sau străzi care să le poarte numele (de când tot bat monedă pe subiectul Dan Spătaru!). Și dacă Dumitru Lupu nu este cinstit cum se cuvine la Constanța, mă bucur că am fost implicat, împreună cu revista „Actualitatea Muzicală”, biblioteca județeană (manager Daniela Bardan), oficialitățile locale și conducerea școlii, la atribuirea numelui „Dumitru Lupu” sălii de concert de la Școala de muzică din Giurgiu, unde muzicianul a fost elev...

Juriul a inclus 3 membri ai UCMR (Horia Moculescu – președinte, Ionel Tudor, Adrian Romcescu), două interprete de marcă ale genului (Corina Chiriac, Monica Anghel) și o reprezentantă a producătorilor (Magic FM), dar și a TVR, Liana Stanciu. Nu știm cine a scris textul de prezentare, dar cum să anunți, jignitor, la personalități notorii, după rostirea numelui: Moculescu – compozitor, Chiriac – interpretă, Tudor – dirijor și compozitor, ș.a.m.d.?

Paul Surugiu-Fuego, Stela Enache

Când și copiii știu cine sunt și ce i-a făcut celebri... Ca și cum în juriu la Sanremo s-ar anunța: Al Bano – cântăreț!

În secțiunea de Interpretare, în acompaniamentul perfect al orchestrei festivalului (din păcate camerele TV

Andrei Tudor, Ionuț Danil

urmăreau mai mult instrumentiștii decât concurenții!), dirijată impecabil de Andrei Tudor, au evoluat în finală doar 12 interpreți, puțini, având în vedere că ei au cântat câte o singură piesă, ceea ce nu permite aprecierea globală a calităților lor (o a doua piesă, de factură diferită, se impunea). S-a simțit și lipsa unui grup de backing vocal (cât de important este s-a văzut la recitalul Fuego, cu grupul de copii Allegretto), cum erau pe vremuri Choralis sau Cantabile.

Serenada Alexandra Sârghi

Îmbucurător este faptul că soliști tineri au făcut apel la creații valoroase, chiar dacă nu au intrat în palmares. Așa au fost „Iartă!” de Ion Cristinoiu (Daria Carțiș), „Inimă, nu fii de piatră!” de Edmond Deda (cu un aranjament muzical foarte bun – Colin Doljescu, născut în Irlanda), „Până când nu te iubeam” de Anton Pann (Otilia Teletin, premiul UCMR la Festivalul internațional „George Grigoriu” de la Brăila), „Copacul” de Jolt Kerestely (Eduard Stoica), „Clopote albe,

clopote negre” de George Natsis (Elena Gherghe) sau „Focul” de Laura Stoica/ Răzvan Mirică (Andrada Ghiduruș), dar pe ansamblu nivelul a fost mai scăzut decât la Brăila, unde de asemenea finalisții cântă sub îndrumarea lui Ionel Tudor și Andrei Tudor. Podiumul de premiere al secțiunii de Interpretare a arătat astfel: Danil Ionuț – premiul I („Dacă ploaia s-ar opri” de Adi Bărar, celebra piesă a trupei Cargo), Alexandra Sârghi, cu al doilea prenume... Serenada! – pr. II („România” de Adrian Daminescu), Eduard Anghelescu – pr. III („Vei fi mreu” de Viorel Gavrilă).

La Creație, din păcate, din motive necunoscute, s-au utilizat negative, excelenta orchestră, alcătuită în bună parte din instrumentiști ai Teatrului Național de Operă și Balet „Oleg Danovschi” din Constanța, privind cuminte. În absența compozitorilor cunoscuți, palmaresul l-a consacrat pe Sergiu Rudichi, distins cu premiul I pentru piesa „Te-am

Eduard Anghelescu

iubit”, cântată de Delia Racu. Pe locul secund s-a clasat melodia „I Need Someone” de Ovi (Jacobsen), iar cu premiul III a fost recompensată piesa „Mi-e dor” de Moni-k (fosta talentată solistă Monica Mândrescu, stabilită în Anglia), cântată de Romeo Zaharia. Inițial ne-am bucurat că ea a venit totuși de dincolo de Canalul Mânecii cu o piesă în limba română, ritmată, antrenantă, dar era bine să apeleze la un textier profesionist. Nu mai spunem că în juriu ar trebui invitat, ca pe vremuri, și un poet, deși nu trebuie să fii specialist ca să consideri nepotrivite „versurile”: „Mi-e dor de ea/ pe canapea/ în dormitor”, drept care ar trebui ca în colțul ecranului TV să apară 18+...

Și încă o observație: premiile de la Creație și de la Interpretare nu este normal să fie la același nivel financiar; niciodată nu s-a întâmplat asta la Mamaia.

Chiar dacă a mai cântat, cu o trupă rock, AP3 (Apetrei), iar Ovi nu s-a dezmințit, cântând cu permisiunea organizatorilor, tot în limba engleză („Lover boy”), o certă reușită a actualei ediții a fost programul intitulat „În trecerea anilor”, cu câteva din vocile importante ale genului. Spre bucuria noastră, Andrei Tudor și Ionel Tudor au revenit la pupitrul orchestrei festivalului, cu momente „live” remarcabile. Daniel Iordăchioae a respectat întru totul menirea acestui inspirat program, legat de identitatea și istoria festivalului, cântând trei frumoase piese premiate la Mamaia: „Dacă într-o zi mă vei iubi” de Ion Cristinoiu (Marele Premiu în 1988), „Vei fi mereu” de Viorel Gavrilă,

pe versuri proprii (piesă premiată la Creație anul trecut) și piesa reluată în cor de public, „Mă-ntorc la tine, mare albastră” de Dumitru Lupu. Într-un interviu acordat chiar în

Simona Florescu

culise, Dida Drăgan a afirmat că repertoriul i-ar fi fost... impus: „Lumina din ochii tăi” (bănuim că partener de duet a fost autorul melodiei, Codruț Croitoru, neanunțat) și o priceasnă ortodoxă.

Cei doi eleganți și chipeși prezentatori n-au uitat că sunt și vedete ale muzicii ușoare. Aurelian Temișan s-a oprit la „Cine oare?” de Viorel Gavrilă, text Daniel Iordăchioae, și

Andrei Tudor, Nico

la „Fără cuvinte mari” de Dumi Dumitrache, iar Anca Țurcașiu la șlagărul lansat cândva de Angela Similea, „Casa mea”, muzică și versuri Ion Cristinoiu, și la o compoziție mai puțin cunoscută a lui Gheorghe Gheorghiu, „O poveste de iubire”.

Adrian Daminescu ne-a reamintit două din titlurile emblematice ale repertoriului lui: „Mai dă-mi o speranță” de Horia Moculescu (distinsă cu un important premiu în Bulgaria) și șlagărul laureat la Mamaia „... Și m-am îndrăgostit de tine” de Vasile Veselovschi, pe care l-a adus super-amuzant în scenă la vremea respectivă.

Monica Anghel, cu noul ei look, a urcat din loja juriului pe scenă, dăruindu-ne la rândul-i, cu glasul ei impresionant, două titluri legate de festival, șlagăre uriase, cu performanțe internaționale, „Dau viața mea pentru o iubire” de Marius Țeicu și „Spune-mi” de Cornel Fugaru, după care a oferit un duplex perfect (felicitări și echipei TVR) cu neuitata Laura Stoica, pe melodia „Un actor grăbit” de Bogdan Cristinoiu, versuri Andreea Andrei.

Se înțelege că, în afară de melodia „Ană” de Victor Hoajă, Marcel Pavel nu putea ocoli hit-ul compus de Ovidiu Komorniyk și care l-a propulsat, practic, în rândul vedetelor muzicii ușoare, „Frumoasa mea”. Dar el a cules aplauze îndeosebi cu un colaj realizat de Andrei Tudor și care a reunit câteva dintre refrenurile „de aur” ale muzicii ușoare românești: „Deschideți poarta soarelui” (Anton Șuteu), „Te-așteaptă un om” (Ion Cristinoiu), „Merit eu?” (Vasile Veselovschi), „Eternitate” (George Grigoriu), „Prieten drag” (Radu Șerban), „Tu ești primăvara mea” (Florin Bogardo), „Copacul” (Jolt Kerestely), „Oameni” (Marius Țeicu).

Este mai mult decât evident că Ionel Tudor și Andrei Tudor au muncit enorm, ei nu doar că au dirijat, dar au și

Cristian Faur

orchestrat zeci de piese. Sub bagheta lor inspirată am asistat și în ultima seară la câteva recitaluri și momente emoționante.

Câștigătorul Trofeului anul trecut, compozitorul Cristian Faur, care n-a uitat că în tinerețe a concurat la Mamaia la Interpretare, a trecut în revistă 5 borne componistice, începând cu debutul din 1992: „Povestea dragostei”, „Jumătatea mea”, „Prin ochii tăi pot visa”, „Mi-e dor de ochii tăi” și terminând cu piesa care i-a adus Trofeul în 2024, „O mie de dorințe”. Ar fi fost frumos să-i înmâneze chiar el Trofeul din acest an succesorului, adică lui Adrian Daminescu, aflat la cel dintâi premiu componistic, câștigat cu piesa „Prima mea iubire ești tu”, solistă tânăra Cristina Sofia Damian.

A urmat o dezlănțuire de energie și farmec, cu prezența tonică a Corinei Chiriach, port-drapel la actuala ediție a unei „Generații de aur” inegalabile. Toți spectatorii au cântat împreună cu ea „Mama, doar mama” (Marius Țeicu), „Ce mică-i vacanța mare!” (Ion Cristinoiu), „Strada Speranței” (Vasile Veselovschi), „Valurile Dunării” (Iosif

Ivanovici). Cu vocea sa remarcabilă, Nico a adus la microfon „De-ai fi tu salcie...” de Horia Moculescu, „Viața mea” de Viorel Gavrilă și o compoziție a soțului său, Laurențiu Matei, „Nu mai pot să mai suport”.

Ca și în cazul duetului virtual Monica Anghel/Laura Stoica, o realizare tehnică și muzicală excepțională și în cazul omagierii lui Gabriel Cotabiță, „acompaniat” de orchestră

într-o sincronizare perfectă, doar că ne-am fi dorit să apară pe bandă titlurile pieselor și autorii.

Un calcul simplu, ținând de durată, ar fi trebuit să-i ducă pe organizatori la programarea recitalului „Sufletul meu de copil” mai devreme, dar așa el a început pe la ora 22... Nu mai spunem că acesta ar fi fost normal să încheie festivalul! Paul Surugiu-Fuego l-a avut drept dirijor al orchestrei simfonice pe Cristian Obrejan, cu care colaborează de câțiva ani, muzician care a fost director al festivalului de la Amara și membru în juriu acolo, pe vremea când acest festival însemna ceva, era important, o antecameră a celui de la Mamaia. De asemenea i-a avut alături pe admirabilii copii din corul Allegretto.

Protagonistul și-a structurat exemplar programul, având intervenții înainte și după fiecare invitată (cu care a

cântat câte o melodie în duet), atât cu piese din repertoriul propriu, cât și cu reluări ale unor succese din muzica ușoară românească. Din prima categorie au făcut parte „Norocul meu” (Yan Raiburg-Grigore Vieru), „Ce bine a fost” (compoziție proprie, pe versuri de Nicolae Dabija), „Toată lumea dansează” (compoziție proprie), „Sărut, femeie, mâna ta” (Yan Raiburg) și „Noroc”, dar mai numeroase au fost titlurile de mare succes prin care a omagiat compozitori, textieri, interpreți. Maestrului său, George Grigoriu, care l-a lansat la Mamaia în 1993, i-a făcut o reverență cu o piesă amuzantă de la concursul de Interpretare din acel an, dar și cu „I-am spus inimii să cânte”, lansată de Marina Voica, la fel ca melodia lui Marius Țicu „Dincolo de nori”. „Dimineți cu ferestre deschise” a fost lansată de Vasile Șeicar și Ștefan Hrușcă în 1988, iar „Of, inimioară”, cântată în duet cu invitata surpriză Lidia Buble, a adus în 1969 culorilor României primul „Cerb de aur” la Brașov, prin Luminița Dobrescu; amuzant este că în același an cântecul a primit la Mamaia doar premiul III... Fuego a pus în valoare exuberanța copiilor de la Allegretto în melodii cum ar fi „O lume

minunată” (Mihai Constantinescu), „O portocală” și „Mama, doar mama” (Marius Țicu), „Noi în anul 2000” (Horia Moculescu), dar mai ales într-un cântec scris special pentru cei mici, „Cele mai frumoase flori” de Dan Stoian, text Ciupi Rădulescu. Piesa a cucerit toate cele 3 premii (juriu, popularitate, tinerețe) la concursul „Șlagăre în devenire” în 1985, performanță care a mai fost reușită doar de compozitorul Mircea Romcescu. Emoționante au fost colajele prin care au fost evocați Temistocle Popa și Dan Spătaru (cu „În rândul patru” și „Trecea fanfara militară”), precum și Jolt Kerestely (iată, el a făcut-o!), cu refrane de neuitat lansate de Mirabela Dauer, Eva Kiss și Angela Similea. Și, bineînțeles, marea surpriză,

apariția Stelei Enache și duetul cu „Ani de liceu” de Florin Bogardo, care a provocat o adevărată isterie.

Finalul recitalului a fost absolut tulburător. În 1984 Marius Țeicu lansa la Mamaia, în afară de concurs, melodia pe versuri de Mihai Maximilian „A opta minune”. În amplul recital din acest an au fost omagiați, prin creațiile lor, 12 compozitori care nu mai sunt printre noi și a căror moștenire de talent și inspirație a fost preluată și continuată de actualii

Paul Surugiu-Fuego, Lidia Buble

compozitori de muzică ușoară. Celor dispăruți le datorăm pioasă amintire, tuturor contemporanilor, indiferent de generație - prețuire, respect pentru tot ce ne-au dăruit și ne dăruiesc: clipe magice de bucurie, fericire, emoție, tulburătoare nostalgii. Prin creațiile lor muzica se dovedește într-adevăr a opta minune a lumii, piesa fiind cântată, cu proiecțiile de care am amintit, pe marele ecran, de Paul Surugiu-Fuego, având la final alături de el pe toate invitatele sale, asupra cărora ne vom opri în continuare, fiindcă merită.

Gina Pătrașcu a venit din Germania, țară unde s-a stabilit în 1999 împreună cu fiica sa și a actorului Horia Șerbănescu. Născută la Petrila, în Valea Jiului, unde firește este Cetățean de onoare, în 1975 a cucerit trofeul concursului televizat „Steaua fără nume”. Deși era deja cunoscută, a venit la Mamaia în 1983, cucerind și aici trofeul (ex- aequo cu Marina Florea) în urma interpretării a două melodii de Henry Mălineanu. A cântat mai întâi, în duet cu Paul Surugiu-Fuego, piesa lansată de Dan Spătaru „De vrei să știi ce înseamnă român”, Marele Premiu la Mamaia 1986, compusă de Cornel Fugaru pe un text de Dan V. Dumitriu, a doua propunere fiind un cântec din 1988 scris, muzică și firește text, de acesta din urmă - „Mă-ntorc acasă”.

Deși e născută la Rucăr, în județul Argeș, Ileana Șipoteanu este legată trup („Am trup de ceață”, un frumos cântec al ei!) și suflet de litoral, stabilindu-se la Constanța împreună cu soțul, compozitorul Dumitru Lupu, giurgiuvean de felul lui, după ce activaseră amândoi la Teatrul „Al. Davila” din Pitești. Ileana Șipoteanu a fost laureată la Interpretare la Mamaia 86 și a cântat aici două creații de Dumitru Lupu pe versuri de Mala Bărbulescu. Cea dintâi, „Ai venit prea târziu”, a fost lansată la radio în 1989, fiindcă fusese respinsă la Mamaia - dacă s-ar organiza

vreodată un concert cu piese respinse sau nepremiate la Mamaia ar ieși unul de zile mari! În 1987 n-a mai existat ierarhizare, toate piesele apreciate de juriu au primit titlul de Laureat. În această situație s-a aflat și șlagărul cel mai cunoscut al solistei, „Ce mult te-am iubit”, cântat aici în duet cu Fuego.

Dacă Ileana este constănțeană doar prin adopție, Denis Ștefănescu, născută la Babadag, în jud. Tulcea, este dobrogeancă get-beget - am ales această formulare fiindcă prenumele ei, Deniz, înseamnă în limba turcă „mare”, dar, ca și în cazul prenumelui fotbalistului Alibec, apare scris Denis. Aici, la malul Mării Negre (Cara Deniz), a cântat vara aceasta pe o scenă amplasată în fața Cazinoului din Mamaia. După ce trecuse cu brio 2 etape la „Steaua fără nume”, în 1988, la 19 ani a obținut premiul I la festivalul de pe litoral. Cu prima melodie, „De-ar fi să vii” (premiul Juriului la festivalul „Melodii 85” de la București), ea a adus un omagiu atât compozitorului Alexandru Vilmanyi, cât și Mihaelei Runceanu, iar cu cea de-a doua ne-a reamintit, în duet cu Fuego, piesa „În grădina bucuriilor”, text Aurel Felea, adaptată cu mare succes de Margareta Pâslaru din repertoriul lui Demis Roussos.

În 1984, la doar 17 ani, Simona Florescu, o solistă venită de la Hunedoara, cucerea aici Premiul Tinereții, pentru ca în anul următor să primească Trofeul interpretând 2 compoziții de Ion Cristinoiu pe versuri de Roxana Popescu, cu una din ele, „Ne mai vedem și mâine”, titlul-emblemă al carierei sale, deschizându-și programul. Cea de-a doua, semnată tot de mentorul său Ion Cristinoiu, dar pe un text de Eugen Rotaru, a câștigat, în interpretarea superlativă a Corinei Chiriac, premiul Juriului în august 1983, la concursul „Șlagăre în devenire”. Ediția respectivă s-a chemat „Vară românească” și cu acea ocazie s-a inaugurat Teatrul de vară

Anca Țurcașiu, Aurelian Temișan

Soveja din Constanța. Este vorba de „Ce mică-i vacanța mare”, cântată în duet cu Fuego, dar pentru Simona Florescu a fost o vacanță... lucrativă, cântând ca în fiecare an pe litoral alături de fiica ei Ioana Dichiseanu.

Amintirile mele sunt foarte vii legate de toate edițiile la care m-am aflat la cârmă, vreo 13 în total, dar cea din 1988 a fost specială, pentru că în lunga-mi carieră am avut ocazia să prezint la cel mai înalt nivel doar două conjudețene din Mureș, Eva Kiss și Sanda Ladoși.

Ladoși avea 18 ani când a venit de la Târgu-Mureș și a primit premiul I. Ambele piese la care s-a oprit acum au

aparținut, lesne de înțeles, lui Dan Iagnov, compozitorul care i-a oferit zeci de melodii frumoase. Paradoxal, cel mai important titlu al repertoriului ei, „Când vine seara”, versuri Andreea Andrei, n-a intrat în palmares la Mamaia 93 (ce vă spuneam mai devreme? Deciziile juriilor n-au cum să fie

Andia

infailibile...), în schimb a doua piesă, pe versuri de Eugen Rotaru, „Eu vreau să-ți spun că te ador”, a fost distinsă cu premiul III doi ani mai târziu. De această dată rolul marelui Ștefan Iordache a fost preluat, cu un șarm irezistibil, de actorul-cântăreț Paul Surugiu-Fuego.

După Loredana Groza și Monica Anghel în anii 80 seria solistelor foarte tinere a fost continuată în 1991, când Carmen Trandafir, o bucureșteancă mignonă, triumfa la doar 16 ani. A fost o ediție mai ciudată, cum am consemnat în

Carmen Trandafir

serialul nostru, cu... 2 secțiuni de Interpretare (dar ulterior au apărut și 2 de Creație!) și Trofeul festivalului acordat nu unei personalități muzicale, compozitor sau interpret, ci... Carului 5 color al TVR! Confirmându-și valoarea, Carmen Trandafir a câștigat un an mai târziu Marele Premiu la puternicul festival internațional „Orfeul de aur” din Bulgaria, unde distincția i-a fost înmănată de însuși Toto Cutugno. În spiritul respectului față de valori ce a guvernat întregul concert, ambele melodii cântate de Carmen Trandafir s-au constituit în omagii aduse unor cântărețe dispărute. Prima a fost „Dă, Doamne, cântec!” de Viorel

Gavrilă, text Eugen Rotaru, cu care Laura Stoica dobânda premiul I de Interpretare la Mamaia 90, iar cea de-a doua, „Fericirea are chipul tău” de Marcel Dragomir, cântată în duet cu Fuego, a fost lansată de Mihaela Runceanu în fatidicul an 1989, când a plecat dintre noi...

Revenind la ediția din 1983, când am debutat la Mamaia după ce mă „antrenasem” serios la festivalul „Melodii” de la București, amintesc că a fost unica dată în istoria festivalului când juriul a acordat, în concursul de Interpretare, două Trofee. De Gina Pătrașcu am amintit, cealaltă câștigătoare fiind o blondă frumoasă, sprinteră, de 21 de ani, din Otopeni, Marina Florea, care asemeni tuturor colegelor ei laureate la Mamaia invitate în acest show și-a menținut în timp statutul de vedetă, cu noi înregistrări, concerte, discuri. Cel mai recent album, apărut la casa de discuri Eurostar, poartă titlul marelui șlagăr încredințat ei în 1987 de compozitorul Ionel Tudor pe versuri de Andreea Andrei, „Stele perechi”, cu care și-a deschis de altfel micro-recitalul. În anul 2000, la festivalul „Callatis” de la Mangalia a existat o seară intitulată „Dialogul generațiilor”, pentru

Ionel Tudor, Corina Chiriac

care Marina Florea a ales o piesă din 1944 a lui Nicolae Kirculescu, „Nu te pot uita”, versuri Jack Fulga, reorchestrată modern de Mihai Alexandru, pe care la Mamaia 2025 a cântat-o exploziv alături de Fuego.

Aceste cântărețe extraordinare s-au integrat perfect conceptului imaginat de Paul Surugiu-Fuego și de echipa sa, rezultând, așa cum am scris, momentul culminant al manifestării. Au venit multe aprecieri din partea unor persoane care chiar se pricep, ale căror considerații au greutate, între care Angela Similea, Mirabela Dauer, Titus Andrei, Dan Negru sau Dan Bittman. Iată câteva rânduri făcute public de Sergiu Cioiu: „Un artist super-pozitiv, foarte conștient de misiunea și de răspunderea sa, un adevărat cântăreț, interpret de stiluri diferite, cu un repertoriu foarte variat și cu respect pentru cei cu care colaborează – muzicieni, instrumentiști, textieri, poeți – extrem de atent și de respectuos cu publicul său, onorându-l cu o ținută foarte elegantă și bine aleasă, vădind bun-gust și clasă. Paul Surugiu-Fuego este un mare îndrăgostit de adevărata muzică ușoară românească, căreia i se dedică cu nedismulată pasiune. Scena și meseria de cântăreț sunt marile sale iubiri, aducând, în prezent, cinstire „Epocii de aur” a muzicii ușoare românești, printr-un adevărat festival. Jos pălăria!”.

Au existat, dincolo de cele pe care le vom amenda mai jos, multe elemente superlative la actuala ediție: excelenta

orchestră, cu cei 3 formidabili dirijori – Andrei Tudor (deși este obligatoriu acompaniamentul „live” și la Creație), Ionel Tudor, Cristian Obrejan, aranjamentele muzicale, parada vedetelor muzicii ușoare românești, cei doi prezentatori, juriul, apoi partea tehnică – scena, echipa tehnică, luminile, sunetul (felicități Andrei Kerestely!), grafica, proiecțiile. Din ce am văzut în transmisiile TVR2 am remarcat imaginea fără reproș, filmările, nu mai vorbim de excepționalele montaje de la omagiul Gabriel Cotabiță și de la „duetul” Laura Stoica-Monica Anghel, în spatele cărora am intuit că se află mâna de

maestru a directorului artistic Dan Manoliu și a colaboratorilor săi. Sigur că nu a existat un program de sală. În afara observațiilor legate de distribuție, repertoriu, concept general, au mai fost lucruri care nu ne-au plăcut: cabinele insuficiente, ca și serviciul de machiaj, afișele (nicăieri ele nu se fac în ordinea intrării în scenă), ci a valorii artiștilor, acceptarea de către TVR a unor recitaluri care nu pot fi

transmise, cum a fost cel al Deliei, faptul că publicul filmează nestingherit cu telefoanele (nu vezi așa ceva la Sanremo!) sau că (recomandare colegială) de pe scenă, de la microfon, NU se cer aplauze pentru următorul invitat, forțându-i indirect pe spectatori.

Cum spuneam, la nivelul programului sunt multe de îmbunătățit. Respectăm efortul financiar al Consiliului județean și al Primăriei, ca și implicarea centrului cultural

„Th. Burada”. Oare dâșii, ca finanțatori (știți cum se spune: „Cine dă banii...”), au, așa cum este firesc, și o decizie artistică? Pentru că nu am văzut anunțată firma producătoare, Kimaro, reprezentând 3 posturi de radio cu audiență, dar deloc îndrăgostite de muzica ușoară românească. Din acest motiv, adăugând și programele posturilor TV, care ignoră aproape total acest gen, compozitorii și soliștii de muzică ușoară nu sunt cunoscuți cum erau pe vremuri, mai ales după atâta întrerupere a festivalului. Ne-am simțit tolerați, cei din altă generație – mă refer la cele 8 vedete autentice invitate în recitalul lui Fuego. Veniți la repetiție, stăteam în soare ca niște puișori de găină, nu ne-a întâmpinat nimeni din partea organizatorilor (deși înainte fusese o conferință de presă). A existat oare un director de festival? Doar freneticul reporter Ioan Korpoș de la România TV a făcut interviuri cu noi. Eu însumi am fost oprit la intrare, n-aveam brățara de recunoaștere. M-a salvat șoferul lui Fuego, mai cunoscut decât mine! Legat de aceste brățări (se mai adăuga una de la hotelul „all inclusive”), cineva trebuia să le spună celor de pe scenă să și le scoată... M-am amuzat la fel, desigur, când am auzit-o pe o domnișoară de la organizare întrebând în stânga și-n dreapta

cum arată Sanda Ladoși sau Marina Florea! Sigur, e altă generație, dar atunci când organizezi/produci un asemenea festival de anvergură, istoric, trebuie să-ți faci echipă cu oameni competenți, care cunosc artiștii. Am fost la Sanremo; credeți că acolo lui Pippo Baudo, Amadeus, Gianni Morandi sau Al Bano li se cer brățări de recunoaștere? Festivalul de la Mamaia, subliniem apăsător, este AL LOR, al interpreților, compozitorilor, textierilor care și-au ilustrat talentul în numeroase ediții ale evenimentului, figurând în palmaresul acestuia, și nu al acelor care au pășit aici pentru prima oară pe scenă, fără a cânta ceea ce spune explicit titlatura: muzică ușoară românească!

Ne-am bucura sincer dacă laureații acestor ultime două ediții ar deveni la fel de îndrăgiți, de activi, de cunoscuți, cu multiple realizări ca Marina Florea, Gina Pătrașcu, Simona Florescu, Carmen Trandafir, Sanda Ladoși, Denis Ștefănescu, Ileana Șipoteanu, nemaivorbind de Stela Enache. Trecerea la numele noi nu trebuie în nici un caz să excludă generația veche, ci să aibă loc armonios. Cum să acorzi spații generoase unor soliști care n-au trecut pe la

Sanda Ladoși

Mamaia și să-i ignori pe adevărații eroi ai festivalului? Alina Mavrodin a câștigat Trofeul la Interpretare în 1987, și-a confirmat talentul la „Steaua fără nume”, a lansat numeroase cântece și discuri și este de mulți ani directoare artistică a celui mai longeviv festival din țară (57 de ediții, fără nicio întrerupere), cel național al romanței, „Crizantema de aur”, de la Târgoviște. La aceeași ediție premiul I a fost acordat romanticului incurabil Cătălin Crișan, care a lansat atunci piesa „Vorbește marea” a lui Aurel Manolache, mare șlagăr, același compozitor încredințându-i în anul următor tot la Mamaia melodia „Mama”. De atunci, a devenit o vedetă autentică, de mare popularitate, cu zeci de compoziții proprii (unele, foarte reușite, în duet cu Mirabela Dauer), o parte din ele, între care celebrul „Dacă pleci”, reunite anul trecut pe 2 CD-uri la casa de discuri Eurostar.

Cum să-i ignori pe acești artiști, ca și pe alții cu premii importante la Mamaia, cum ar fi Adrian Enache, Emilia Dițu, Carmen Rădulescu, Ovidiu Komorniyk, Marius Dragomir (cel cu „Party în Transilvania”), Natalia Barbu, Mihai Trăistariu, Vlad Miriță, Camelia Florescu, Alexandra Canareica, Ramona Bădescu (ultimele două câștigătoare ale trofeului „Steaua fără nume” în 1989 și dublu laureate la Mamaia) sau Nicola? Dragi organizatori, nu-i mai uitați pe cei care au scris istoria festivalului de la Mamaia! „Monștrii sacri” trebuie cinstiți, omagiați, onorați cum se cuvine, cu Trofee strălucitoare, proiecții remember pe ecran și prezențe

în juriu. Poate unii nu vor să mai cânte sau nu sunt interesați de festival – dar aici nu cumva este și vina organizatorilor, care îi marginalizează și nu știu să-i abordeze? Să le arătăm prețuirea noastră acum, când sunt în viață! Amintesc aici de Jolt Kerestely, Margareta Pâslaru, Sergiu Cioiu, Petre Geambașu, Frații Menzel, Olimpia Panciu, ca și de Luminița Dobrescu (fumos gestul TVR când a invitat-o în urmă cu câțiva ani în juriu la „Cerbul de aur”, pe care-l câștigase în 69), Pompilia Stoian (membră în juriu și recital la festivalul internațional „George Grigoriu” de la Brăila – bravo organizatorilor), Anca Agemolu, Eva Kiss, Elena Cârstea, Alina Perletta Toma (Perla Toma) care ar veni oricând acasă pentru a se reîntâlni cu publicul.

Într-o mai lungă postare, cunoscutul teleast Dan Negru, cunoscător și iubitor de muzică ușoară (a fost adus de la Timișoara de Titus Munteanu), vorbește de „moartea muzicii ușoare”, ținând seama de audiența scăzută a TVR2 în cele 3 seri de festival și comparând-o cu cea din anii (2000,

Marcel Pavel

2002) când a prezentat el, dar atunci nu erau atât de multe posturi TV... Sigur că în mod normal TVR1 trebuia să transmită, ca pe vremuri, dar TVR2 are emisiuni mult mai bune. Iar audiența nu este un criteriu: deși canalul Mezzo are audiență redusă, muzica clasică nu va muri niciodată. Din motivele expuse și în aricolul de față, audiența muzicii ușoare nu mai este, din păcate, la nivelul de altă dată, posturile TV preferă, cu difuzare intensă, agresivă, alt gen de muzici. Dar muzica ușoară românească, cu o difuzare pe măsură, ca în Italia, Franța, Grecia, Serbia, Portugalia, unde există și legi de protecție, cu procente obligatorii la difuzare - nu ca la noi, unde protejăm muzica... străină - poate reveni la ce a fost cândva și depăși stadiul de nișă. Un motor serios în această acțiune de revenire îl poate juca și trebuie s-o facă festivalul de la Mamaia. (Foto: Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” - Alex Kamera Photography)

Octavian URSULESCU

Pippo Baudo

Giuseppe Raimondo Vittorio „Pippo” Baudo s-a născut în 1936 într-o localitate de lângă Catania, în Sicilia. De altfel, în urma atitudinii publice critice, mafia locală, „Cosa nostra”, a pus la cale un atentat care a avariat serios una din proprietățile sale. A avut 5 relații, cea mai cunoscută, între 1986 și 2004, cu soprana Katia Ricciarelli,

din care au rezultat 2 fii. Chiar dacă rămâne cel mai celebru prezentator de emisiuni de televiziune și de festivaluri, el a fost și actor, compozitor, pianist cu talente pe tărâmul jazz-ului. Astfel, în 1969 a compus piesa „Donna Rosa”, lansată de Nino Ferrer, care ulterior a devenit musical, o altă melodie binecunoscută a sa fiind „Isotta”. Afirmarea la nivel înalt s-a produs destul de târziu, în 1966, când prezintă „Settevoci”, iar consacrarea se produce în 1968,

alături de Romina Power și Al Bano

când prezintă pentru prima oară festivalul de la Sanremo: va face asta de 13 ori, din 1994 fiind și director artistic, el fiind cel care a introdus cumularea celor două ipostaze. A prezentat de 5 ori festivalul „Un disco per l'estate”, „Canzonissima” (1972, 1973), neuitata emisiune „Fantastico”, de 13 ori (cifra lui norocoasă!) „Domenica in” și multe, multe altele, fiind un adevărat rege al televiziunii

italiene, în special al celei publice, RAI, deși câțiva ani a activat și la postul privat al lui Silvio Berlusconi, Canale 5.

A patronat numeroase concursuri destinate tinerilor cântăreți, între cei descoperiți și lansați de el numărându-se Al Bano, Laura Pausini, Andrea Bocelli, Giorgia, Fausto Leali, Irene Grandi, Gigi d'Alessio, Heather Parisi, Eros Ramazzotti. Dar, cum spuneam, a condus mai ales, cu o mână de maestru, de 13 ori, celebrul festival de la Sanremo. După debutul din 1968 a revenit abia în 1984 (cu formația Queen între invitați), au urmat 3 ediții consecutive (în 1985 a fost o adevărată isterie provocată de formația Duran Duran). În 1987 a mărit durata festivalului de la 3 la 4 seri, la cererea publicului și a sponsorilor, în acel an obținându-se cea mai mare audiență, nedepășită până astăzi, 68,95% share! Au urmat edițiile dintre 1992 și 1996, apoi cele din 2002, 2003, 2007 și 2008, ultima. În 2018, într-una din cele mai reușite ediții, prezentatorul și directorul artistic, reputatul cantautor Claudio Baglioni, l-a invitat pentru a depăna amintiri legate de Sanremo. În februarie 2025 a semnat o scrisoare publică în care a elogiut festivalul de la Sanremo, care „strânge la un loc pe toți italienii, indiferent de generație”, având o autentică „valoare culturală”. Mulți au spus că după el festivalul de la Sanremo n-a mai fost niciodată la același nivel, pierzându-și strălucirea, amfitrionii ulteriori nereușind să-i egaleze umorul, cunoștințele, spontaneitatea.

Pippo Baudo s-a stins din viață pe 16 august 2025, regretat de întreaga suflare muzicală, dar și de publicul italian. (O. U.)

Paul Mario Day

Paul Mario Day a fost solistul original al formației Iron Maiden în anii de început, înainte ca trupa britanică să ajungă un veritabil fenomen global, deopotrivă muzical și cultural.

Day s-a născut pe 19 aprilie în anul 1956 în Londra și aproape două decenii mai târziu a devenit membru al formației Iron Maiden creată de basistul Steve Harris în 1975, alături de chitariștii Terry Rance, Dave Sullivan și de toboșarul Ron Matthews. Liderul formației, Steve Harris, a hotărât că Paul Mario Day nu are carisma necesară scenei, mai ales pentru o trupă heavy metal și a decis să îl concedieze în mai puțin de un an, în 1976. De altfel, Day nu

a apucat să înregistreze niciun album de studio, debutul discografic având loc în anul 1980 cu *Iron Maiden*, avându-l ca solist pe regretatul Paul Di'Anno.

Încercând să se reinventeze, Paul Mario Day a pus bazele trupei More, împreună cu chitaristul Paul Todd și cu fostul colaborator al formației Def Leppard, Frank Noone. Formația a concertat în anul 1981 la festivalul Donington Monsters of Rock și a lansat două albume de studio sub sigla Atlantic Records.

Paul Mario Day a făcut parte începând din anii '80 din mai multe proiecte muzicale heavy metal, a înregistrat albume de studio și a susținut concerte, iar în anul 2019, la invitația lui Steve Harris, Day a participat la un eveniment inedit la Londra în care trupa Iron Maiden s-a reunit în formula inițială din 1975.

Paul Mario Day, cântăreț, compozitor, primul solist din istoria Iron Maiden, a murit la vârsta de 69 de ani.

Sly Stone

Născut pe 15 martie 1943 în Texas, Sylvester Stewart, cunoscut pe scena internațională ca Sly Stone, a fost o figură marcantă a scenei soul a anilor '60 și '70, fiind un pionier al genului psychedelic soul și alături de James Brown al muzicii funk.

Mutându-se împreună cu familia în California, pune bazele formației Sly and the Family Stone, împreună cu fratele și sora sa, Freddy și Rose, cu Cynthia Robinson la trompetă și voce, Greg Errico la tobe, Jerry Martini la saxofon și Larry Graham la bas. Grupul lui Sly Stone a fost prima formație importantă din Statele Unite care să prezinte în componența sa diversitate rasială și de gen.

Îmbinând elemente de funk, soul, psychedelic rock, gospel sau R&B, Sly and the Family Stone a avut o influență majoră asupra muzicii pop americane.

Împreună cu trupa sa, Sly Stone a avut trei cântece care au ocupat locul întâi în Billboard Hot 100: „Everyday People” în 1968, „Thank You (Falettinme Be Mice Elf Again)” în 1969 și „Family Affair” în 1971. Din cele 10 albume de studio, două au fost certificate cu platină (*Stand!*, din 1969 și *There's a Riot Goin' On* din 1971), iar discul *Greatest Hits* a fost distins cu 5 discuri de platină.

În anul 1993, Sly Stone a fost introdus în Rock and Roll Hall of Fame, iar în 2017 a fost omagiat cu trofeul Grammy Lifetime Achievement Award.

Sly Stone a murit la vârsta de 82 de ani.

Bobby Whitlock

În 1970, fosta vedetă a grupurilor The Yardbirds, Cream sau Blind Faith, Eric Clapton, pune bazele unui nou proiect ce avea să se intituleze Derek and the Dominos.

Cu ceva vreme înainte, în vara anului 1969, Eric Clapton și George Harrison se alăturaseră duo-ului Delaney & Bonnie, cântând împreună cu numeroși muzicieni în cadrul turneului american susținut de ansamblul soul-rock Delaney & Bonnie and Friends.

Printre acești muzicieni se număra și pianistul, compozitorul și cântărețul Bobby Whitlock.

Născut în Memphis, Tennessee, Whitlock și-a început cariera în anii '60, fiind implicat în peisajul soul american. După încheierea turneului Delaney & Bonnie and Friends a

zburat peste Atlantic pentru a pune bazele unei noi formații împreună cu Eric Clapton, care se numea Derek and the Dominos, o formație blues-rock, o trupă formată atât din muzicieni britanici, cât și americani.

În timp ce lucrau la materialul pentru un disc original, Whitlock și Clapton au contribuit la înregistrarea primului album solo marca George Harrison, celebrul *All Things Must Pass*.

Whitlock a fost de asemenea co-autorul primului album al trupei Derek and the Dominos. Din nefericire acest debut a reprezentat și ultimul disc al trupei, însă a fost suficient pentru ca formația să rămână în istorie. *Layla and Other Assorted Love Songs* a intrat în anul lansării în topurile din Statele Unite, apoi a fost inclus în Grammy Hall of Fame în anul 2000, iar în 2003 revista Rolling Stone l-a plasat pe poziția 117 în topul 500 al celor mai importante albume rock din istorie.

Single-ul extras de pe album, „Layla”, este și astăzi considerat unul dintre cele mai frumoase cântece din repertoriul lui Clapton.

După destrămarea Derek and the Dominos, Whitlock și Clapton au luat drumul unor cariere solo și cu toate că nu a atins notorietatea și recunoașterea de care se bucură Eric Clapton, Bobby Whitlock a continuat să compună, să cânte și să lanseze albume.

Robert Stanley Whitlock a murit la vârsta de 77 de ani.

David LAPADAT

Patrimoniu giurgiuvean

Muzica și reprezentanții ei au fost din nou la loc de cinste la cea de-a III-a ediție a Zilelor Europene ale Patrimoniului, care au inclus nu mai puțin de 61 de evenimente în cele trei zile ale acestui autentic festival cultural. Chiar inaugurarea oficială, pe treptele teatrului „Tudor Vianu” din Giurgiu, la care au luat parte numeroase personalități, a avut loc sub semnul muzicii de mare calitate, cu un recital al Orchestrei de suflători „Valahia” (în care am remarcat câțiva instrumentiști foarte cunoscuți),

fan Dimitriu, cu selecțiuni de pe un CD cu compoziții proprii înregistrate în studioul lui Liviu Prossi și interpretate atât de autor, cât și de tenorul Alin Stoica, de Marius Flavian, Betty Stroe și Daniel Trifu.

Două evenimente cu săli arhipline sunt de-acum o constantă a Zilelor Europene ale Patrimoniului, așteptată cu nerăbdare de giurgiuvenii iubitori de cultură. Colegul nostru Octavian Ursulescu a avut întâlnirea sa anuală cu viitorii muzicieni și cu publicul iubitor de muzică, oferind între altele exemplare ale revistei „Actualitatea Muzicală” la 35 de ani de la fondarea acesteia. Vorbitorul a abordat subiecte de mare interes (mare parte din tineri era alcătuită

din liceeni) legate de festivalul de la Mamaia din acest an, de soarta muzicii ușoare, de istoria muzicii rock și folk, de situația actualilor reprezentanți ai genurilor moderne. Nu întâmplător l-a avut alături de el pe scenă pe reputatul istoric Adrian Cioroianu (care i-a succedat pe podium la următorul eveniment, unde și-a lansat cele mai recente cărți), acesta fiind un mare meloman, pasionat și cunoscător de muzică ușoară și rock, dialogurile dintre ei fiind încântătoare. Între cei care au intervenit din sală s-a detașat firește Ileana Popovici, cu considerații pertinente despre nivelul mediocru al muzicii ușoare/pop actuale, dar povestind și despre un festival de muzică folk

dintr-o comună giurgiuveană cu primar muzician, unde au fost invitați Mircea Vintilă, Ducu Bertzi, Gheorghe Gheorghiu. A fost prezentă de asemenea localnica Mariana Simion, câștigătoare a Trofeului „Crizantema de aur” în

sub bagheta lui Virgil Pețanca, recital realizat cu sprijinul Centrului cultural „Ion Vinea”. Evident, nu putea lipsi celebrul vals „Valurile Dunării” de Iosif Ivanovici, care i-a invitat la reverie nu numai pe numeroșii spectatori, dar și pe exponanții de la cea de-a VIII-a ediție a tradiționalului Târg de carte, ale căror standuri erau instalate chiar pe esplanada teatrului.

În același spațiu atât de ofertant a avut loc un spectacol stradal plin de culoare al actorilor teatrului, dar mai ales o excepțională demonstrație de dansuri moderne și latino-americane a Asociației „Millenium Art”, coregraf Flori Iordache. Giurgiuveancă get-beget (locuiește în prezent în comuna natală, Buturugeni), reputată interpretă de muzică ușoară, actriță, om de televiziune și ilustrator muzical Ileana Popovici a susținut un proiect cinematografic chiar în sala ce-i poartă numele, dar a și dăruit cărțile sale participanților la Târgul „Comori ale agricultorilor de pe meleaguri giurgiuvene”, coordonat impecabil de doamna Petra Ochișor, în cadrul căruia s-a distins o splendidă expoziție de costume populare specifice județului. O foarte interesantă audiție muzicală a oferit poetul Ște-

Orchestra de suflători „Valahia”

Camelia Florescu, Bela Andrași

urmă cu multe decenii, ea făcând practic legătura cu invitații de onoare, nume importante atât pe tărâmul romanței, dar și al muzicii ușoare. Camelia Florescu (laureată a festivalurilor de la Mamaia și de la Amara, cu evoluții superlative la concursul TV „Steaua fără nume”) este compozitoare și textieră multi-premiată la festivalurile de romanțe „Crizantema de aur” de la Târgoviște și

Daniela Bardan, Octavian Ursulescu, Ileana Popovici

„Crizantema de argint” de la Chișinău. De această dată însă a fost doar interpretă și textieră a melodiilor de muzică ușoară compuse de Bela Andrași – profesor de muzică, chitarist și șef de orchestră – ambii nu întâmplător invitați aici, fiindcă locuiesc în județul Giurgiu, la Bolintin-Deal, unde conduc un valoros ansamblu muzical de copii. Camelia Florescu a cântat „De la-nceput până la sfârșit” și „Oameni, când vă treziți?”, iar Bela Andrași, rocker de-o viață – „Dacă aș putea”. La final, să nu uităm a menționa că Zilele Europene ale Patrimoniului, cu cele 61 de evenimente incluse și cu peste 6.000 de participanți, au fost coordonate cu competență și cu pasiune, firește cu sprijinul autorităților locale, de Daniela Bardan, managerul Bibliotecii județene „I. A. Bassarabescu”. Iată așadar câte lucruri minunate se pot face și într-o capitală mică de județ...

Dorin MANEA

Musical cu Alina Mavrodin

Destul de puțini cunosc parcursul aparte al Alinei Mavrodin Vasiliu în muzica românească. Originară din

frumoasa localitate dâmbovițeană Pucioasa (unde peste ani va pune bazele unui valoros ansamblu de copii, „Alianța veselă”), a absolvit Facultatea de Matematică la Iași (în 1987, când a cucerit Trofeul de Interpretare la festivalul de la Mamaia, era profesoară de specialitate într-o comună din județul Covasna!), a trecut cu brio primele două etape ale concursului „Steaua fără nume” și doar reaua-voință a unor persoane din TVR a făcut să nu fie programată și la cea de-a treia, ultima, care pentru ea ar fi fost o simplă formalitate... Dascălii ei dragi au fost compozitorii Camelia Dăscălescu și Laurențiu Profeta, acesta din urmă dedicându-i în 1997 un text elogios pe coperta albumului discografic „Cântece de lume”: „Polivalența Alinei Mavrodin mă duce cu gândul la... ubicuitate: matematician, dar și solist vocal, gazetar, dirijor de cor (iubit de copii), om de violoncel (în adolescență), dar și om de radio... Cu albumul de față, alături de apreciatele calități lirice ale deținătoarei Trofeului „Mamaia” își fac apariția... noile voci ale Alinei! Mi se pare remarcabilă prestația sa de autentică șansonetistă, în buna tradiție a actorilor-cântăreți, „vocea” ei de cântăreț-reporter plină de vervă și haz, întrecându-se pe sine în farmec, adoptând cu maliție și umor un „retro” cu tentă „jazzy”. Nu mai spun despre dezinvoltura cu care se „mișcă” într-un tango „apaș”, ca și despre ipostaza de interpretă, cu gust și savoare, a cântecului de esență lăutărească, înno-bilând genul”. Interpretând la un nivel

excepțional cântecele lui Laurențiu Profeta din cuprinsul acestui album, multe din ele făcând parte din musical-ul de mare succes „Păguboșii” (libret: Eugen Rotaru), care a ținut afișul la Teatrul „Nottara” din 1990 până în 1995, Alina Mavrodin se dovedea o autentică profesionistă a musical-

ului. A demonstrat convingător acest lucru și în recitalul său de la festivalul internațional „Cerbul de aur”, la Brașov. Iar dacă regizorii și autorii de musical nu și-au dat seama ce pepită de aur aveau la îndemână, Alina Mavrodin (acum și Vasiliu, prin căsătoria cu scriitorul, gazetarul, profesorul Teodor Vasiliu, prezentator de peste 15 ori al „Crizantemei de aur”) și-a pus talentul muzical și actoricesc în slujba romanței, devenind talmăcitoarea nr. 1 a acestui gen în momentul de față. Nemaivorbind că de mai bine de un deceniu este și directoare artistică a manifestării-fanion, Festivalul național al romanței

„Crizantema de aur” de la Târgoviște, unde redutabila artistă este dublată de un manager impecabil.

Dorin MANEA

Alături de Camelia Dăscălescu, Laurențiu Profeta

Îndrăgostiții n-au nevoie de cuvinte

Versurile de Aurel Felea

Muzica de Edmond Deda

Disco - Samba nova (afro)

Gm Ab 7/5 Gm Gm G7

La

Ritornello

Cm7 F7 B Gm G7 Cm7

la la la la la la la la la la la la la la la la

cer fă - ră nori Mii și mii de vi - ori Cân - tă lin, pâ-nă-n zori

F7 B Cm7 C#7 Dm7 G7 Cm7 F7

la la la la la la la la la la la la la la la la

Pen - tru do - uă i - nimi Nă - dejdi și vi - sări, Nos - tal -

B7+ G7 Cm7 Cm Eb7 D7 Eb6

la la la la la la la la la la la la la la la la

- gii și che - mări Se-m - ple - tesc, fă - ră glas, Pas cu pas

Refren

D7 Gm Ab Gm

În - dră - gos - ti - ții n-au ne - vo - ie de cu - vin - te! tai - ni - că a rit - mu - lui fier - bin - te

Ab7 Gm A7

Lor le a - jun - ge doar o sea - ră în - ste - la - tă, Un zâm - bet
Spun - ne mai mult de cât o șoap - tă de iu - bi - re, lar do - ru-și

D7 Cm6 D7 Cm

cald și o or - ches-tră-a-pro - pi - a - tă, Ce-i vră - jeș - te cu-o
țe - se ne - vă - zu - te - le lui fi - re, Când îi poar - tă o

1. 2.

Ab D9+/7 Gm Ab7 D7 D7/9b D7 Gm F7

mu - zi - că de dans. Vă - pa - ia mu - zi - că de dans, de

Dal § senza volta 1 al ⊕ e poi Coda

Coda

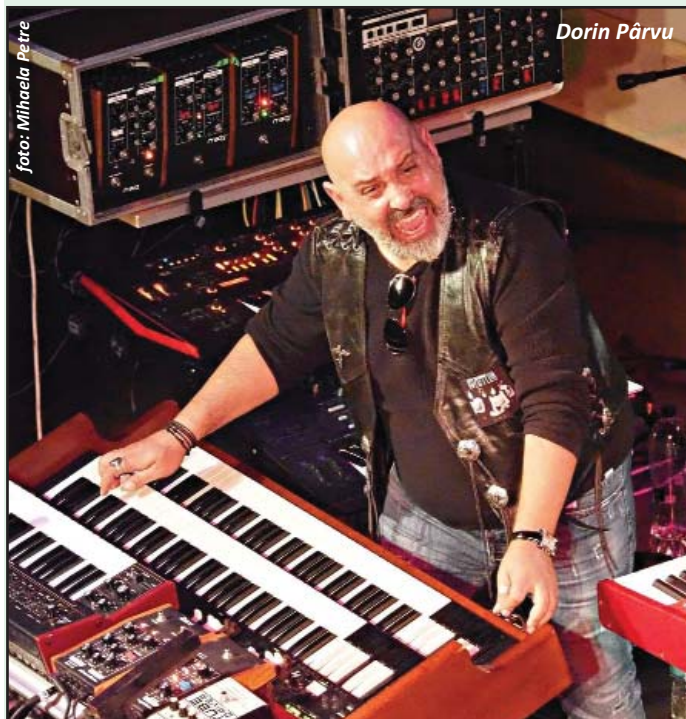
Eb Ab ⊕ Gm Dm7 Gm G7 Gm

dans, de dans, Pe-un dans

„Luca” - rock simfonic la Constanța

În programul „UndergROund” de la Radio 3 - România Tineret, care a premers emisiunea „Remix”, am difuzat în anii 90 un grup promițător din Constanța - claviaturistului lider Dorian Pîrvu. Fusese plecat mulți ani în Grecia, cântase cu instrumentiști foarte buni. Și unde a funcționat deopotrivă ca profesor de pian / corepetitor de balet. Revenirea acasă a fost acompaniată de cooptarea în grupul Mike Godoroja & Blue Spirit.

Reportajul din 2021 a fost motivat de o postare inedită pe youtube - „Electhrill” - care dă fiori melomanilor (nu neapărat români, dar în primul rând acestora), fiind

vorba de o prelucrare după apt, prelucrarea a cinci teme populare preluate din celebra lucrare, cu mijloace tehnice și artistice moderne, oferite de sintetizator. O încercare temerară, care se dorea primul pas în direcția unui întreg disc electro-rock!

În vara lui 2023, s-a înfiripat ideea unui concert pentru pian și orchestră simfonică, cu o primă piesă intitulată „Luca”... căreia echipa „Remix” i-a filmat un videoclip inspirat de Dobrogea antică și de antecedentele muzicale grecești ale muzicianului. Apoi rockul și-a cerut partea și lucrarea a luat proporțiile unui poem rock simfonic, cu participarea mai multor soliști și instrumentiști din trupe renumite. Grupul înființat la Constanța pentru acest proiect, numit Contrast, a evoluat la data premierei „Luca”. Atunci i s-a alăturat Orchestra simfonică a Teatrului Național de Operă și Balet „Oleg Danovski”, dirijată

de Tănase Garcu, cu un invitat special - naistul Nicolae Voiculeț.

De Bobotează, am filmat primele repetiții și i-am intervievat pe dirijor, membrii grupului și pe producătorul Florin Răican - esențial pentru o asemenea încercare. A fost o primă etapă, de omogenizare a echipei multinaționale Contrast... urma esențialul - adaptarea simfonică a poemului cu instrumentiști de la teatru. Cred că tot așa s-a întâmplat și cu Ioji Kappl ex-Phoenix și „Meșterul Manole”, pe drumul de la ideea operei, adică un musical rock la rock simfonic.

Am ascultat piese noi, la care s-au adăugat și două compoziții ale chitaristului Eugen Mihăescu, una văzută sigur în 29 martie 1992, la premiera operei rock „Lanțurile” susținută de Krypton, la - coincidență - Casa Sindicatelor din Constanța (după încercări nereușite de a aborda, Capitala). Atunci s-a cântat doar de câteva ori, n-au ajuns la București, dar măcar au scos un dublu-vinil. Cealaltă e piesa „Mă predau” (album Krypton 2023 - „Vremuri gri”).

Musai de menționat solistul Costi Sandu (cu un palmares impresionant, actualmente la Iris - Nelu Dumitrescu), secondat de soprana Ana Mladinovi (Interitus Dei, Magica), basistul Tibi Duțu (Iris), bateristul Ștefan Darie (Talisman). Plus doi elevi la pian ai lui Dorian, Răzvan Paraschiv și David Matei. Compozițiile cu voce au primit versuri de la Bogdan Costea (Magica). „Pe aripi de lemn”, „Enisala”, „Ura din piept”, „Lacrimi”, „Contrast”, „România mea” sunt melodii care pot fi ascultate și separat. „Concertul este un tratat muzical despre iubire, inspirat de mesajul Evanghelistului Luca, considerat doctor de suflete, subliniind puterea tămăduitoare a muzicii de a uni oamenii și de a-i face mai buni. Povestea operei explorează iubirea în toate ipostazele sale, demonstrând că aceasta este cea mai puternică emoție umană, capabilă să dea sau să schimbe sensul unei vieți.”

Premiera a însemnat un mare succes, care însă nu contează dacă spectacolul nu va fi exportat măcar în câteva municipii care găzduiesc Filarmonici (culminând cu Bucureștiul).

Ultimă oră: Sala „Dalles” va găzdui o reprezentare în 31 octombrie. Să fie într-un rock bun... Simfonic!

Doru IONESCU

Detectorul de metale pre(ten)țioase

Nișa metal rock a adus la clubul bucureștean Quantic un nou regal underground, în 28 iunie. Organizatorul Laurențiu Străuț ne-a adus încă o

concurs) mai mult melodia decât extremele metalice. Și a apărut antiteza – timișorenii Diluvian Collapse – care s-au apropiat cel mai mult de dezideratul juriului și al publicului deopotrivă, felicitări!

Tot o reuniune importantă a genului s-a petrecut, în același loc, în 23-24 mai, numită „ShatterFest”. O bijuterie

finală/selecție „Romania Wacken Metal Battle”. Șase trupe s-au duelat în sunet și lumini – impecabile. Overburn (Alba Iulia) au punctat binișor cu solista explozivă, ba și cu solouri de chitară care la restul trupelor nu s-au prea auzit. Dark Structure (Republica Moldova) au dus vu-metrele în roșu, ce-i drept motivat. De aici, trei trupe ieșene, așadar străvechea capitală a culturii noastre a dominat această ediție: Imprudent au surclasat cu vocea chitarele, Hiraeth au părut să fie cel mai aproape de premiul cel mare, iar Era Divina au atacat (cu solista, vioara și singura claviatură din

de gală metalcore și deathcore de două zile, care mi-a luat ochii (și urechile, că am o vârstă, ahaha). Grupuri care se țin foarte bine de moda prezentului în materie de metal: We Are Numbers, For The Wicked, Diamonds Are Forever, Crize, Taking Back August, Avoid Humanity, Hostvge, June Turns Black și Dark Structure, plus trupe din Danemarca, Slovenia și Bulgaria. În particular, salut prezența clujenilor Diamonds Are Forever, care au trecut cu bine de o pauză mai lungă și au revenit cu cinci piese lustruite („reforged”, zic ei) de pe albumul „Melanism”.

Vlad Bușcă (Universal, „Arhiva mea”) mi-a atras atenția, ca ahtiat al muzicii românești ce mă aflu, asupra afișului celui mai cunoscut (la scară mondială!) festival metal organizat la noi prin invitarea pe prestigioasa scenă (de fapt mai multe) a nu mai puțin de șase trupe românești: Fittonia, Clitgore, Ordinul Negru, Doomnezeu, Take No More și Am fost la munte și mi-a plăcut. La 10 ani de la debut, „Rockstadt Extreme Fest” (30 iulie – 3 august) a bifat ultima ediție în locul consacrat de la Râșnov (devenit neîncăpător), viitoarele ediții urmând să fie organizate de echipa condusă de Dan Zaharia într-un loc mai întins, la Ghimbav. Prima - între 27 iulie și 1 august 2026.

La final, salut apariția festivalului „Praetorian Gates” (în cetatea Alba Carolina din Alba Iulia). Care a strâns șapte grupuri consacrate și încă șapte găști în afirmare. Din peste 30 de înscrieri, au câștigat selecția: Ablazed și Mysery din Brașov, Sonic Overload din Cluj, Frontkill din Bistrița, Impersona și Vandaal din București respectiv Jaxcore din Republica Moldova. Felicitări emergenților și organizatorilor, să fie de bun augur și să auzim și de a doua ediție!

Doru IONESCU

Perla rock

Interpreta de origine română Perla Toma a fost invitată, în urma succesului și a aprecierilor înregistrate în urma concertelor sale din Peninsula, să fie profesoară de

în comisia de examinare vin și reprezentanți ai școlii britanice. Directoarea școlii este compozitoarea Maria Angela Ciurleo, care de curând a invitat-o pentru un „workshop” pe Jennifer Batten, fosta chitaristă a lui Michael Jackson. La rândul ei, Maria Angela Ciurleo a fost invitată

de „sora geamănă” Rock School din Londra la o întâlnire cu celebrul Roger Waters de la Pink Floyd. Deocamdată, Perla Toma predă studenților din anul I după o metodă proprie, bazată pe noile tendințe didactice, între care se numără cantoterapia, dar firește nu renunță la activitatea concertistică. Reamintesc că Alina Perletta Toma (acesta este numele ei complet) a fost distinsă cu premiul III, după Laura Stoica și Adrian Enache, la ediția din 1990 a festivalului național de muzică ușoară de la Mamaia, unde în 1996 a susținut un aplaudat recital (constanțeanca era deja stabilită în Italia, unde și-a consolidat o consistentă carieră muzicală). (M. G.)

canto (vocal coach) la „Rock School” – școală cu atestat final valabil în toată Europa. Școala are sediul în San Colombano al Lambro, în Lombardia, aproape de Milano. Este ceea ce se cheamă un Centro Studi Musicali – Sesto Armonico, o „International Music Academy” care tratează toate genurile, inclusiv muzică clasică, parteneră cu cea din Londra. De altfel la examenele finale

Albumul cu amintiri

Iată-o, în anii 40, pe frumoasa actriță și cântăreață Cornelia „Coca” Teodosiu, mare vedetă a teatrelor de revistă „Gioconda”, „Alhambra” și „Savoy”. A fost de altfel căsătorită un timp cu directorul de la teatrul Gioconda, Ion Golea, după care a devenit soția, până la sfârșitul vieții, a compozitorului Temistocle Popa. Acesta povestea, amuzat, cum s-a îndrăgostit de ea: „Eram saxofonist în orchestra teatrului. De acolo, din fosă, înainte de a-i aprecia frumusețea chipului, i-am admirat picioarele superbe! Și a doua zi am cerut-o de soție”. (colecția Mihnea Badea)

Ion Golea

Film despre Marina Voica!

La scurtă vreme după ce a fost sărbătorită pe scena celei de-a 43-a ediții a Festivalului de muzică ușoară de la Mamaia și după ce a împlinit 89 de ani, marea artistă și-a mai văzut un vis împlinit – lansarea unui film artistic de lung-metraj având în centrul lui viața și cariera ei exemplare. Este, de fapt, mai degrabă un film-document, cu un dialog permanent între protagonistă și tânărul regizor Andrei

Ștefan Răuțu, care, ne amintim, i-a mai oferit Marinei Voica în urmă cu câțiva ani un rol principal într-un film de scurt-metraj. Regizorul a exploatat la maximum înzestrările actricești ale eroinei, probate nu numai pe scenă, ci și în show-urile de televiziune. De altfel, reputatul regizor Iulian

Alături de regizorul Andrei Ștefan Răuțu

Mihu a fost cel dintâi care i-a intuit talentul de actriță, distribuind-o cu multe decenii în urmă în rolul principal din filmul său „Țărnuț n-are sfârșit”, interzis până la Revoluție și proiectat la Cinematecă abia după 1990. Malvina Urșianu

și alți regizori importanți și-au dorit-o în filmele lor, dar rând pe rând Marina Voica a refuzat rolurile propuse datorită pudorii și educației sale. La o probă de film, de pildă, a fost nevoită să joace o scenă erotică împreună cu marele actor Gheorghe Dinică, ceea ce a făcut-o să renunțe la contract. De această dată, însă, este vorba de un film făcut cu tandrețe și admirație, surprinzând viața și activitatea unei mari artiste ajunse la vârsta senectuții și dezvăluind fațete mai puțin cunoscute ale ei, cum ar fi umorul. În egală măsură șagălnică, jucăușă, copilăroasă, Marina Voica este surprinsă atât în episoade artistice – pe scena festivalului de la Mamaia sau a Teatrului de revistă „Constantin Tănase”, la o minunată Gală „Savoy”, cât și în intimitatea casei sale de la Breaza, compunând sau cântând acompaniindu-se la pian. Filmul se cheamă de altfel „Fluturi de noapte”, pornind de la o compoziție a sa, și a fost proiectat în premieră la

„Grădina cu filme” a Creart în cadrul celei de-a 21-a ediții a Festivalului internațional de film de la București, BIFF. În film mai apar regizorul Andrei Ștefan Răuțu, muzicianul Andrei Dinescu (fiul scriitorului Mircea Dinescu) și, într-o secvență din emisiunea sa de la Radio România, Andrei Partoș. După cartea „Marina Voica – drum spre legendă”, apărută în 2018 la editura ProUniversitaria, ce poate fi comandată de amatori pe site-urile specializate, filmul de față vine să întregască imaginea unei cariere unice și a unei vieți care, ea însăși, ar putea fi subiect de film, cu drame, interdicții politice, iubiri, succese, mari probleme de sănătate, triumfuri, turnee extraordinare, activitate literară, dar mai ales cu o pasiune imensă pentru muzică. (Foto: Marcel Preda, Bogdan Valentin)

Angela Similea

Nefiind în niciun fel implicat în organizarea festivalului de la Mamaia, nu știu dacă a fost sau nu invitată din 2023 încoace să apară, într-un fel sau altul, la Mamaia. Dar, așa cum am mai spus, marile noastre vedete trebuie să fie invitate măcar în juriu, unde este obligatoriu să fie numai personalități cunoscute marelui public! Mă mai gândesc la ceva: dacă nu cumva tocmai organizatorii, prin felul cum au gândit festivalul încă de la aniversarea a 60 de ani, din 2023, i-au îndepărtat pe marii artiști care au scris istoria festivalului de la Mamaia, care se simt marginalizați?

Cel mai recent exemplu a fost la ediția 2025, când au fost ocolite atâtea nume grele ale muzicii ușoare românești, cu lauri la Mamaia, pentru a face loc unor soliști nelegați în

vreun fel atât de festival, cât și de muzica ușoară românească, unii dintre ei cântând piese în limbi străine...

În ce o privește pe Angela Similea, pot să vă asigur că arată superb și nu ocolește nicidecum aparițiile publice, fiind aplaudată la două evenimente la casa de cultură „Doamna Chiajna” din Chiajna, precum și la concertele lui Aurelian Temișan de la Teatrul Național.

În urmă cu ceva timp am prezentat la magazinul „Muzica” de la Calea Victoriei lansarea unor CD-uri ale casei de discuri Eurostar incluzând creații ale lui Marius Țicu. Între numeroasele VIP-uri prezente s-a numărat, firește, și Angela Similea, cu multe cântece pe aceste discuri și care, cu această ocazie, a anunțat public intenția de a reveni în studioul de înregistrări, ceea ce sper să se întâmple, mai ales că ar fi păcat să nu apară pe disc minunatele melodii compuse pentru ea de Ovidiu Komorniyk, pe care le-a cântat la Brăila și la Reșița. Cert este că atât ea, cât și Mirabela Dauer, o altă absentă de marcă, au urmărit la TVR2 ediția din acest an a festivalului de la Mamaia, chiar dacă nu erau acolo, așa cum ar fi fost normal (dar când oare au fost prețuite valorile în țara noastră?), felicitându-l cu căldură pe Paul Surugiu-Fuego pentru amplul său recital „Sufletul meu de copil”. Și nu întâmplător, pentru că el a fost singurul care în concertul său de 4 ore a invitat foste laureate ale festivalului, așa cum ar fi fost de dorit să facă organizatorii, care nu par a cunoaște și a prețui, așa cum ar fi firesc, soliștii încununați de glorie la festivalul de la Mamaia...

Horia Moculescu

Horia Moculescu este un nume de legendă, un adevărat fenomen! A debutat pe scena festivalului de la Mamaia acum exact 6 decenii, în 1965 (reamintesc că festivalul a fost înființat, la inițiativa Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, în 1963, când a fost inaugurat Teatrul de vară din Mamaia sub numele de „Ovidiu”, teatru care se tot renovează...). În acest răstimp a primit distincții de interpretare, a apărut pe scenă cu propria lui orchestră

(cu care în sezonul estival făcea furori la terasele din Mamaia, între care Modern), a cucerit zeci de premii, între care multe Trofee, a lansat șlagăre nemuritoare, a interpretat, cu vocea-i inconfundabilă, o piesă a compozitorului brașovean Dan Pavelescu distinsă cu premiul I...

Horia Moculescu este el însuși o istorie a festivalului de la Mamaia, unde a cunoscut atâtea bucurii și confirmări ale talentului său de excepție. Dar și dezamăgiri, cum a fost respingerea de către selecționeri, de 2 ori (!), a marelui său șlagăr „De-ai fi tu salcie...”, pe versurile bunului prieten și colaborator Mihai Maximilian, piesă pe care a cântat-o în 2023 în duet cu fiica sa Nidia. În ciuda diverselor probleme de sănătate este o prezență activă.

Acum 2 ani la Opera Națională din București a primit un trofeu din partea revistei „Actualitatea Muzicală” a UCMR. Era o vară toridă, atunci folosea doar un mic ventilator portabil, ulterior însă au apărut probleme la talpa piciorului (folosea un baston la care atașase, cu umor-i caracteristic, o sonerie de bicicletă!) și de respirație. A fost an de an membru în juriu la festivalul internațional de muzică ușoară „George Grigoriu” de la Brăila, la „Florentin Delmar” de la Focșani (unde este președinte pe viață), utilizând, când simțea nevoia, o mică mască de oxigen (am înțeles că acasă folosește una mai mare). Așa s-a întâmplat anul trecut la o excepțională Gală pe care Vasile Muraru și Valentina Fătu i-au consacrat-o la Teatrul de revistă „Constantin Tănase”. În acest „Portret componistic” i-au fost cântate multe compoziții celebre, pentru „Salcia”, de care am amintit, el optând ca solist pentru Adrian Minune, căruia îi apreciază calitățile vocale, acompaniindu-l de altfel la pian. Sunt convins că s-a descurcat bine și la Mamaia în acest an, unde a fost pe drept cuvânt președintele juriului (îl cunosc bine, este incoruptibil și de o obiectivitate rară).

Cert este că, așa cum spuneam, este extrem de activ. La Editura Muzicală a lansat de curând o culegere de „Miniaturi pentru pian” (cu umorul de care aminteam el le-a spus... mini-miniaturi!), iar Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor i-a dedicat un CD în colecția „Antologia muzicii românești”, cu 21 dintre cele mai cunoscute melodii ale sale. Cum acum 2 ani a cucerit premiul I la Festivalul național al romanței „Crizantema de aur” de la Târgoviște, cu o piesă cântată de Aurelian Temișan, după aceste mini-miniaturi așteptăm acum un nou maxi-șlagăr!

Pagini de **Octavian URSULESCU**

● Urmărind la cea de-a 43-a ediție a Festivalului național de muzică ușoară de la Mamaia evoluția superlativă a orchestrei festivalului, sub bagheta lui Andrei Tudor și a lui Ionel Tudor, melomanii nu s-au putut împiedica să observe absența unui element foarte important – grupul vocal de acompaniament (backing vocals). Înainte

vreame, la marile evenimente muzicale ale genului, ca și în filmările TV, erau nelipsite grupurile vocale Choralis (îndrumat de Voicu Enăchescu), Cantabile (condus de Smaranda Toscani) sau Studio 8 (Dudu Athanasie). Iată, într-o imagine de arhivă, cu ocazia unei ediții din anii 80 a festivalului de la Mamaia, după o repetiție, grupul vocal Choralis alături de prezentatorul Octavian Ursulescu. Între componenți îi recunoaștem pe violonista Dana Cufis, în

prezent stabilită în Canada, și pe muzicianul Stelian Coman. Acesta din urmă este profesor, dirijor (între altele al coralei „Song”), membru în jurii (în ultimii ani la festivalul „Rapsodii de toamnă” de la Câmpulung-Muscel) și compozitor, câteva din romanțele scrise de el fiind finaliste și chiar premiate la concursurile de profil „Crizantema de aur” (Târgoviște) sau „Crizantema de argint” (Chișinău).

● Silvana (dacă nu ne înșelăm în acte prenumele ei este... Transilvania!) Cucu a fost una din solistele valoroase ale secției de revistă a Teatrului „Alexandru Davila” din Pitești. Înzestrată cu o voce gravă, ea a lansat multe piese frumoase sub bagheta compozitorului și dirijorului Dumitru „Mitică” Lupu, în anii când piteștenii aveau cea mai „tare” trupă de angajați și colaboratori: Viorela Filip, Ileana Șipoteanu, Gabriel Dorobanțu, Daniel Iordăchioae, Cătălin Crișan, Otilia Rădulescu, Silvana Cucu, angrenați între altele în concertele „De la Mamaia... la Pitești!”. De anii aceia își amintește cu nostalgie actualul șef al secției de

estradă, pianistul Vicențiu Perniu, dar să nu uităm că și ulterior teatrul piteștean a avut înregimentați artiști de mare valoare – dirijorul Dan Dimitriu, Paul Surugiu-Fuego, Dorin Anastasiu, Marius Bălan.

● Doi vechi prieteni și colaboratori, promotori ai muzicii pop de calitate. Titus Andrei a fost până la pensionare șeful redacției de muzică ușoară de la Radio

România (din păcate desființată cu ani în urmă), dar colaborează și în prezent cu postul public de radio. Iar Marian Ionescu (puțini își mai aduc aminte că anterior a făcut parte din formația Timpuri Noi) este liderul autoritar al grupului Direcția 5. (D.M.)

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Corespondenți:

Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN,

Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Mihaela BALAN, Teodora CONSTANTINESCU,
Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT,
Florian LUNGU, Marin MARIAN, Doina MOGA,
Despina PETECEL THEODORU, Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742X